

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

BAVUL

Nisan 2021
Sayı: 67
Fiyat: 12 TL
KATK: 13 TL

Poster
hediye!

Her hafta okutulan, semazenin buluşması.

Ne kadar yalansız yaşarsak
o kadar iyi
Can Yücel

Ataol Behramoğlu • Aysen Erbin • Emre Kınacı • Emin Kırkan • Sükrü Fehiş • Özgür Akın • Mustafa Emülcan • Zehra Çelenk • Şeref Bilsel
Mehmet Kaya • Zeynep Akın • Sevil Sarıoğlu • Arzu Erkan Yüce • Erdal Güney • Güvenç Bıgüstün • Arife Kalender
Gökhan Horzum • Almula Türedi • Murat Ertel • Pinar Ergün • Ali Deniz Uslu • Halil İbrahim Sağlam • Fulya Özlem • Aydılgel
Nuran Taşhan • Gül Çetin • Sama Bada • Doğu Şahin • Semiha Durak • Yunus Emre Ceren • Yudum Is • Sinan Kaban • Onder Abay

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi <https://raney.org>

CUMHURİYETİN EN BÜYÜK KADIN YAZARLARINDAN
SUAT DERVİŞ TÜM ESERLERİYLE İTHAKİ'DE

SUAT
DERVİŞ

BİR HAREMAĞASININ
HATIRALARI

SUAT
DERVİŞ

İKİ KADIN İKİ AŞK

SUAT
DERVİŞ

FOSFORLU CEVRİYE

SUAT
DERVİŞ

ANKARA MAHPUSU

ithaki

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

/ithakiyayinlari

/ithakiyayinlari

/ithakiyayinlari

TÜM KİTAPÇILARDA

İstanbul Sözleşmesi

GİRİŞ

Avrupa Konseyi üye devletleri ve sözleşmeye imza koyan diğerleri, Kadına karşı şiddet konusunda önemli standartlar oluşturan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin giderek genişleyen içtihat hukukunu göz önüne alarak; Özellikle Uluslararası Ceza Mahkemesi Roma Anlaşmasını (2002) göz önüne alarak; Kadına karşı şiddetin ve aile içi şiddetin her türünü kınayarak; Kadınlarla erkekler arasında de jure ve de facto eşitliğin gerçekleştirilmesinin kadına karşı şiddetin önlenmesinde temel bir unsur olduğunun bilincinde olarak; Kadınların ve genç kızların erkeklerden daha fazla oranda toplumsal cinsiyete dayalı şiddet riskine maruz kaldıklarının ve erkeklerin de aile içi şiddetin mağdurları olabileceğinin bilincinde olarak...

AŞAĞIDAKİ HUSUSLARDA GÖRÜŞ BİRLİĞİNE VARMIŞLARDIR:

MADDE 1 - SÖZLEŞMENİN MAKSATLARI

1) Bu sözleşmenin maksatları şunlardır:

- a) kadınları her türlü şiddete karşı korumak ve kadına karşı şiddeti ve aile içi şiddeti önlemek, kovuşturmak ve ortadan kaldırmak;
- b) kadına karşı her türlü ayrımcılığı ortadan kaldırılmasına katkıda bulunmak ve kadınları güçlendirmek de dahil olmak üzere, kadınlarla erkekler arasında önemli ölçüde eşitliği yaygınlaştırmak...

MADDE 2 - SÖZLEŞMENİN KAPSAMI

Bu Sözleşme, aile içi şiddet de dahil olmak üzere, kadınları orantısız bir biçimde etkileyen, kadına karşı her türlü şiddet için geçerli olacaktır

Taraflar bu Sözleşmeyi tüm aile içi şiddet mağdurları için uygulamaya teşvik edilir. Taraflar bu Sözleşmenin hükümlerinin uygulanmasında toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin kadın mağdurlarına özel olarak dikkat göstereceklerdir...

MADDE 3 - TANIMLAR

Bu Sözleşme maksatlarıyla:

* "kadına karşı şiddetten", kadınlara karşı bir insan hakları ihlali ve ayrımcılık anlaşılabilecek ve bu terim, ister kamu ister özel yaşamda meydana gelsinler, söz konusu eylemlerde bulunma tehdidi, zorlama veya özgürlüğün rastgele bir biçimde kısıtlanması da dahil olmak üzere, kadınlara fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik zarar ve ao verilmesi sonucunu doğuracak toplumsal cinsiyete dayalı tüm şiddet eylemleri olarak anlaşılabilecektir...

* "toplumsal cinsiyet", herhangi bir toplumun, kadınlar ve erkekler için uygun olduğunu düşündüğü sosyal anlamda oluşturulmuş roller, davranışlar, faaliyetler ve özellikler olarak anlaşılabilecek; sosyal anlamda oluşturulmuş roller, davranışlar, faaliyetler ve özellikler olarak anlaşılabilecektir;

* "kadınlara karşı toplumsal cinsiyete dayalı şiddet", bir kadına karşı, kadın olduğu için yöneltilen veya kadınlara orantısız bir biçimde etkileyen şiddet olarak anlaşılabilecektir...

MADDE 4 - TEMEL HAKLAR, EŞİTLİK VE AYRIMCILIK YAPILMAMASI
1) Taraflar herkesin, özellikle de kadınların, gerek kamu gerekse özel alanda şiddete maruz kalmaksızın yaşama hakkını yaygınlaştırmak ve korumak için gerekli olan yasal ve diğer tedbirleri alacaklardır.

2) Taraflar, kadınlara karşı her türlü ayrımcılığı kınayacak ve ayrımcılığı önlemek üzere, özellikle aşağıdakiler dahil olmak üzere, gerekli yasal ve diğer tedbirleri alacaklardır:

- ulusal anayasalarında veya ilgili diğer mevzuata kadın erkeğe eşitliği ilkesini dahil edecek ve bu ilkenin uygulamada gerçekleştirilmesini temin edeceklerdir;

- yerine göre, yaptırımların uygulanması yolu da dahil olmak üzere, kadınlara karşı ayrımcılığı yasaklayacaklardır;

MADDE 5 - DEVLETİN YÜKÜMLÜLÜKLERİ VE TİTİZLİKLE YAPMASI GEREKEN İNCELEME VE ARAŞTIRMALAR

1) Taraflar kadınları karşı herhangi bir şiddet eylemine girişmekten imtina edecek ve devlet yetkililerinin, görevlilerinin, organlarının, kurumlarının ve Devlet adına hareket eden diğer aktörlerin bu yükümlülüğe uygun bir biçimde hareket etmelerini temin edeceklerdir.

2) Taraflar, devlet dışı aktörlerce gerçekleştirilen ve bu Sözleşmenin kapsamı dahilindeki şiddet eylemlerinin önlenmesi, soruşturulması, cezalandırılması, ve bu eylemler nedeniyle tazminat verilmesi konusunda azami dikkat ve özenin sarfedilmesi için gerekli yasal ve diğer tedbirleri alacaklardır.

MADDE 6 - TOPLUMSAL CİNSİYET KONUSUNDA HASSASİYET GEREKTİREN POLİTİKALAR

Taraflar bu Sözleşmenin uygulanmasına ve sözleşme hükümlerinin etkilerinin değerlendirilmesine bir toplumsal cinsiyet bakışı açısı katacak ve kadınlara erkekler arasında eşitliği ve kadınların güçlendirilmesine ilişkin politikalarını yaygınlaştıracak ve etkili bir biçimde uygulayacaklardır.

MADDE 9 - SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI VE SİVİL TOPLUM

Taraflar kadınlara karşı şiddet uygulanmasıyla mücadelede aktif bir rol oynayan sivil toplum kuruluşlarının çalışmalarını her düzeyde takdir ve teşvik edecek ve destekleyecek ve bu kuruluşlarla etkili bir iş birliği gerçekleştireceklerdir.

BÖLÜM III - ÖNLEME

MADDE 12 - GENEL YÜKÜMLÜLÜKLER

1) Taraflar kadınların daha aşağı düzeyde olduğu düşüncesine veya kadınların ve erkeklerin toplumsal olarak kışkırtılmış rollerine dayalı ön yargıların, törelerin, geleneklerin ve diğer uygulamaların kökünün kazınması amacıyla kadınların ve erkeklerin sosyal ve kültürel davranış kalıplarının değiştirilmesine yardımcı olacak tedbirleri alacaklardır.

2) Taraflar herhangi bir gerekçe veya hukmi şahsiyetin bu Sözleşmenin kapsamındaki kalan her türlü şiddet eylemini önleyecek gerekli yasal ve diğer tedbirleri alacaklardır.

3) Taraflar kültür, töre, din, gelenek veya sözcük "namus" gibi kavramların bu Sözleşme kapsamındaki herhangi bir şiddet eylemine gerekçe olarak kullanılmasını temin edeceklerdir.

İstanbul Sözleşmesi Yaşatır...

BAVUL

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://raney.org>

KISA BİR ÖZETİNİ YAPTIKIMIZ
İSTANBUL SÖZLEŞMESİ'NİN
TANIMLARINI
<https://www.besmeceizetech.org/istanbul-sozlesmesi-nin-tanimlari>
TELEFONUNUZ KARSISINDA
OKUTARAK ULAŞILABİLİRSİNİZ.

BAVUL

Ne kadar yalansız yaşarsak
o kadar iyi

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi: <https://rantey.org>

CAN YÜCEL

Lale Müldür - Eski Bir Aşk Öyküsü

boynumda yağmurdan bir kolge...
ıslak taşlara oturuyorum bugünlerde...
bir siyam kedisi ve ben... pek çok şeyi geriye doğru unutuyoruz...
eski rus bir sevgilim vardı...
başka birisini göze alamam bugünlerde...
öykü safir aynalı bir salonda geçiyordu...
her şey önce çok güzel başlıyordu...
sen, gözünde siyah bir bant, beni dansa kaldırıyordun...
ben seni portekizli bir korsan sanıyordum...

...
Ben, birlikte kıyıya sürüklediğimiz kayıktan
saflığımı ve sabrımı aldım tek
kalanları kumsala göm sen de
yaz boyunca
nasılsa her keder eksilir
kendini doldurarak
sardunyalara konuşarak çoğalttım
aramızdaki ayrılığı
sayarak çoğalttığım günleri tamamladım
kirpiklerimin arasına çektiğim tülde
yağmur durdu ve şimdi kış biliyor
oysa kimse yokmuş dışarda
içim dışıma vuruyor
sardunyalara su vermekle unutamadığımız
şeymiş aşk:
alıncadan bir günaydın gibi düşürdüğüm sabah,
sağ yanında unuttuğun keder.

Hergele Şiirler - Sennur Sezer

...
Sen ki övünürsün
Cövdten ve sertliğine
Bir bulutu ele geçirdin mi
Ve gökkuşağını doladın mı beline...
Söyle
Bir kızı nasıl ayırırsın bir anadan
Göğüslerine dokunmadan

Cövdenden kurtulmaktır sevmek
Düşlerinden sıyrılmak
Yeni bir etle kuşanmak yaşamayı
Ellerini kamaştırır etin
Eğilirsin
Ve bezgin boşalırın yatağın
Kendine kapalı ırnak

Sen ki övünürsün kadınlara egemenliğine
Usanmadın mı sarılmaktan gölgene
Söyle.

ATAÇ BEHRAMOĞLU

“14 Eylül 1973”

Pablo Neruda'yla Paris'te 1971'de tanıştım. Daha doğrusu ben onu tanıma onuruna sahip oldum.

29 yaşındaydım. Bu ilk ve uzun yurt dışı serüvenimin dört ayını Londra'da yaşadıkdan sonra yaklaşık bir yıldır Paris'teydim.

O yıllarda cep telefonu olmayışı ve fotoğraf makinesi taşımak gibi bir alışkanlığımın da olmayışı ne yazık.

Şili'nin Paris Büyükelçiliği'nde benim için o eşsiz değerdeki buluşmadan elimde şimdi ona imzalatığım Fransızca iki kitabı var.

Pablo Neruda'yla karşılaşma iki satır da olsa konuşmak, Şili Devrimi'yle ilk canlı buluşma demektir.

"Neruda'ya Şiirler" o buluşmanın izlerini taşır.

Şili'yle ikinci canlı karşılaşmam, bu kez 1973 yılında, Moskova Üniversitesi konferans salonunda, bir ziyaret için Sovyetler Birliği'ne gelmiş olan Salvadore Allende'nin konuşmasını dinleyişimdi.

O konuşmanın izlenimleriyle yazdığım *"Salvadore Allende'yi Dinlerken"* başlıklı şiirimin yazılış öyküsünü daha önce yazıp yayınlamıştım.

O yazının sonunda, (adını yanlışlıkla "11 Eylül 1973" olarak duyurduğum) "14 Eylül 1973"ün öyküsünü de yazmak istediğimi de not etmiştim.

11 Eylül 1973 Şili'deki uğursuz darbenin tarihidir. Söz konusu şiirin adı ise yazıldığı tarih olan 14 Eylül 1973'tür...

Çok zaman sonra, 2007'de yazıp bir yıl sonra "İki Ağıt" adlı kitabımın ilk basımında yayınladığım *"Şili'ye Şiirler"*ın bazı dizeleri o günlere ilişkindir:

Moskova-Paris
Paris-Moskova
arasında
mekik dokuduğum günlerdi.
Paris'te 68 ruhu
diriymiş hâlâ
Ve Moskova henüz
Lenin'in Moskova'sıydı.
Çoğu arkadaşlarım
Türkiye'de hapiste
kardeşim de içlerinde.
Hüzünle ve yalnızlıkla
dolu yıllardı
Paris-Moskova
Moskova-Paris
Trenlerinde.

Paris'e Moskova'dan Şili'deki darbeden ne kadar önce geldiğimi anımsamıyorum. Çok iyi anımsadığım, "14 Eylül 1973" adını verdiğim şiiri, demek ki faşist darbeden birkaç gün sonra, Paris'te bir partide, gözyaşları

içinde, yumruklarımı acıdan ve çaresizlikten gerçekten de ısıarak yazmış olduğumdur.

"Şili'ye Şiirler"ın yukarıda bazı dizelerini aldığım bölümü şu dizelerle başlar:
Moskova Devlet Üniversitesi'nin
konferans salonunda
öğrencilere söylevini
dinlerken Allende'nin

Kara saçları
sımsıkı taralı
çatık kaşlı
üniformalılar vardı çevresinde.
Hangileri
dost kaldı
Başkana
Hangileri
ihanet etti
Fakat o gün
o görüntüde
duyumsamıştım varlığını
bir çelişkinin
insanca sadelik
ve üniformalı
kibrin karşıtıydı.

Ben ve birkaç arkadaş daha, Fransız Komünist Partisine yakınlıklarını bildiğimiz bazı Fransız arkadaşlar yoluyla, faşist darbeye karşı savaşmak için Şili'ye gitmek amacıyla bu partiye ulaşmak istedik.

"14 Eylül 1973" o günlerin, o acıların, o isyan ve keder duygularının şiiridir...

İspanya'yı yibirkere daha öldürdüler
Ve öldürme ktlere ve öldürme ktlere
Lorca kurşuna dizildi bir kere daha
Yağama kne ye yarar
Neye yarar, dövülen arkadaşların
Omuzbaşında yer almaktan sonra

"Ah Şili
Uzun taç yapağın seni"

Benki
Kederden
İsrara kıymırlarımı
Ve bütün hücrelerle
Bedenimin
Hazırken ölmeye
Hiçbir şey, hiçbir şey yapamamanın
Acısını duymaktayım

Ve şimdi
Anlıyor mışte
Yansı
Sani Nehre doğru
Yürüyen ordu'nun içinde
Yansı
Her sabah
Yunanistan'da kurşunadizilen
Hapisteki biriyüğü

"Ah Şili
Uzun taç yapağın seni"

Nasıl isterdim m nasil
Bir çırpıda
Geçebilmek okyanusu
Ve senin
Oğullarından biri gibi
Yer almak
Bir barıkatta
Ve birölümdaha
Fırlatmak
Bira dımdaha
Çenilemek faşizmi

İspanya'yı yibirkere daha öldürdüler
Bir kere daha kurşunadizildi Lorca
Nâzimbirkere daha hapiste
Neruda bir kere daha sürgünde
Ve ben ke derden
Yumru klanmısrarak
Ve benkokuç, anlaşılmaz
Saçma bir çaresizdi ki
Dağlarke n yüreğimi
"Ah, Şili"
Yemin ederim ki
Ölüm artık hiç
Korku nçdeğil
Ve kam gavazı
Bin kez daha
Kutsal
Vezaf
Bin kez daha
Ha klomaz
Ve bincanımotsa
Uğuna
Bini de
Venitesi şimdi

Paris, 1973

EVYRİM KURAN

Üzgün olmaktansa öfkeli olmayı yeğlerim

"Bugüne kadar milyonlarca insan pes etti. Öfkelenmiyorlar, ağlamıyorlar, hiçbir şey yapmıyorlar. Yalnızca zamanın geçmesini bekliyorlar. Tepki gösterme becerilerini yitirmiş onlar. Sense üzgünsün. Bu da senin ruhunun hâlâ canlı olduğunu kanıtlar." Paulo Coelho İşğin Savaşçısının El Kitabı'nda üzgün olmayı ruhun canlılığına kanıt sayar. Bugünlerde biraz üzgünüm. Ezberlerimin bozulduğu, bildiğimin yanlışlığa yetmediği, yalancıların mumlarının yatsıdan sonra bile yandığına tanık olduğum bir dik yokuşu çıkmaktayım. Bugünlerde biraz üzgünüm. Bir kişinin iki dudağı arasında, bir gecede hayatımızın değişebileceği, tüm uluslararası sözleşmelerin bir kalemde feshedilebileceğine tanık olduğumuz bir kara sudan geçmekteyiz.

Geçtiğimiz Kasım'da Ankara'ya yürümek isteyen Somali madencilerin jandarma tarafından engellenmesinin ardından işçilere destek olmaya giden Bağımsız Maden-İş'ten Kamil Kartal "Öyle mi alay komutanı?" diye sorduğu konuşmasıyla Türkiye'nin gündemine oturmuştu. "Öyle mi alay komutanı?" dedi Kartal, "Buradayız biz! Yıllarca arkadaşımızın bedeninden parçalar kopartıldı o madende, parçalar! Şimdi bize göç gösterceksiniz."

biz bu gücün korkacağıız öyle mi? Vallahi de korkmuyoruz, billahi de korkmuyoruz sizden!"

Son günlerde kendimi sık sık "Öyle mi alay komutanı?" derken buluyorum. Dört kelimelik dev bir edebi metin. Bir vaveyla. Bugünlerde üzüntüye değil, vaveylaya ihtiyacım(ız) olduğunu düşünüyorum. Ben de Ulrike Meinhof gibi üzgün olmaktansa öfkeli olmayı yeğliyorum.

68 kuşağının Almanya kanadının devrimci lideri Ulrike Meinhof'un benim doğduğum yıl kendini hücresinin demir parmaklıklarına asmadan önce söylediği sözdür bu. İçinde direnc olan, ölüme karşı hayat olan bir söz.

Geçtiğimiz yaz ABD'nin Wisconsin eyaletinde siyah vatandaş Jacob Blake, içinde üç çocuğunun da bulunduğu arabasına binerken beyaz polis memuru Rusten Sheskey'in açtığı 7 el ateşle vurulmuştu. Bu olay sonrası başlayan ırkçılık karşıtı protestolar 'BlackLives Matter'(Siyahların Hayatı Değerlidir) hareketi ile Amerika'nın dışına taşı. Polisin kurşunlarıyla felç kalan Jacob Blake'in kız kardeşi Letetra Wideman'ın basına verdiği demeç neden üzgün değil öfkeli olmak gereğini gösteren bir diğer örnek. İçinde direnc olan, ölüme karşı hayat olan bir diğer örnek: "Üzgün değilim, öfkeliyim. Acımanızı

istemiyorum. Değişim istiyorum."

Üzüntü işlevsizdir. Kişisel, ulusal ve küresel tarihlerimiz bunun örnekleriyle doludur. Üzüntüyü öfkeye dönüştürmek, daha iyiyi harekete geçirebilme gücüne sahiptir; yıkıcılığı yapıcıdır.

2011 Nobel Barış Ödülü'ne aday gösterilen, 2013'te bu yaşamdan ayrılanadek tüm yaşamını aydınlatma deneylerini savunarak insanı ve insan onurunu korumak mücadelesine adanmış ve İnsan Hakları Evrensel Bildirisi'ni kaleme alanlar arasında yer almış olan Stephane Hessel 35 dile çevrilen, dünyada 5 milyondan fazla satan 29 sayfalık 'Öfkelenin' (Indignez-vous!) adlı kitabında "Direniş, öfkeden doğar" der. Hessel'e göre kayıtsızlık en kötü tavrıdır. Kayıtsızlık "Bir şey yapamam, elimden bir şey gelmez, ben kendi işime bakam" demek tir ve böyle davranışımızda insanlığı oluşturan temel değerlerden birini yitiririz. Öfkelenmeyeneğini ve bunun sonucu olan siyasal ve toplumsal bir davaya hizmet etme çabasını yitiririz.

2013 yazının en unutulmaz sloganlarından biriydi: "Sinirlenince çok güzel oluyorsun Türkiye!" Yeterince üzülüm. Yeterince üzülüm. Üzüntüye teslim olmayacağız. Hak ettiğimiz yaşamı öfkemizden doğuracağız.

BURCU BAKDUR

Aradığınız kişiye şu an ulaşamıyor. Lütfen dertlerinizi kendiniz çözüp tekrar deneyin!

Kahkahaatmak, gülmek bir kelebek etkisiyle yakınındaki herkese bulaşıyor, bunu biliyoruz, çok fazla sosyal deney yapıldı bununla ilgili. Bir kadın otobüs durağında aniden gülmeye başlar, gözleri yaşarana dek kahkahalar atar ve durakta beşerliş suratla otobüs bekleyen insanlar, birkaç saniye şaşkınlığın ardından, istemsizce gülümsemeye hatta kahkaha atmaya başlarlar. Pekiyatam tersi olduğunda ne olur? Duraktaki kadın bir anda ağlamaya başlasa, diğer insanlarda kadınla ağlarlar mıydı? Sanmam. Belki bir ya da iki kişi kadanesi olduğunu sorardı ama üstelemezlerdi. Ağlamak hala ayıp, mahrem... Ağlıyorsan çok da buluşma... Ağlama değmez hayat, bu göz yaşlarına... Sahiden öyle mi? Halbuki hepimiz ağlayarak geldik hayata ve ağlamak için çok fazla sebebimiz var, azalmıyor da sebepler, bölünerek çoğalıyorlar. Buna rağmen, yetişkin olmanın en has kuralı 'çocuk gibi ağlama' oluyor. Dert anlatan insandan hoşlanmıyor aynı derten muzdarip insan. Halbuki ortak dertler, uzun çözüm yollarını kestirme hale getirmeye mi? Aynı derdi yaşamış birinin yola bıraktığı ekmekler, karnımızı doyurduğumuz ekmekten daha mı az kıymetli?

Dert dinlemek istemiyor insanlar. 'Bana aynı konudan söz edip ağlayacaksan, dinlemiyorum.' diyorlar. Bir arkadaşım var, kocasıyla sürekli bir kavga halinde, boşanmaya giden, aynı evlere taşınmalı, ağır kavgalar... Telefonum çaldığında biliyorum ki birebir aynı dertleri dinleyeceğim, her defasında ilk kez dinler gibi... 'Yine mi?' demeyeceğim. biliyorum yalnızca dinlemek istiyor, içini dökmek ve hak verilme istiyor ve belki geleceğe dair birkaç huzur verici cümle duymak... Ben de öyle yapıyorum, dinliyorum, her defasında, ilk kez dinler gibi...

Dinlemiyoruz birbirimizi artık, teknoloji ilerledikçe, aslında en çok zamandan kazanıyoruz, o kıymetli zamanımızda da 'benim derdim bana yeter' deyip kendi derdimize bir antidepressan ısmarlayıp uyusuk bedenlerimizi uykulara yolluyoruz. 'Elaemin derdi seni miğderdi'den 'senin derdin, benim derdim'e geçmiyoruz bir an önce. Ancak o zaman huzura ereceğiz dostlar. Sana şimdi dokunmayan yılan, bin yıl yaşarsa, muhakkak gelip o güzel ağzından öpcek senin de. Ve o zaman dostum, kahkahanı duyan sağır Süleyman 'ah' dediğinde lal olacak...

Ben insan, Adem oğluydu Hawakızının yediği yasak elmanın tohumuyum, Dünya'ya ağlayarak geldiğim doğrudur, Öyle ya, Doğduğum topraklar, Çok gülersen çok ağlarsın kocar. İlk dimlaımı atma ya çağırırken Çok defalar düştüğüm dedoğrudur Ellerim beniyerden kaldıran anne ile kocar.

Ben Türk kocarım, Ermeni Biraz Kürt kocarım, biraz Çerkez Kula kocarımı bir dinleseniz Binlerce öykü anlatırlar; İlk endişe duyduğum günü, Babamın büyüğü köyü, Canım acıtan ilk hüznü, Kula kocarımdan akanan o pis sözü, Ah kula kocarımı bir dinleseniz... Gözlerimi seyre dalsanız sonra, Dalgalarda boğulmaktan endişe etmeden, Dalsanız ya gözlerimin bebekliğine, Aclarım korkutmuş mu hiç beni? Tel tel olmuş göz bebeklerimin haresinde kaybolduysanız şimdiki, Yolunuzu sorasorabulsanız ya Bilmediğiniz dilden konuşan adamlara, kadınlara.

Endişeliyim, Sizin gemicidiğümüyle düğümlenen basiretinizden mütevellit, Endişeliyim bay başkan, bayan çok bilen Ağzınızı açıp da hiç dinlemeden Beni karanlık kodlarda infaz edeceğinizi. Endişeliyim, Umutlarımı alıp Son sözünüzü söyleyip Aklınızı ve vicdanınızı Kıymetli kasalarınızda kilitleyip Parolayı nuta çağınızdan.

Bir köy yavdı uza kta, O köy bizim köyümüzdü ya, Sen kulağın tıkanın, O sustu, Biz ya kık, Siz yaktınız, Onlar unuttu, Endişeliyim, Eksileceğimizi... Halbuki çoğalma kvar ken, Ufuk çizgisindeki umudu seyre dalmak, Bilmediğin insanların göz bebeklerinde; Malatya'dan Edirne'ye İstanbul'dan Kars'a Maraş'tan Samsun'a Diyarbakır'dan Tra kya'ya seyahat etmek... Onların hikâyelerinde ki acıyı Yüreklere dinden çıkarıp elleriyle Toprağa gömmek yerine, Ağlasak ya hep birliktelik. Ancak o zaman güleceğiz bay başkan bayan çok bilmiş, Hep birliktelikte ağlamadan gülmek haram olsun bize...

Endişeliyim, Endişeli halime, Biryagmur yağsa şimdiki Başımızı sokacak bir damımizolmasa, Yağsa yağmur a kımızda, fikrimize, kalbimize, Yıkansa k... Yeşerse sararmış korkularımız, Evrilseler umudum... Dünya ya ağlayarak geldiğim doğrudur, Öyle ya doğduğum topraklar, Çok gülersen çok ağlarsın kocar, La kin her şey bir yağmura bakar, Hepimiz aynı yağmura dilsana çağız bir gün Ve o gün geldiğinde, Bu topraklar yalnızca umut kocar!

ENDİŞE/Burcu Bakdur

NEJAT İŞLER

Ahmetin öyküsü-3

Uçakta yer bulamadım. Mecburen otobüse bindim. Cenaze ikindi namazında kalkacak. Yetişirim. Tam 14 saat tiryoldayım. Molalardaki kuru-pılavlarve otobüs şirketinin verdiği meyve-sulanı ayakta tutmaya çalıştım beni. Yolcular çok değişti yolda. Kimse aynı kalmadı. Arka koltuklarda sigara içilirdi eskiden, o da yok. Harem otogarına yanaştık, indim. Aylardır görmemişim boğazı. Sadeceiyot değil, lüfer, çinekop, palamut, hamsi ve haliç artığı koklamak istiyorum. Kadıköy'e kadar yürüdüm. Bir çay içtim Beşiktaş'keskinde. Boğazın ve semtin kokusunu çektim içime, karşıya geçen motorlardan birine atladım. "Mart kapıdan baktırır, kazma kürek yaktırır" soğuşunda açık havaya oturdum. Tek başımayım. Yaktım sigaramı, kaptanın D'fljini yaptığı yolculuğa bırakmış kendimi. Zeki Müren'den Şimdi Uzaklardasınızçalışor. Teknenin iç tarafındaki bayrağa takıldı gözüm. O bayrak uğruna ölen arkadaşlarım geldi aklıma. Tam çözülecektim ruhen, "çay?" diye sordu, belki seneye al kantlara buluşacak genç, Çayı içerken kontrol ettim kendimi. Hiçbir şey hissetmiyorum.

Ne soğuk, ne babam, ne İstanbul, ne de sen. Kendimin bile duyamayacağı bir sesle şarkıya eşlik ettim: "Şimdi uzaklardasın..."

Mezarlıkları oldum olası severim. Çok kalabalık, ama çok sessiz yerler. Çocukluğumun oyun alanı oldular hep. Mezar taşlarını siper edip kendimize "dekmancılık" oynardık. Tabii biz o zamanlar yalancıkdan ölüyorduk. Şimdi gerçekten ölen biriyle oynuyoruz; babamla. Mezarına indim, son kez sarıldım kafen giydirilmiş vücuduna. Güzelce yerleştim çürüyüp yok olacağı ebedi istirahatgahına. Sağdan soldan direktifler eşliğinde tahtaları dizdim, mezardan çıkıp iki keçi toprak üstüne düştü, çekildim, söylemeye başladım. Spermin yumurtalıkta buluşmasından 9 ay 10 gün sonrasına kadar süren doğum macerasını düşündüm, bir de doğan o çamın aceleyle toprağına altına gömüldü. Ölüm, kesinlikle daha kişisel bir şey. İnsanları yüzlerine baktım. Onlar benimle konuşurlar, ben baktım. Yıllardan beri uğramadığım mahalledeki komşular, çocukluk arkadaşlarım, çati çoğunun yüzlerini tanımadığı esnaf, artık çoğuyla ilişkiimin kalmadığı akrabalar. Onları seyreklerden birinin lafı geldi aklıma; "İnsanlar en iyi sevimlerini cenazelerden sonra yaşarlar, hâlâ yaşıyor olmalarını kutlamak için."

Evin odaları taziyegelelenlerle dolu. Mutfağa kadınları harıl harıl çalışıyor. Hassas bir zaman ve hassas bir tip olduğumu düşündükleri için yanlarından ayrılıp yalnız kalmama izin verildi. Şair olmanın yararlarından biri. Kiş bahçesinin içindeyim

"İnsanlar en iyi sevimlerini cenazelerden sonra yaşarlar, hâlâ yaşıyor olmalarını kutlamak için."

bahçeyi seyrederiyorum. İnanılmaz uyukm var. Komşu kadınlardan biri, üzerinde tavuklu pilav, ayran, çay olan bir tepsiyi yanındaki masaya sessizce bıraktı ve kapının içine kapandığından emin olarak çıktı. Çayıyudumlarken, bahçenin her yanındaki anılarımı yokladım. Şuraya dedemle gül dikmişdik beraber, şuraya diktiği karpuz daha portakal büyüklüğündeyken kesip yemiştım, sonra da enseye sağlam bir tokat yemiştım. Şuradaki dut ağacından iki kere düştüm. Şuradaki ağaçtan yediğim eriklere hiçbir yer derastlamadım. Şuradaki kömürölüğe saklarındım ev halkına sinirlendiğim zaman, kilitlerdim içerdien kapıyı, annem yallar yakar çıkarırdı dışarı. Şuradaki hanımeliinin balını... "Daaaan" diye açıldı kapı. Babamın ve benim hiç sevmediğimiz amcam daldı içeri. Narotiktekomiser. Baskın yapıyor sanki hödük. Çok üzölümüş, harap olmuş bir halde, gözlerinden yaşlar fışkırarak, "Ahmetim, Ahmetim," diyerek sarıldı boynuma. Bayramlar da bile elini öptürmezdi para vermemek için, şu yaşına kadar ilk temasımı. "Nasıl oldu bu? Ne oldu? Karıncayı incitmezdi Sefa, hep mi iyiler erken gider?" "Amca boğuluyorum..." "Hah, kusura bakma Ahmetim, çok şey oldum." Tutuksuz salıverdi beni, Yunan trajedilerindeki "haberci" karakteri gibi dövuündü bir süre. Öyleceseyrettim. Görüntü var ses yok. Sakinledi, tepsideki tavuklu pilavı aldı, yemeğizgıştı, ayanı da kafaya dikti. "Nasıl oldu amca?"

"Sürünüyoruz be Ahmet'im. Emekliliği bekliyorum. Alacağım tazminatı, yengene beraber Edremit tarafında bir yere yerleşeceğiz. Tabii bunlar plan. Namulun önünde yaşıyoruz biliyorsunuz. Sahi alışabildin mi askerliğe? Girdin mi çatışmaya falan?"

"Yok, sağ olsunlar araziye çok çıkarmadılar beni. Etrafımda silahlar patladı da, ona çatışma denmez, daha çok karşılıklı taciz ateşi."

"Yiğidim benim. Bak herkes kaçıyor askerlikten. Helal olsun sana, gittin oralara, canını siper ettinvatana."

Birazdan tekrar sarılıp beni boğabilir diye sustum. Bahçeye doğru bakmaya devam ettim. Yan gözle de izliyorum akrabama.

Tabağını bitirdi. Bir bana bakıyor, bir bahçeye. Uzun bir sessizlik anı.

Sanki bana çok samimi bir şey söyleyecekmiş gibi davranıdı bir ara, dövuündü, önüne baktı. Biraz daha sessizlik. "Neyse, başın sağ olsun Ahmet'im, ben seni yalnız bırakayım."

Dedi, çıktı. "Aynı anne babadan böylesi ayrı ki çocuk nasıl doğar?" diye geçti içimden. Babam tanıdığım en naif insanlardan biriydi. Buysa tam

tersi. Babama yazdığım her şiiri okuturdum. İlk kitabım, "Ben hep senin yanındaydım" ödül alınca, Ankara'daki ödü törenine gitmem için cebimeharırlık koymuştı arkadaşından borç alarak. Bu zırtapoza, dedemler hayataytken ve babam işsizken, kumar partilerine gider, tek geçim yolumuz olan dedemin emekli maaşına el koyardı. Beş parmağın beşi de bir olmuştur, ancak orta parmak, diğerlerini kıvrıdığın zaman, dik haliyle dünyanın her yerinde bir şey anlatır.

Epey bir zaman geçirdim bahçeye bakarak. Komşu kadınları sessizce çayımı tazelediler. İçerideki kalabalık azaalmaya başladı, seslerden inanıyorum. Hüzünlü bir kapı açılışı duydum en son, annem içeri girdi. Buz gibi bir ifadeyle oturma masanına karşısına. Ölümü gören ve kabul eden bir ifadeylekonuştu;

"Özlemiş misin bahçeyi?"

"Çok..."

"İyi bak. Artık göremeyeceksin çünkü. Evi boşaltıyoruz, ev satıldı."

"Ne diyorsun anne, ne satılması?"

"Hem de ne zaman satıldı biliyor musun? Hani bir gece aramıştın beni, rüya gördüm diye. İşte o gün satıldı."

Öyle kalakaldım. Ağzımdan tek bir şey çıkabildi;

"Neden?"

Dövuündü, hiç öyle baktığını görmemişim bana. Bin yıllı süreç bir laneti söyleyen tanrıça gibi fısıldadı dudaklarının arasından;

"Senin yüzünden..."

ZEHRA ÇELENK

Öğle rakısı

Emir masaya oturur oturmaz bizi yeni pirsingıyla tanıştıyor. Telefonda sorsa yerini tahmin edemezdim, kulağı artık bitti sanıyordum. Vücudunda delik açılabilme kabiliyeti inanılmaz çocuğun. Dövmeleri gibi bunları da kendisi yapıyor. Odasında envai çeşit kesici, delici, boyacılar alet var. Hiçbirinden bir şey anlamıyorum, hayatımda küpe bile takmış değilim ben. Evdeki bütün delice kendiyile meşgul olma kontenjanını annem ve kardeşim doldurduğundan bana sadelik düşmüş herhalde. Neyse ki makyajsız hali daha güzel olan nadir tiplerdenmişim anneme göre. Gerçekten böyle mi düşünüyor, kendisinin bu kadar farklı bir kız çocuğu doğurmuş olmanın garip bir haz mı duyuyor, anlamak zor. Aşkın cilvesiyle genç yaşlarda ilk çocuk sahibi olmuş. Babamın ilk ölüm yıldönümünde aramıza oturup elimizi tutmuş, gözlerimizin içine bakarak "çok iyi bir anne olmadığımı biliyorum ama ne olursa olsun unutmayın ki her şeyden çok sizi seviyorum," demişti. Bu içten itirafı gelecek zor zamanların habercisi olarak mı alalım, sevinelim mi bilememiştim. Annemi anlamak zor, sevmek kolay, ikisinin de sonu biraz acıdır.

Akıllı ve zarif bir adama benziyor Bülent. Emir'in pirsingleriyle, peçeteye çizik tirdiği abuk subuk resimlerle ilgilenildi. Üniversite dair planlarını somertanözellikle kaçındı ve etkileyici müzik bilgisininözümüzesokmadan sergilemeyi başardı. Ellerine bakırsız müthiş bir cerrah olabilir miş ama o göz doktoru olmayı seçmiş. Emir'le konuşmaya dalmışlarken annem bana kaş göz ediyor, "nasıl, beğendin mi?" anlamında. *Yapma şunu anne, yapma.* Hızlıca kafamla onaylıyorum, *sonra konuşuruz.* Dayanamayıp kalkıyor, sarılma bahanesiyle kulağıma eğilip "Tatlı adam ama, sen de sevdin di mi? Emir için de iyi bir rol modeli olur," dediğinde itmemek için kendimi zor tutuyorum. Masaya oturalı bir buçuk saat olmadan üçüncü dubleyi söyledi bile.

Emir bu adamı asla sevmeyecek anne, onunla tanıştırdığın hiçbir adamı sevmeyecek, şu an sadece ölümlüçöl darbe yi vurabilmek için rol yapıyor. Aslen zeki bir kadın olan annemin yaşadıklarından hiçbir şey öğrenmeye ısrarı şaşırttı. Emir 19 yaşında bir deneme yanılma yöntemiyle özyüküm uzmanı. Ben, Dilşad 27, neredeyse hiç denemiyorum ki yanılmayayım. Günün sonunda herkesin evin yolunu bulabilmesi için birinin ayık kalması gerekiyor. O benim işte. Sade kot, tişörtlü sıkıcı kıyız.

Emir hasmının boyunu ölçen yılan sükünetiyle adamin anlatıklarını dinlermiş

gibi yapıyor. Pandemi nedeniyle bir yıldır annemin yeni bir sevgilisiyle tanışmaktan yakayı sıyırmıştık. Mekanların açılması beni niye herkes kadar sevindirmedi, tahmin edilebilir. Annemin daha fazla dayanamayacağını, 50'sine gün sayarken coşup taşan yaşam enerjisini yeni bir sevgilisiyle taçlandıracağını adim gibi biliyordum. Başkalarıyla tanıştırmadan aşık olmayı da beceremez. Öğle rakısı imkânı imdadına yetişti.

Bülent, Emir'e "Yoo, gözlerin aynı annenin gözleri," diyor. Annemin kara gözleriyle Emir'in yılan yeşili gözleri arasında bir çarpıda bağ kurabilmesi normal tabii, adam göz doktoru. Emir pek sık yapılmayan bir benzetmeden hoşlanmıyor. Feci faka bastı Bülent de haberi yok, keşke müziğin güvenli sularında yüzmeye devam etseydi.

Annem ben zememe- benzememe lafının nereyevaracağını kestirebildiği için biraz gergin, üçüncü dubleden kalanı bir dikleştiriyor. Kara gözlerinde gencecik bir pırlıtyla Eli Bülent'in belinde geziniyor bir an. *Yapma anne, yapma.* Adamin yüzünden mahcup bir etkilenme ifadesi geçiyor. Enikonu hoş adam aslında. Ama muhakkak bir terslik vardır. Anneme bayıldıği her halinden belli başarlılı bir doktor. Böyle bir bileşimin faturası en iyi ihtimalle narsisizmden başlar.

Annem eşek kadar iki çocuğa, zamansız bir iyi şey kaybına, onca tedaviyle önu alınamayan alkol bağımlılığına rağmen hâlâ çok güzel. Onu mahveden de bu güzelliği zaten. Aksi yönde hiçbir çaba göstermediği lanetli çok güzel kadın kaderi. "Kadın kadının kurdu" masalına inandığı gibi bu lanet hikâyesine de öyle sıkıca bağlı ki Emir olmasa kendi imkânlarıyla kolaylıkla sabote edebilir bu güzel başlangıcı. Bunu bildiği için Emir "anneme biraz benziyor olabilir belki de, babama hiç..." dediğinde bu kez bir şey yapasım gelmiyor.

Emir ben de ne anneme, ne rahmetli babama, ne de bana benziyor. Kendine de pek benzediği söylenemez. Tek ve küçük kardeşim olarak kaçınılmaz biçimde sevssem de, gürlülüştü inşaatı çok uzun sürecek ergen bir ruh. Çok çof olduğunu

düşündüğü, tamamen acı ve sorumluluk benzeri şeylerden kaçmaya dayalı kötü espi anlayışıyla annemin bir kaçamagının sonucu olduğunu ima etmeye bayılıyor. Annemin fotoğraf albümünde babamdan ve hepimizden daha çok benzediği bir adamla karşılaşmış bir keresinde. O fotoğrafı asla bulamadığı için uydurduğuna eminim. Annem bunu ilk duyduğunda gerçekten çok üzüldü. Babamın ölümünden sonraki ilk alkol bırakma denemesi bu bahaneyle büyük sekteye uğradı. Bir yolunu bulup Emir'in zarar verici genesini kapatmam lazım. Ama bunun yerine kalama sipariş edip restoran bahçesindeki dolu masaları sayıyorum gözlerimle. Bu ailede olataklara asla engel olmadım nasılsa, günün sonunda ayık kişi olmayı başarabildim sadece.

Daima flörtözdü ama annemin babamı aldattığını hiç sanmıyorum. Sevilmeyi sever o. Babamdan sonra yaşadığı sayısız ilişkide çuallayıp durmasının sebebi de bu bence. Kimse onu babam kadar sevmeyi, o da kendini sevmeyi asla öğrenemedi. Babam yedi yıl önce kalp krizinden öldü. Annem her yıl içkiyi bırakmaya çalışıyor, her denemesi yeni bir aşk hezimetliyle sekteye uğruyor.

Annemi anlamak zor, sevmek kolay, ikisinin de sonu biraz acıdır.

Bu kez uğraşmadı bile, beni endişelendiren o Pandemi zamanı gittiği göz doktorunu kendine aşık etmek tam annemlik bir davranıştı. En azından ilişki üç ayını devirane kadar kadehe uzanmasını beklemiyordum ama. Bülent'in yanında çok içti mi, bu ilk çığırından çıkışı mı olacak, biliyorum.

Artık gizleyemeyecek duruma gelene kadar iyi gizler zaafırları. Bülent onu altı aydan kısa süredir tanıyan herkes gibi müthiş bir enerjeye sahip çok eğlenceli bir insan olduğunu düşündüğünü muhtemelen. Daha ilk dublesini ağır ağır yudumlamasından, sosyal medya hesaplarındaki etkinlik paylaşımlarından, mesleki başarılarından, zaman yönetimi iyi, ölçülü bir insan olduğuna anlaşıyor. Zıtların çekimi demek ki. Duvara çarpılıp kırılan ilk cam bardakla deşetli bir aydınlanmaya dönüşecek bir baş dönmesi.

Emir, "insanın annesinin albümünde babasından daha çok benzediği bir adamla karşılaşması çok leş bir durum di mi ya"

diyor. Annem sanki için bu noktaya varacağı konusunda en ufak bir fikri yokmuşçasına güzel gözlerini dehşetle açıp "Emir lütfen bu şaka şakayı yine yapma!" diye küçük bir çığlık atıyor. Emir "şaka değil ki..." derken Bülent'in gözlerinden bir bulut geçiyor. "Görseniz hepizin hak verirdiniz de fotoğraf aşırı bi tesadüf sonucu ertesi gün kayıplara karıştı." Annemin gözleri, atlatılmayan ergenliğin hırçın sonuçlarından muzdarip masum anne nemliliğine tam zamanında erişiyor. Gözüm tedirginlikle Bülent'e iliyiyor yine de. Lüzumsuz bir hızla yuvarlanmış üç dubleyle beraber bir kötü şaka biraz aşık her adamı huzursuz edebilir.

Emir son darbeyi vurmuş olmanın serinliğiyle arkasına yaslanıyor. Bülent'se beklediğim bir şey yapıyor. Güzel gözleri boncuk boncuk olmuş annemin eline sevecenlikle bir kez dokunuyor. Gülümseyerek Emir'e, "zihin insana böyle oynalar oynayabilir," diyor. "Muhtemelen gördüğün zaten babanın resmiydi. Bazen insan için çok özlediği kişinin imgesi ulaşamaz hale gelebilir. Babanın daha önce görmediğin bir resmi sana bir an için bir başka adama atmış gibi görünmüş olabilir," diyor. Sessizlik. Vay. Bu adam göz doktoru değil miydi, içindeki terapist nereden çıktı? Ayrıca psikoloji eğitimimle ben bile yapamamışım bu enteresan tahlii.

Her neyse, işe yaramış görünüyor. Annem bu kurtarıcı sevecenlikle sakinleşerek çay söylüyor. Yarım saat sonra kalkmak zorundayız. Bülent bizi eve bırakıp uzman konuk olduğu bir TV programının online canlı yayımına yetişecek. Dördüncü dubleyle izleyecek hezeyanlar önlenmiş sayılır böylece. Maskelerimizi takıyoruz.

Annem ayağakalktığı anda sendeleyerek Bülent'in koluna yapışmak gibi abartılı bir hareket yapmıyor. Çocuklarıyla henüz tanıştırdığı ciddi bir sevgili adayına uygun bir tebessümle şalını omzuna kondurmasına müsaade ediyor adamın. Bülent anneme tutulmuş bir Bülent'ten beklenmeyecek olgunlukta bir şefkatle şalı omuzlarına örtüp anneme ve bana yol veriyor. Hevesi kursağında kalmış Emir bugün için pes etmek zorunda. Yarın kulağının delinmedik bir yerini daha keşfedeceğimize eminim.

Bülent'in arabasinda hoş bir şarkı çalıyor. Annem zarif başını bize çevirip gülümserken babamın çok sevdiği yumuşacık sesiyse şarkıyı mırıldanıyor. Belki bu kez olur anne. Bence babam da tükenmez bir yasa gömülmemdense mutlu olman terchederdi. Birini 20 sene olduğu gibi sevmeyi başarmış bir eşin yanında babasının ölümlüyle yüzleşemediği için işi onun gerçek babası olmadığını ima etmeye kadar varıran bir ergenin huysuzluğu nedir ki.

ŞÜKRÜ ERBAŞ

Bütün bunları nasıl göreyim ben

Büyüyü anlayacaktım. Güzelleşecektim. Toprağı yaşayacaktım. Gökyüzü olacaktım. Çiçeklenecektim. Yağmurla şarkılar söyleyecektim. İnsanlara inanacaktım.

Zamanın fotoğrafı, deselerdi, en güzel yanıt zeytin ağaçları olurdu, dedim; "bir mihrap sırrı" gibi toprağa, denize ve göğe uzanan tanrının büyük bahçesine bakarak.

Dünyayı yemyeşil bir sessizliğe çeviren kocaman gözler biraz daha uzağa düştü.

Sabahın fotoğrafı, akşamın fotoğrafı, bekleyişin fotoğrafı, şefkatin fotoğrafı... Humar gözlerin, otların kokusunun, alçakgönüllülüğün, tanrının ağzımızda şarkı söylediği bir eski sevdamın fotoğrafı, diye sürdürdüm önüme bakarak.

Sessizlik, sözlerimi ağırlaştırıyordu.

Ağaç değil bunlar, gözlerle eller arasında, alın çizgisiyle ayaklar arasında bir kutsal yazı; bize yaşamayı öğreten insan emeğinin en güzel yazısı. Püsenli bir yeşil, püsenli bir siyah, püsenli bir güneş... Karacaöğlan, üstüne gölg'olan dallar övünsün demiş ya, bu dallar seviniyor ama övünmüyor. Meyvesini ayaklarımızın altına seriyor, övünmüyor. Bize bin yıllık bir ana rahmi sunuyor, övünmüyor. Bize bin yıllık bir gelecek sunuyor, yine övünmüyor. Görkemli bir hayat bilgisivar. Tanrısız bir yüceliği var. Değersiz hiçbir

yaprağım yok benim" diyor bu ağaçlar. Sonra saygıyla üzerimize eğiliyor, ürperen bir fısıltıyla, "kendinizi sevin" diyor. Toprağa dokunmamızı istiyor. Gökyüzüne bakmamızı, ışığı ve gölgeyi okumamızı, börtü böceği tanımamızı istiyor.

Başımı bu olağanüstü görüntüden kaldırıyorum, tanrının var olacağı bundan daha büyük bir güzellik olamaz, diyorum. Bundan daha büyük bir iyilik, bundan daha büyük bir zaman, bundan daha büyük bir aşk olamaz.

Bir fısıltı halinde döndü. Kırpikleri, dünyanın bütün incinmelerinden bir dile dönmüştü. Yüzü göldü, ovayı, dağdı, güzdü, ay kandiliydi, gelincikti, güneşli sabahlardı, yoldu, akşamın odalarıydı, sararan otlardı.

Biliyor musun –dedi- beni bırakmasaydın, senin görüklükleri ben de görecektim. Büyüyü anlayacaktım. Güzelleşecektim. Toprağı yaşayacaktım. Gökyüzü olacaktım. Çiçeklenecektim. Yağmurla şarkılar söyleyecektim. İnsanlara inanacaktım.

Seni görmeden bütün bunları nasıl göreyim ben...

***Ercişli Emrah**

Yazıları da uçururlar

"Söz uçar yazı kalır" denmiştir. Doğru değil efendiler, söz de uçar yazı da uçar. "Verba volant scripta manent" yazan Latin arkadaşlar bu lafı mermerin üstüne kazdıkları için, "Hadi lan zaman! Sıkıyorsa bunu da uçur!" mantığıyla yaklaşmışlar hadiseye.

Uzun bir zaman sonra tekrar selamın aleykümülatif... Burada üç noktanın karşılığı olan uzun bir es var sizin bilmediğiniz. Üç nokta değil, çok daha fazla nokta gerektiren bir es aslında. Amma işte ne çare, noktalama işaretlerinin kıfayetsiz kaldığı yerdedir. "Ne yazıcım ki lan ben buraya şimdidi?" esi. Es'i mi esi mi? Bilmiyorum. Burada da işte, Türkçe imla kuralları böyle kullanımlara karşı savunmasız.

Esas konumuz bu değil! Esas konumuz ne onu bilmediğimi sanırım şimdiye kadar fark etmişsinizdir.

King Crimson'ın 21st Century Schizoid Man şarkısında dediği gibi "Hangimiz şizoid değildik 21. Yüzyıld? Hangimiz sevmedik çılgınlar gibi?" büyük ve ağır laflar arayışında olabilirsiniz. Ya da hayatınızda anlam katacak ciddi bir şeyler okumak olabilir derdiniz. O zaman bu satırlardan vazgeçiniz. Çünkü bu satırların yazı bu satırlara ehemmiyet vermemektedir.

"Söz uçar yazı kalır" denmiştir. Doğru değil efendiler, söz de uçar yazı da uçar. "Verba volant scripta manent" yazan Latin arkadaşlar bu lafı mermerin üstüne kazdıkları için, "Hadi lan zaman! Sıkıyorsa bunu da uçur!" mantığıyla yaklaşmışlar hadiseye.

Fekat biz günümüzde yazıyı artık kağıda bile yazmazken ve hattayazarlık artık elinde telefonu ve internet bağlantısı olan herkesin

yapabilirdi bir iş haline gelmişken söz uçarasa yazı da uçar ey Bolvadinliler!

Ki böyle olmasında hiçbir sakınca yoktur. Ki böyle olması bilakis güzeldir. Çünkü yazının kutsiyetini bozar bu aşşırı demokratikleşme. Dağdaki çobanla benim oyum nasıl birse, dağdaki çobanın tivitirına yazdığı iki satırla benim iki satırım da birdir. Dağdaki çobanın TikTok kullanıyor olması bu teşbihi hatalı hale getirmez çünkü hepimizin bildiği gibiteşbihte hata olmaz. Tespitte olur. 33 dane yerine koydun 32 dane, bağladın, hop oldu mu sana hatalı teşbih canım Buharkentliler!

Komünist Manifesto'da da dendiği gibi çooooook uzun zamandan beri, "Katı olan her şey buharlaşıp havaya karışıyor, kutsal olan her şey dünyevileşiyor ve insanlar nihayet ciddi anlamda kendi gerçek yaşam koşulları ve diğer insanlarla ilişkileriyle yüzleşmeye zorlanıyor." Şimdi katı olan her şey buharlaşıp yazının bundan müstesna olması mümkün müdür çok sevgili Boyabatlılar?

Gene adı geçen eserde ne denmektedir? "Burjuvazi, şimdiye dek saygı duyulan ve saygılı bir korkuyla bakılan bütün mesleklerin hallerini söküp attı. Doktoru, avukatı, rahibi, şairi, bilim adamını kendi ücretli emekçisi durumuna getirdi." Marx ve Engels dedelerimiz bunu derken "ah nerde o eski komşuluk ilişkileri, aslında herkes kendi evinin önünü süpürse, kendi atıklarını cam, plastik ve kağıdıye ayırsa" kafasında

dememişler, bilakis burjuvazinin devrimci yanına tikkat çekmek istemişler.

Yanili sonuç olarak ne diyor, uzun sakallı can dedelerimiz? Avukatı, rahibi, bilim adamını ve dahi, burası önemli, şairi kendi ücretli emekçisi durumuna getirmişti burcuva diyor. Helal olsun burcuva diye ki "şimdiye dek saygı duyulan ve saygılı bir korkuyla bakılan bütün mesleklerin hallerini söküp attı." Şairin de çay içtiğini ve hatta sıçtığını bize hatırlattı.

Ki Marx ve Engels dedelerimiz bunu yazdığından internet yoktu, yazının ilimitimi kolaylaştıran medyalar yoktu düşün. Şimdi ise herkes şair, herkes yazar. O yüzden şairi, yazarı gözünüzde çok büyütme. Götünü kaldırmayın şairin, yazarın. Çünkü içlerine benim de dahil olduğum o zavallı insanıcıklar sonra gerçekten yazının kaldığına filan inanıyorlar. Halbuki verba nasıl volantsa artık scripta da o kadar volant. Geriye bir tek yazdığın anın bıraktığı garip tat kalıyor. O da böyle 9 voltluk pile dilini değiştirdikten ve canını yaktıktan biraz sonra ağzında kalan tat gibi bir şey. İyi mi kötü müüü... Karışık.

En derin saygılarım ve sevgilerimi sunarak aranızdan ayrılıyorum sevgili Borçkalılar!

1. Çevirenin Notu: Bunun altını ben çizdim. (Çevirenin notu değil tabii, ama hep böyle yazmak istemişimdir!)
2. Yayınevinin Notu: Bunun da altını çeviren çizdi bizim bir alakamız yok. Hayır neden çizdiğini de anlayabilmis değiliz. Retweetler katıldığını anladımız gimez.
Çevireninnotu: Rts arenot endorsementes. Yayınevinin notu: Sen kendi dilatonda oynar mısın lütfen!

Fedakâr anılar

Bavulu yerleştirmeye devametti. Yaptığı çıkıştan şimdiden pişman olduğunu tahmin edebiliyordum ama onu durdurmak için içimden hiçbir şey yapmak gelmedi. Her tartışmada o tepesinin attığını kantlamak için dolabın üstünden bavulu indirir ben de "demek gidiyorsun, git tabi korkaksın, kalıp mücadele etmek sana zor geliyor değil mi, en ufak kavgada ilk düşündüğün gitmek zaten" diye söylenmeye başlıyor, onu ilişkimiz için mücadele etmemekle suçluyordum. Sonra söz sırası ona geçiyordu. O da geçmişin repertuarından ilişkimize sahip çıktığını belgeteyen fedakârlık anılarını sıralayıp duruyor ben o anılar içinde yeniden heyecanlanıyor, içten içe ona hak veriyor ve en son elindeki bavulu çekştirir "böyle gitme" diyorlardı. O da kalıyordu.

Kavgadan yorulmak diye bir şey varsa onlar bizdik. En az iki saat ağır spor yapmış gibi kavgaya giriyor sonra parmağımızı oynatamayacak kadar yorgun düşüyorduk. Artık sakinleştirmemiz de tirafırları başlıyordu. "İyi ki engelledin beni, nefret ediyorum böyle hızlı bavul toplamaktan. Nereye gideceğim bile

belli değilken bir de bavula ne koyacağımı düşünmek aşırı strese sokuyor beni." Salak şey bunları mı düşündün diyordum. Onu hepilişkimizinyolunda olduğunu söyleyerek durdurdum. Her kavgaya sonrası tüm gün top peşinde koşmuş, terlemiş, kirlenmiş ve kapıda annesinin eline yağlı balık ekmek tutuşturduğu çocuğun sevinci ile salona geçerdik. Yeni bir şey başlamış gibi. Yeniden başlamazdı hiçbir şey.

Yeniden başlamadığımızı hissedene ve bunun acısını birbirimizden çıkarana kadar salonda film izler ya da tavla oynardık. Çeçmesini beklerdik işte. Bu sefer onu durdurmam. Bu oyuna bir son vermek istedim sanırım. Bir anda öfkeyle çıkıp gidemeyeceğini, diş fırçası, parfümünün ya da tarağının peşine düşeceğini, hangi pantolon hangi ayakkabı hangi montu alayım derken saatler harcayacağını ve

*Öyle kimi neyi
beklediğini bilmeden
zamanın geçmesini
bekleyen bir dinginlik
yorgun bir tren
gibi boylu boyunca
geçti içimizden,
camlarımızı salladı
sonra uzaklaştı.*

zaman geçtikçe bana neden öfkeli olduğunu dahi unuttuğunu düşündüm. Bir dahaki sefere diye aklında kendine klasik birkaç parçadan oluşan bir bavul tasarlayacağımı, hatta sırf bunun için o eksik parçaları şimdiden alışveriş ederek tamamlayacağımı sandım. İstesem yapmam gereken tek şey yanına gitmek ve bavulun fermuarını sertçe çekmek bu kadına yine aynı şeyleri söylemekti.

Daha önce kuralı ya da devrik defalarca kurulmuş ve bütün melodisini yitirmiş bir kaç cümle. Yarısı bozuk portakal gibi, suyu tatsız, akşamdan ocağa unutulmuş tarhana çorbası gibi bütün gücünü yitirmiş... Yavan, tatsız, soluk. Söylemedim. Ben yanına gitmedikçe ne yapacağımı şaşırmış halde bir oraya bir buraya dönüp duracağına gitme fikrinin gitmekten daha cazip olduğunu, bu oyundan hiç sıkılıp sıkılmadığını, gitmekle tehdit etmek dışında başka olasılıklar olup olmadığını düşünsün ve yine ve hala ve böyle tutkuyla gitmeyi istiyorsa gerçekten gitsin istedim. Gitse ertesi gün bir eşyasını daha almak bahanesi ile arayabiliriz aslında beni. Ya da gelirdi. Onun eve dönmelerini sağlamam için bir yolunu bulup önüme çıkabiliriz.

Benim hayatımda neleri çekip çevirdiğini ve bana kızgın olduğunda dahi önce iyiliğimi düşündüğünü bu mesajla gösterebilirdi. Daha da uzatırsam, yani bu mesajlara da cevap vermezsem o zaman kırılabilir. Kırgın bir çocuk gibi sessizleşip içine kapanabilir. Oyun arkadaşının artık oyuna katılmadığını, anlaşmalarını bozduğunu, oyunun bittiğini idrak eden bir yalnızlığa dönüşebilirli duyguları.

Belki o zaman ben de çok özerdim onu. Dön artık derdim. Ama gitmedi. Bu seçeneklere zaman ayırmadık. Ne yeni bir hayata başlamanın baştan çıkarıcı heyecanını yaşadığı kendine ne bana günümü göstereceği bir öfke kaldı. Orada bastı kumandanın düğmesine. Veaskıya aldı bizi. Aşırı huzursuz eden bir sakinlikle bavulu boşalttı, tek tek eşyalarını çekmecelere yerleştirdi. Öyle kimi neyi beklediğini bilmeden zamanın geçmesini bekleyen bir dinginlik yorgun bir tren gibi boylu boyunca geçti içimizden, camlarımızı salladı sonra uzaklaştı. Kimselere ne ayrılık ne birlik teviz diyebilirdik.

KAAN SEZYUM

Cennete düşen adam...

**Kısaca iyi insan olun,
doğayı, insanları sevin,
yalan söylemeyin,
sahtekarlık yapmayın.
Ha bir de zebanilerin
ayakkabı seçimleri
konusunda şaka
yapmayın, nedense pek
şakadan da anlamıyor
buradakiler.**

Merhabalar, hepinize güzel bir ömür dilerim, umarım iyisinizdir. Beni sorarsanız öldüm. Evet, ilginç bir şekilde ben de bu kadar çabuk, genç yaşımda öleceğimi düşünmüyordum ama yaşı 45'e geldi gibiydi ki (bu çarşamba olacaktım oysa ki) maalesef olanlar oldu. Ölenler öldü. Sanırım benim canımdan alıp başka birisine bir can verme durumu olmuş istemiş dışında. Şimdi burada girişteki formda da onu belirttim. İtirazımı yaptım, dilekçemi aldılar ama genelde bu işlerde dilekçelere kıyamet gününde bakılıyormuş. Hani o gün bi yanlış filan olduğu anlaşılırsa tekrar dünyadaki yaşamıma, -tabii artık o zamana kadar dünyada bana ait, bana dair hiç kimse kalmayacağına göre, döndüğüm şey de eski hayatım olmayacak- dönebilirmişim...

Bana burada çok iyi baktılar diyebilirim. Yani sistem gerçekten çok güzel çalışıyor. Bir sıkıntı çıkmadı... Sizlere biraz buradaki prosedürden bahsedeyim. Yani bana uygulanan prosedürden bahsedeyim.

Öncelikle inançlı ya da inançsız olmanız çok fark etmiyor. Devlete ödenmeyen vergi borcu gibi düşünülürsünüz. Son saniyeye kadar size bir fırsat, bir kolaylık sağlanıyor. Ayrıca zaten şartlar da çok uygun. Yani şimdiden düşünün davranışlarınız cennete gidişiniz garanti. Evet, hazırsanız başlıyoruz.

Öncelikle sizinle ilgilenen görevlilere "Hayat, hayat sonrası yaşam, ölüm, kalm, vb" konularda şaka filan yapmayın. Gerekirse hiç şaka filan yapmayın. Hani Türkiye'den yurt dışına çıktığınızda vize memuru böyle terso terso bakar ya o modeller arkadaşlar. Arkadaş diyorum çünkü aslında onlar da işleri hızlı bir şekilde bitsin, hatta kıyamet bir an önce gelsin de işlerine güllerine baksınlar istiyorlar havasındalar. Tabii ki bu tavır hiçbir

zaman işlerini salladıkları anlamına gelmiyor. Ciddi ciddi takılıyorlar çok sağ olsunlar. Bu arada bekleme süresi ne kadar sürdü tam bilemiyorum. Çünkü sanırım görecelik kavramı burada da geçerli. Sanki birkaç saat içinde yıllar geçiyor gibi. Kıyamet yaklaşıyor hissi sırada beklerken bende de bir oluştu.

Çalışan kadro sizleri rahat ettirmek için elinden geleni yapıyorlar. Sonuçta dünyada yaptıklarınızın ve yapmadıklarınızın tutulduğu kontrol noktasına gelene kadar herkese eşit, adil ve kibar davranılıyor. Zaten sonrası da kibar ama işte artık bir noktada size çıkan sevk kağıdında "Cehennem 2. Kat" yazıyorsa tabii sizin için sıkıntı. Yoksa sistem herkese eşit ve adil davranıyor çok şükür memleketimizde göremediğimiz kibarlığı burada yaşıyoruz doya doya. "Öldük ama değdi eheheheh" diye bir şaka yaptım yanımdaki güzel kıza. Bana dönüp "Wi-fi'n şifresi ne Instagram'a story atıcım" dedi. Zebanilerin rica ettim de cehennemin wi-fi'nin şifresini öğrendik. Tabii ki şifre modern altındaki şifreymiş. Cehenneme yaşıkan bir davranış. Kıza şifreyi okuyana kadar birkaç yıl geçti sanırım. Böyle şeyler de tuzu biberi sonuçta.

Neysengelelimişlemlere. Öncelikle dünyada yaptığınız iyilikler filan çok önemli. İyi bir insan olmanız birinci kural gibidir. Tabii herkes benimle aynı muameleye tabii midir, orasını bilemiyorum. Sonuçta ben kendi deneyimlerimi anlatıp sizleri de benim gibi cennette görmek isterim... Tabii bu noktada şöyle bir durum var. Zebanilere sulu sulu

şakalar yaptığım için beni galiba tek kişilik bir cennete attılar. Ekte fotoğrafı da var, umarım e-posta ile ulaşır. Hala cehennemin wi-fi hattına bağlıyım. O da sanırım TT Net gibi bir yerden hizmet alıyormuş. Bazen gidiyor, bazen geliyor. Bazen var, bazen yok.

Evet, bir süredir beni yolladıkları tek kişilik cennet tetaklıyorum. Burası gerçekten çok güzel. "Cennet gibi" derler ya, işte gerçekten de öyle. Yemyeşil tepeler, masmavi bir deniz var. Pırıl pırıl bir gökyüzü, mavilikleri pamuk şeker gibi noktlayan bulutlar var. Ama hiç kimse yok. Koskoca yerde hiç kimse yok... Belki de bu vesileyle beni eğitiyordur cennet. Bu zamana kadar hep çok konuşan, kimsesi dinlemeyen bir insandım. Her türlü ortamda geiyik yapar, konuşanları laflarını bitirmelerini beklemeden seriyi geiyiklerle ortaltı ve muhabbeti çorbaya çevirdim. Belki de cennet beni daha iyi bir insan yapacak? Kim bilir?

Bir de hiç kimsenin olmaması çok ilginç. Onca güzellik var ama göstereceğim, paylaşabileceğim kimseler yok. Belki şu ilerideki adada birileri vardır. Ama o ada da 6-7 kilometre ötede. Oraya kadar nasıl yüzeceğim? Herhalde her gün yüzmeye idman yapıp iyi bir yüzücü olup, cennetin ikinci seviyesine erişeceğim. Belki de oralarda birileri vardır. Demin günlerden sonra ilk kez bir karasinek gördüm. Normalde hiç sevmem, kovalarım. Bu kez o karasinek o kadar güzel göründü ki gözüme. Gitmesin, her konduğu o kayanın üzerinde dursun, ayaklarıyla başını gözlerini ovalasın istedim. Sonra kalktı vizzett, gitti.

Şimdilik cennetten aktaracaklarım bu kadar. Kısaca iyi insan olun; doğayı, insanları sevin, yalan söylemeyin, sahtekarlık yapmayın. Ha bir de zebanilerin ayakkabı seçimleri konusunda şaka yapmayın, nedense pek şakadan da anlamıyor buradakiler.

Çürüşürüz, ben biraz daha güneşleniyim.

Mehmet Ali & Akşanserisi

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Şimdi Reklamlar

Yıllar içerisinde reklam ajanlarında bir dönün nasıl
en iyi şekilde sunulur-pazarlanınn deneyimini
kazandım. Yaratıcılığımı petrol, çiklet, gazete,
ped, araba lastiği, sigorta vs. markalarına satış
fikirleri yazıp çizmeye adanmış. Neredeyse
gününm bile satacak kıvama geçmiştir ki,
biraz dinlenmek istiyordum diyerek
düzenli iş hayatıma ara vermeye karar verdim.

Bir plak mezar grubunda setiçe koyduğum plakların bir kısmını aslında hala dinlemediğimi farkedip sarmaktan son anda vazgeçince, grup kurallarına uymadığım gerekçesiyle gruptan nazikçe yollandım.

Bİ SÜRE SENDİ
 KALABİLİR MİYİM?
 EV BİRAZ
 KALABİLİRDİ DE

Facebook'ta semtimin
"Komşu Ağı Pazar Yeri" grubunu keşfettim.
Masamın dört sandalyesinden üçünü, kahve
kupalarından birini, keş spatulamı, termosumu,
pilates lastiğimi.. evde tek tük ne varsa
sattım. Bir de ilanları sanki ödüllük ilan
yayıyormuşum gibi tipografisiyle falan
bir güzel tasarlamışım.

Boş vakitlerimde Sahibinden, Dolap, Dekopasaj, Modakruz sitelerinde profiller oluşturup, kullanmadığım eşyalarımı satmak için ilanlar vermeye başladım.

Kısa bir süre sonra grup moderatöründen uyan geldi. İhtiarım kabul edilmemeye bağladı.

*Lütfen arkadaşınızı tek mesaj after
teplayın, çok sık ilan geliyoruz.

Veilhasi anlayacağınız alışveriş hastalığı denen şey ben de satti hastalığı olarak tezahür etti. İstemsiz bir şekilde bir şeyleri paketlenip, satmak istiyorum. Galiba işe ara vermem bana pek yaramadı. Bu konuyu "Neden Dünyayı Gezmiyorum Bakıp Ofis Hayatına Geri Döndüm" isimli blogumda ayrıca yazacağam ama o zamana kadar eğer bu köşenin orijinal çizimlerini satın almak isterseniz diye size yeni açtığım Shopier hesabımı linkini bırakıyorum.

AYŞEN ŞAHİN

Kalabalık iyidir, iyi gelir

Evvelsi sene bu sıralar, adliyedeydim. Bir şeyim yoktu merak etmeyin. Benlik bir şey yok demiyorum, toplumsal davalar hepimizlik ama sanık değildim, müşteki değildim, tanık değildim. Dayanışmaya gitmiştim.

Ne kadar süreceği belli olmaz böyle davaların. Davanın konusuna değinmeyeyim, o zaman çok uzun anlatasım geliyor, hiçbir yere sığmıyor, bilmiyorum birilerinin vicdanına nasıl sığıyor.

Şöyle özetleyelim ki insan olanın içini kanatır bir duruşmaydı. Adliye önünde basın açıklaması oldu.

Bir yandan herkes vardı; gazeteciler, bazı yekiller, sanıkların aileleri, arkadaşları, o zaman çok uzun anlatasım geliyor, hiçbir yere sığmıyor, bilmiyorum birilerinin vicdanına nasıl sığıyor.

Bir yandan kimseler yok, toplanan yetmiş kişi. Halbuki çıkacak karar tüm ülke için emsal teşkil edecekti. Gözüm bir çiftte takıldı.

Büyük ihtimalle yetmiş belki seksen yaşın üzerindeler. Çok şık giyinmişlerdi, sınırsın Cumhuriyet Balosu var.

Öyle klas bir şıklık. Hanımefendi, beyefendinin koluna girmiş. Ayakta açıklamanın bitmesini bekliyorlardı.

İçeri daha az insan geçer genelde, bir kısım basın açıklaması ardından ayrılır adliyedene. Duruşma salonu önünde aynı çifti gördüm. Gitmemişler.

Mübaşir salona sadece basının ve davalı yakınlarının alınacağını söylemişti. Salona da girmemelerinden anlamdım ki ailelerden de değiller. Kapı önündeki sandalyelerde oturuyorlardı. Kesin çok ünlü bir yazar ya da hocaların hocası ama ben tanıyamadım diye düşündüm. Okuduğum insanlar simaen hiç tanıyamama gibi bir durumum var.

Nasıl ki bir kitap okurken herkesin kafasında karakter biraz farklı canlanır, bende yazar da kişiye okurken simaen canlanıyor. Sonra kurt

kere fotoğrafını görmeden ikna olmuyorum gerçek hayattaki görüntüsüne. O hep benim kafamda çizdiğim gibi biri olarak kalıyor.

O yüzden yanlarına gidip bir pot kırmaya çekindim. Birileri çay getirdi onlara. Birkaç saat sonra birkaç gençlesohbete daldılar.

Hakim yeni tarih açıkladı. Sakin adımlarla ama alkışlara da eşlik ederek çıkıp gittiler.

Ben iki ay sonraki duruşmaya gidemedim. Tam zamanlı dayanışmak çok zor, insanın hiç işe gitmemesi gerekiyor, öyle de bir dayanışılması gereken davalar trafiği var. Üç ay geçmişti, bu sefer uzak bir yerde yine bir duruşma var. Bu sefer servis kaldırıyor bazı parti ve sendikalar. Bu da büyük dava, sanığı çok, masumiyetlerine dair bizde pek şüphe yok. Otobüsler meydanın yedisinde kalkıyordu,

Meydana varmıştım ama uykusuzluktan gözlerim açıyordu. Baktım aynı çift, bu sefer yanlarında aynı yaş grubundan iki kadın bir

erkek daha var. Benim hafızam gerçekten berbat demek ki hala çıkaramıyorum hiçbirini. Kesin tanıdık birileri bunlar. Acaba kitaplarda okuduğumuz, siyah beyaz fotoğraflarda gördüğümüz eski devrimcilerden de yaşı almış hallerini bilmediğimden mi tanıyamıyorum?

Bindiler bizimle bir otobüse, iki saat sonra vardık tam gün sürecek davanın görüleceği adliyeye.

Yine kapıda pazarlıklar, nümayiş. Aldılar bu sefer herkesi içeriye. Tabii ki yaşlarına hürmetimiz var, geçip oturdular önderde bir yere. Gazeteci bir arkadaşımıza sorayım istedim ki "Ben bu ekipten hiçbirini tanıyamadım" da denmez ki canım? Zır cahil miyim?

Hadi bir kişiyi hatırlayamazsın, adı dilinin ucunda çıkaramıyorsundur ama beşini birden tanımamak da olacak şey değil.

Öğle arası verildiğinde baktım çantalardan börek, sandviç, kek çikarışlar, kantinde bir masaya oturmuşlar, ayıp olmasın diye çay söylemişler ama termos da var yanlarında. Öyle de tedbirli gelmişler.

Peçeteler bile çok şık. Sanırsınız Güney Fransa'da geçen romantik bir filmin piknik sahnesi. Pöti kare kırmızı-beyaz kumaş peçeteler, iç içe geçen porselen görünümü plastik bardaklar. Naylon poşetle değil şık saklama kaplarında açılmış ortaya börekler. Beyaz bir masa örtüsü bile sermişler.

Ah dedim içimden, eskilerdeki kültür bile yok. Elimde bir bisküvi vardı o an, oturmamıştım, yanına çay alıp banmak bile gelmemişti aklıma, tikiniyordum ben. Onlar ise sair bir öğünle bile hayatı layıkıyla yaşıyorlardı.

Uzun bir süre göremedim ama altı ay sonra adliye koridorunda tekrar denk geldim. Az kişiydik yine de oturma yerlerinden fazla sayıydık. Ayaktaydım.

Belli ki uzun bekleyeceğiz bari gidip bir çay alıp geleylim dedim. Adettendir ya da belki yetişme şeklimizdendir, ihtiyaçtan fazlası alınır, ikram edilir.

Öyle yaptım. Onlara da uzattım. Gönül Hanım ve Necdet Bey. Evet tanıştık sonunda. Önce dava sürecinden konuştuk. Ufak not defteri vardı Gönül Hanım'ın. İnci gibi yazısıyla notlar almıştı. Savunma ne demişti özetle, savcı ne istemişti. Yaşanan kritik anlar, kaçta başladı, kaçta bitti. Karar mı çıktı erteleme mi...

Gazeteci kesin. Eski bir gazeteci.

Çaktırmadan cep telefonumdan Google'da arattım "eski gazeteci Gönül" diye yazdım. Çıktı.

de yok. Çıkıyor bir sonuç. Bir takım arama sonuçları çıkıyor elbette ama onlar değil.

Dayanamadım sordum: Ne kadar detaylı not tutmuşsunuz, kitap mı yazacaksınız? Gönül Hanım "Ömrümüz o kadarına yeter mi bilemiyorum. Sanmıyorum" dedi.

Necdet Bey kurtardı beni "Kadıncağız neden buradasınız diymiyor da kıbarca öğrenmeye çalışıyor işte" deyiverdi. Yok efendim aşk olsun diyemedim, doğruya doğru dedi zira.

Anlatıverdiler. Necdet Bey emekli müzik öğretmeni, Gönül Hanım ise emekli hakimmiş. 47 yıldır birlikteler.

Emekliliklerinde önce herkes gibi yazlık bir yer e taşınmışlar. Bahçede ki ufak bostanları, komşularla beş çayları, akşamüzeri sahil yürüyüşleriyle beş altı yıl oyalanmışlar.

Sonra kalabalıklar içinde kaybolabilmek istediği, herkesi ve her şeyi bu kadar yakından bilir olmanın konforuna baskın gelmiş. Geri dönmüşler İstanbul'a.

Daha önce hiç yaşamadıkları ama hep çok beğendikleri bir semtte ev tutmuşlar.

Çalışırken gitmeye fırsat bulamadıkları semtleri uzun uzun köşe bucak gezmişler. Çamlıca'ya fasulye, Kanlıca'ya yoğurt, Balat'a Cirit Ezmesi için gitmişler.

Müzeler, kasırlar, sergiler ve galeriler... Bir ajanda tutarlar mı, haftanın her gününü mesaiye gider gibi çıkarlanmış evden.

Bir süre de böyle geçmiş sonra uykusuzluk başlamış. Ne fiziksel yorgunluk yardımcı oluyormuş uyumalarına ne kısıt sesle açılan müzik. Uyuyamıyorduk, diyordu Necdet Bey "Uyumamak bir süre sonra fiziksel yorgunluğu getiriyor, yürümek istemiyorduk, dışarı çıkmayı çekmiyorduk canımız. Her an uyuyacakmış gibi bir hisle hiç uymadan sürünüyorduk. İlaç denedik ikimiz de o da yan etki gösterdi, iki sersemde döndük evde. Az değil biz on yıl uyumadık."

Çevrelerine bu sorundan ne zaman bahsetseler "ben de" diymiş birileri.

Pek eskisi kadar uzun konuşmaz olmuşlar, sohbetlerin tadı kaçmış, yaşama daya heves de. Önce bunun yaşla ilgili bir depresyon olduğunu öğrenmişler. Zaten bu yaşta...

gelmiş, endişelenmişler. Doktorlar sudoku, çengel bulmaca çözün, zihni meşgul tutun demişler. Bir vazife gibi tat almadan yapmaya başlamışlar.

Bir gün, mahallenin pastanesinde, sırtlarını duvara vermiş gelip geçeneri izleyerek sessizce kahvelerini yudumlayan birden Necdet Bey dönüp demiş ki "Gönül bizim hayatta işlevimiz kalmadı galiba. Ayaklarını bakarak yürüten şu gençleri, çoğunu bir külah dondurma almayanların çaresizliğini görürce ben bir şeyden tat almaktan utanıyorum, balkondaki domatesler kızarıncı bile mutlu olacağıma sinir oluyorum, bizim domates mi ihtiyacımız var diye."

İşte böylece bulmuşlar sorunun kaynağını: İşlevsiz hissetme, güzel bir an yaşamakta duyulan utanç, mutluluğun zul gelmesi...

"Yaşımız sekseni çoktan geçti, ne yapabiliriz diye düşündüm. Bu dünyaya kalabalık ettiğimizi düşünüyorduk o zaman biz de kalabalık ederek işe yarayalım istedik." dediler.

Sudoku ve çengel bulmaca yerine duruşma notlarıyla oyalanıyorlar. Sağlıklarını verdikleri arkadaşları da katılıyorymuş onlara.

"Her dava, üzerine uzun uzun konuşulacak yeni bir konu veriyor bize. Yeni insanlarla tanışıyoruz. Bazen tahliyeler oluyor, nadir de olsa hakkın yerini bulduğu da oluyor. O zaman mutluluğu paylaşıyoruz, bir zafer hissi paylaşılıyor."

Kendi kendimize acı çekecekmişiz, başkalarının acısını paylaşıyoruz. Bir işlevimiz oldu. İyi hissediyoruz."

Telefonlarımızı aldık karşılıklı. Detaylı notların bazılarının fotoğrafını çektim.

"Gerçek hukuku merak edersen arayabilirsin, Gönül her aşamam hakim kararının olması gereken alternatifini yazar defterine ama buraya taşıyamıyoruz, çok büyük ve kalın bir defter o ve umarım bir gün birilerinin işine yarayacak." dedi Necdet Bey.

Bu ülke bize mutluluğu zul etti belki ama her yaştan insanın içindeki direnmek arzusu bir filiz veriyor demek ki. Yapılabilir çok şey var. Çaresiz değiliz hiçbirimiz.

Yapılabilecek çok şey var. Çaresiz değiliz hiçbirimiz. Kalabalık iyidir.

GÜVENÇ DAĞÜSTÜN

Şimdi Nazlı.

Bunları telefonda anlatmak istemedim.
Bir anı bile eksik kalsın istemem. Kafam
gidip gidip geliyor. Uykusuz, başkın ve
sinirliyim. Korkuyorum da. Şöyle bir gözden
geçirdim şimdi sana yazdığım bu mektubu,
ne kadar dağınık. Kafamı hiç bir şekilde
toparlayamıyorum Nazlı! Neler oluyor bana.

Yanıtını merakla bekliyorum.

Suphi Deniz.

"Seke seke" ben yazdım...

Bu mektuba o kadar bel bağlamıştım ki. Nazlı şifreyi çözecek, konu aydınlanacak, şu sis kalkacak diye bekliyordum. Nazlı daha büyük bir şifreyi kucığıma bıraktı adeta.

Geçen ayın özeti: Suphi, bugüne dek yaşadığı türlü gariplikleri bir mektup ile Nazlı Eray'a anlatır.

On gün geçti. On koca gün, Nazlı'dan gelecek cevabı beklemekle geçti. Kaç kere telefon ettim, ne cevap verdi ne geri aradı. On koca gün, şu adaya ayak bastığım ilk günden beri yaşadıklarımı tekrar tekrar başa sarıp oynattım kafamda. Kapının önü şarap şişesi doldu.

Nedense kraliçe operalarına takmışım on gündür, hepsini dinlemişim. Bazılarını iki kere. Edita Gruberova'nın söylediklerine geçince de yine Lucia Di Lammermoor'a kadar gelmişim.

"Il dolce suono mi colpì di sua voce!
Ah, quella voce m'è qui nel cor discesa!
Edgardo! io ti son resa. Edgardo! Ah!

Edgardo, mio! Sì, ti son resa!"

O meşhur delirme aryasını o kadar mükemmel söylüyor ki! Opera sanatına bir kere daha aşık oluyorum, Edita'ya bininci kere daha. "Sesine vuruldum Edgardo, ben sana teslim oldum" derken sanki karıncalar su içiyor da onları rahatsız etmemeye çalışıyor gibi. Dünyanın en zor aryasını söylerken Gruberova, ışıklı bir dantel örüyor. Hem çok sağlam, hem de dokunsan yıkılacak gibi.

Kimse o sahnede bu kadar güzel delirmemiştir...

Dan dan dan kapı çalıyor. Açtım. Kapıda Aziz. "Lan bir saatir çalışıyorum be kardeşim" dedi, girdi içeri. Duymamışım, sinirlenmiş. "Mehmet Esen geldi, mektup bıraktı" dedi. Oh be! Nihayet gelmişti Nazlı'dan beklediğim mektup. Aldım, hızlı ama çok dikkatli bir şekilde açtım zarfı. Yüksek sesle okumaya başladım:

"Suphi,

Fikret Mualla tablosunun içinden çıkmaya çalışırken çorabım kaçtı! Ne zor işmiş, ter içindi kaldım. Birden karşımda bir adam. Gözleri bende. "Kimsiniz" dedim.

"Dün gece rüyanda gördüğüm adamım" dedi. "Yapma" dedi adam. "Beraberdik. İnkâr mı ediyorsun? Başkası mı var?"

Şaşkındım

"Ben bir tablodan çıkmaya uğraşıyordum" diye kekeleydim "Bak konuşurum, her şeyi anlatırım" dedi adam.

- Sizi polise vereceğim!

- Ver bakalım, ben bir rüyayım.

- Al sana o zaman, hiç bir sözün sayılmaz dedim.

Korktu benden adam. Çantamda telefonumu arıyorum bir yandan. "Benim

rüyamdaki Ewan McGregor" dedim. Adam güldü. "Hiyarın tekidir" dedi. Senin telefonunu. "Alo" diye bağıryorum sana," kurtar beni bu beladan. Nedir bu?" Adam "Suphi'yi tanırım" dedi. "Yıllar önce aynı kıızı sevmiştik." Hayretler içindeyim

- Sen rüya adam değil misin?
- Kızın da rüyasydım. Sonra Suphi geldi.
- Sana yardım edemez, dedi adam. Bir çıkmazın içindeydim. Var mıydım? Yok muydum?
- Bana bir şey işlemez. Beni Suphi'ye sor, dedi. Perdenin arkasında kayboldu.
- Nazlı Eray"

Aziz ile birbirimize baktık. "Bir tane normal arkadaşın yok mu senin be kardeşim" dedi. Olacak şey değil gerçekten. Bu mektuba o kadar bel bağlamıştım ki. Nazlı şifreyi çözecek, konu aydınlanacak, şu sis kalkacak diye bekliyordum. Nazlı daha büyük bir şifreyi kucağıma bıraktı adeta.

Aziz, duvardaki mantar panoya tutuşturduğum Can Yücel şiirini gösteriyor, "bak böyle net yazacaksın işte. Yanlış anlaşılma mahal vermeyeceksin" diyor. Duvardaki şiir ise Can Baba'nın "Seke Seke" si: "çalat yüreğimle türkülü yollara düştüm ki o kadar olur seke seke ben geldim sike sike gidiyorum..."

Gülüştük. Dedim ki "Nazlı şifresiz yazsa, o Nazlı Eray olmaz..."

Edita Gruberova devam ediyor Donizetti'nin o muhteşem notalarını söylemeye;

"Un'armonia celeste, di', non ascolti?

Ah, l'inno suona di nozze!"

"Cennetsel bir uyum bu, dinlemiyor

musun? Dügün ilahimiz çalıyor..."

Mektubu tekrar okurken düşünüp bayılmışım.

Yazarın notu:

Sevgili Okur,
Nazlı Eray, Suphi'nin mektubuna cevap vermemiş olsaydı bu ay izin isteyecek, yazmayacaktım. Ama hem Nazlı yazmış, hem de Suphi o kadar beklemiş. Suphi'ye kıyamadım. Özellikle Türk Edebiyatı'nın en önemli isimlerinden Nazlı Eray'a en büyük hayranı olarak teşekkür ediyorum. İçinden geçtiğimiz şu günler hayatımda hiç olmadığım kadar elimi kolumu bağladığı. Nefes almak bile gelmiyor içimden bazen. Şarkı söylemek, yazı yazmak falan çok büyük beceri işiymiş. Her ortamda bunu becerebilen ustalarımı bir kez daha kışkırdım. Yani demem o ki, Suphi bu ay ne yapacağını bilmedi. En güzelini yaptı, kendinden geçti, bayıldı. Önümüzdeki ay ikimiz de kendimizi toparlamış oturuz umarım. Önce kapaktaki Can Baba'ya, sonra Nazlı Eray'a, sonra tüm Bavul yazar, çizerlerine ve çalışanlarına ve son olarak da tüm okurlar a selam olsun. Önümüzdeki ay görüşmek üzere

Mehmet Ali & Akşen Serisi

HAYDAR ERGÜLEN

"Daha senden gayrı aşık mı yoktur?"

Başlığı Ulaş Özdemir'in *Senden Gayrı Aşık mı Yoktur-20. Yüzyıl Aşık Portreleri*'nden (kolektif kitap, 2017) ödünç alıyorum. Ruhsatı'nın bu şiirini Nesimi Çimen derlemiş, çalıp söylemiş. "*Nedir bu telaşınvay deli gönül?*" diye katılayım dedim ben de. Bir başka türkünün, "*derdim çoktur hangisine yanayım?*" dediğini hatırlayıp, hiç unutmamam da, "*aşık çoktur hangisisayayım?*" diye baştan söyleyim istedim.

Aşık çoktur deyişim fazlalık anlamını içmez, daha da olsun, ziyade olsun, şairler, şiir yazarlar da çok olsun aşıklar da, zira onlardan başkasına zararmetmez, kendilerine zarar vermekten başkasına sıra gelmez çünkü!

Aşık çoktur çünkü aşk çoktur. Dünya aşk üzerine kuruludur. İster gelmiş bulunalım ister geçerken uğramış olalım, ister Tanrı yaratmış olsun ister doğanın bir parçası olalım, dünyada bulunma nedenimiz yalnızca aşktır ve aşktan başka da bir neden yoktur...*"Gerişi tefferruatıtr"* dedikleri kişiye, aslında tam da buraya denk düşmektedir ve aşktan gerişi sahiden de tefferruatıtr! (Bunu da uzatmanın, niyesini, niçinini ayrıntılı anlatmanın da hiç gereği yoktur! Sevenler sevmeyenlere anlatsın! Eh gördünüz mü, anlatacak ve dahi anlaşılacak bir şey yokmuş, çünkü herkes severmiş, sevmeyen diye bir yokmuş, hem olmasın dal)

"Aşığın çoktur senin çoktur"

Azerbaycanlı ünlü sanatçı Zeynep Hanlarova'nın "Ceyran" diye bilinen türküsünde geçerüstteki dize. O "*kirpiğin oktur senin oktur*" diye sürdürür, halk aşıklarınnsa söyleyeceği şey çoktur, hiç azalmamıştır, azal mak ne kelime artmış, saza söze de yere göğe de sığmamıştır. Öyle olunca da burada, pek azının yalnızca adlarını anabileceğim günümüz halk ozanları ya da saz şairleri,devraldıkları geleneği hem yeniden yorumlayarak hem de yeni yorumlarıyla dönüş türmüşler ve yapıtlarının farklı, popüler müziklerle geniş dinleyici kesimiyle buluşmasına da izin vermişlerdir. Aşık Veysel, Aşık Ali İzzet Özkan, Hacı Taşan, Neşet Ertaş, Aşık Mahzuni Şerif, Aşık Daimi gibi.

Elbette ne bu kadardır aşıklar ne de bu adlarla sınırlıdır. Şüdürelim: Aşık İhsani, Mahmut Erdal, Şahturna, Derti Divanı, Mücrimi, Nesimi Çimen, Muhlis Akarsu, Davut Suları, Ali Ekber Çiçek, Kul Ahmet, Arif Sağ, Yavuz Top, Musa Eroğlu, Kul Hasan, Feyzullah Çınar, Rıza Aslandoğan, Hüseyin Çırakman, Hasan Kaplanı, Şeref Taşlıova, Murat Çobanoğlu, Meçhuli, Devrani, Mahrumi, Aşık Ali Metin

AşıkMahzuni Şerif

Aşık Büryani, Aşık Emrah, Aşık Reyhani, Çekiç Ali, Zoralı Halil, Talip Özkan, Metuli, Virani, Turan Engin, Cengiz Özkan, Aşık Hüseyin Kaçran, Mihneti, Aşık Şahsenem Bacı, İsmail Ipek, Sefil Selimi...

Dedim ya dünyada aşk iklimi hüküm sürdüğüce aşık da çok olacaktı şair de, öyleyse daha çok olmasını dileyelim, dünyaya da aşk ikliminin egemen olmasını dileyelim elbette. Bu aşıklardan bazıları için yazılar yazdım, Aşık Veysel'den Neşet Ertaş'a, Aşık Mahzuni Şerif'ten Hacı Taşan'a, Aşık Daimi'den Arif Sağ'a, Sabahat Akkiraz'dan Ali Ekber Çiçek'e. Hepsin yazmaya da meylim çoktur.

gel gör ki hem vakit hem yer hem de fakirde onca hal yoktur.

"Allah Eyvallah" deyip, gülbankımızı çekip başlayalım izninizle. Gerçeğin demine hu.

Gerçeğin öz'gür' sesi

Feyzullah Çınar: Dev bir buluşma. 1000 bağlamayla semah kuruluyor sanki onu düşününce, "*alında mavi kuşlar*" oluyor birden ve dallarına çocuklar konuyor gibi bir ağaç. Çınar ya. Oysa kökadam demek gerek ona. Köktenci, köktendinci değil ama köktendinsiz. Köklü Alevi. Kan Kalesi Cengi. Hayber Kalesi. Keşke Kərbela'da olsaydı,

masum-u paklar süzülükten şehit olmazdı, keşkeMadımak'ta olsaydı, "kalenin kapısı taştan demirden" olurdu, ateşin damlası yangının parçası giremezdi otel kapısından içeri, keşke Gezi'de olsaydı o çocuklara şaş değmezdi...Feyzullah Çınar, sen de ki Battal Gazi, Ebu Müslim Horasanı... İtfaiye neferliği de yapmıştı, yangına seyirci kalan, alevlerden insanların kurtulmasını engelleyen, ateşe körükte gidenlerden değil ama, yangını daha başlamadan hisseden, yangını çıkmadan söndürenlerden!

Onu dinlemek, "Bugün bize *pir geldi/Alî'y'ül Murtaza geldi/Önü sıra Kamberin/ gülleri toze geldi*" demek gibi bir güzelliği, iyitlik, yücelik. En çok da gülük. Yolu gür, yüzü güç, içi gür, sesi gür. Gür ocağından. Dostlar makamında, canlar derghında, erenler avlusunda şimdi.

Nefesi gür ki, sen say "Kaçınıcı ölmem bu hain/Pir Sultân ölürlü dirlir" deyip gelmiş, sazi Zülfikar olmuş, yezidin başına vurmuş. Aşık Mahzunî'nin "Cavurdağlar'ndan Dadallar gelir/Yiğitler yiğitler bizim yiğitler" diye andığı Kalenderilerden mi Babailerden mi Bedreddinilerden mi yoksa hepsi demek olan Kızılbaşlardan mı desem, onda sesleri, sözleri, dertleri, öfkeleri buluşup bir olmuş. O da, demiştin galiba bir büyük buluşma olmas. Tıpkı akrabadan CemalSüreya'nın şiirinde buluşan şiir gibi. Ağahî Baba'nın "Fazilet" deyışinden,

Ulaş Özdemir "Çamşihi'dan gelen gariban" diyor koca Çınar için. Babam akşam gelip 45'lik plağı çalmaya başlayınca, şiire meraklıyım ya, sözlerini yazmak için, üstelik hiç anlamadığım, çoğunu ilk kez duyduğum, Ağahî Baba'nın olduğunu öğreneceğim dizeleri defterime yazmak için üç kez dinlemiştim. Bugün de kimi dizeleri aklımda: "Alî kimdir velî kimdir bilem dersen bu esran/onu hiç kimseden sorma Muhammed Mustafa'dan sor" dediğini unutmamım, bir de söyleyişi çok ilginç geldiği için otmalı, "ki yer gök şu iken Cebrail'e rehber Alî oldu" dizesini. 1966'yı yıl, 10 yaşımdaydım. Alevî olduğumu biliyor, Kızılbaş olduğumuzu bilmiyordum! Onu da devri daim olsun o

gün Feyzullah Çınar'dan öğrendim, zira Ağahî Baba'nın "Fazilet"i nerdeysetüm kimlik sorunumu tek dizedeçözüyordu! "Ağahüyem Alevî mezhebim Şîa Kızılbaşım". O gün ne olduğumuzu tümüyle öğrendim. Bir de B yüzü vardı plağın, orada da Malatyalı Esîrî'nin "Celdim ben Hüseyin'im gelin beni öldürün/Peygamberin torunuyum gelin beni öldürün" nakaratlarıyla kalbimize ok gibi saplanan "Şah Hüseyin'e Mersiyi"sıvardı. Muharrem gecelerinin en çok dinlenen plağıydı, o gecelerde evimizde toplanan kadınların üstüste dinleyip dövmünerek gözyaşı döküşükleri kalmış aklımda, başta Nazlı babaannem olmak üzere.

Ben Feyzullah Çınar'ı o 45'lüyle tanıdım, sonra da Alevî olmaktan hiç korkmadım! Ağahî Baba'nın şiirine bir bakın, başınız döner o derinlikten! Eh bir de Çınar'ın sesinin yüксеkliliği Öyle çıkarsınız ki bir daha inmek istemezsiniz! İşte o 'gariban', sanki bir Alevî Tasavvufu Güldesteşi yaparcasına, aslında gürdesteşi, babalardan, dedelerden, pirlerden hünkartardan aldığı sözleri, geniş, babacan, inandırıcı bir biçimde dile getiriyor, adeta ayin-i cemde dedenin talipiere öğüt vermesi gibi sabırla, tane tane, usul usul, konuşur gibi anlatıyordu.

Adanmışlardandı. 1940 Toplumcu Kuşağı şiirleri için Attıla İlhan'ın "Fedailer Mangası" demesi neyse, Feyzullah Çınar en önde olmak üzere kimi halk ozanları için 'adınmış' demek de o. Çünkü sonra o zamana ağır gelen, şimdiki zamana daha da ağır geleceği kuşkusuz, deyişleri kulağıyla dinleyen çok kalbiyle duyana söylemeyi sürdürdü. Pir Sultân Abdal'ın 'nefes'isayıldı. Alevilerin 7 ulu ozanına, Seyyid Nesimi, Yemini, Fuzulî, Şah Hatayî, Virani, Pir Sultân Abdal ve Kul Himmet'e çağımızdan da 7 ozan eklenecekse,

biri Feyzullah Çınar'dır. AşıkVeysel, Aşık Mahzunî Şerif, Neşet Ertaş, Ali Ekber Çiçek, Davut Suları, Aşık Daimi diye sürer bu yol...

Çınar hem 7 ulu ozandan deyişler, demeler okudu hem de Kul Ahmet'ten Celalî'ye, Sefil İbrahim'den Davut Suları'ye, Aşık Noksan'den Deriş Kemal'e, Ruhsatî'ye, Edip Harabî'yi de unutmadielbette.

Gerçeğin gür sesi deyişimyalnızca Alevilik kitaplarının, İmam Cafer Buhârî'den, nerdeyse elatından okunduğu 1960'lu yıllarda, onun, deyişleri gür deyiş güppür söyleyip havalandırmasından

ibaret değil. İsyen ve itiraz geleneğinin o günlerde sürdüren, Türkiye devrimci hareketinin önderlerinden Deniz, Ulaş ve İbo'yla, sesiyile söyleyle saziyla saf tutması da gerçeği öz'gürleştime kavgasıdır.

Buzkırıcı. Yolaçıcı. Saraneferi. Candangeçici. Esinleyici, Ateşleyici. Yüreklendirici. Yoksulların en zengini. Zenginlerin en yoksulu.

Yüzünü yola vermiş, gönlünü yola sermiş, tıpkı dini, imanı olan Pir Sultân Abdal gibi "Ben bir yol oguluyum, yol sefiliyim" demiş de, şimdi Ankara'da hiç terk etmediği mahallesiz Tuzluca'yı'da adı verilen parktaki heykeli gibi koca yürekli bir kuş olmuş, itikadımızca turna kuşudur ve dünyayı değil yalnızca, yedi alemi, göğün yedi katını, yedi denizini semah gibi dönmektedir, mavi dönüş diyoruz buna.

Sesiyile döndüğü alemse buralarla sınırlı değildir. Türkolog ve Alevî-Bektaşî kültürü araştırmacısı İrene Melikoff'un ilgisi ve desteğiyle gittiği, kaldığı Fransa'da yolunun gereğini sesinin süregiyle buluşturup, Alevî öğretisinin, tasavvufunun ışıklı sırlarıyla dolu deyişlerini 'meydan'açıkarmıştır.

Şah Hatayî "Dört kapıyı kırk makamı/bilen gelsin ilte meyardan" diye başlayan deyişine yüzüylük öncesinden bu ulu Çınar için nefes vermiş, can katmıştı sanki: "Şah Hatayî der sırrını/Ortaya koymuş serini/Nesimi gibi derisini/Yüzen gelsin ilte meyardan". Çınar iyilikten, dostluktan, muhabbetten başka sırrı olmayan, 73 milleti bir bilen, insanı, hayvanı, tabiatı eşit gören bu yolu sürendir. Süre süre dünden bugüne taşıyan, yolu yoldaşlarıyla tanıştıran, kadını erkeği 'can'landırıran bir ulu ozan olmuştur kanımca: "Vücdum etseler lime/Az gelir o Hüseyin'e/Biat edersem Yezit'e/ Bana lanet bana lanet" diyen de odur. Benim de kalbimde, aklımda, yolumda hakkı çoktur.

Aşk-ı niyazımla ey ulu Çınar.

... şairler, şiir yazarlar da çok olsun aşıkklar da, zira onlardan başkasına zarar gelmez, kendilerine zarar vermektan başkasına sıra gelmez çünkü!

Mehmet Ali Akşınserası

MURAT ERTel

YAŞASIN OKULUMUZ

Öğür, özerk, demokratik toplumu bir geleceği kurmak için bir araya gelmek ne keşif, ne müthiş bir gurur.

Evlilikten, bizim üniversitemizde ders baha ediyorun.

Bir dem, orada garmisten geleceğe bir leşebilme...

İstanbul'un en güzel manzaralarından biri önümüzde; sergili haram Jale Perla'dan açık kitap karşılaştırmalı edebiyat sınavına girmek, intihal yapar. Jak (kaynak belirtmek, sınavdan sıyrılır) mızı bilerek...

Aile dostumuz (çoklu tan yoldaşımız) Tuncis Uyar'dan kısa öykü derisi alırken Leyla Erbil'in 1 derse konuk gelmesi.

Ölümüne dostluklar ve Atabey'den üniversite kurucusu Platon'dan Milton'a felsefe ve şiir.

Sindirmek ve arka kapıdan sırtlamak için değil öğretmek ve güçseltmek için kurulmuş fakülteler Tutuklanon ve agris tırılan değil öğür leşen ve birleşen öğrenciler ve öğretmenler; üniversite şas.

Konferans salomunda Baudrillard'ın üzerine doğru yürüyüp biraz korkuttuğumu anlasam da mikrofonağın ağızını düzeltmek.

Falklar klübünde Kardeş Türkçüler'in olucmasına, müzik klübünde Zen'in doğmasına tamkilk.

Konferans salomunda Baudrillard'ın üzerine doğru yürüyüp biraz korkuttuğumu anlasam da mikrofonağın ağızını düzeltmek.

Falklar klübünde Kardeş Türkçüler'in olucmasına, müzik klübünde Zen'in doğmasına tamkilk.

Baba Zula ve Serra Yılmaz ile Güney Kampüs'te verilen bir konser. Sinema klübü başkanı Elif Kayaşerki ile Anıtköy Film Enstitüsü basın dağıtıcı buluşma larımız. Müzik klübü başkanı iken genç sekreter Metin Balı

ve öğretmen üyeleri ile kapışmalarımız ve klübün bugün elektronik müzik odası olarak kullanılan mekanının Taş Oda'ya ekleniş Zaferi.

Afrika'lı, Amerikalı LBGTit, 80 yaşımda gençlerik kusulsuz dostluklar ve hoş görü...

Evine gitmek için polis karideslerinden geç. Burası bizim evimiz.

Bilim, edebiyat, sanat, fikir insanları barışçıl demokratik haklarını kullanan öğrenciler, kadimlik insanlar, ve hayranlar serbest bırakılsın.

Bir dem buradayız. Üniversitemizde, üniversitemizde, üniversitelerimizde.

Kıymetli ve anırlı öğrenciler ve öğretmenler insanları ile tek bir vücut olarak kabul etmiyoruz vaz geçmiyoruz ve geleceği kuruyoruz

FULYA ÖZLEM

Anılardan yol yakınken kaçış rehberi

"Bir kum tanesinde dünyayı görmek
Ve cenneti, bir kır çiçeğinde,
Sonsuzluğu avucunda tut
Ve ebediyeti, bir saatte"

William Blake

Gelip zihnimin ortasına seresperpe yatmış taze, mis kokulu bir anımvır, ondan kurtulmak istiyorum. Anım benimle terapistime gelmek, cebime girip mahallede dolaşmak, benim tarafımdan yanlış anlaşılacak, gündemime oturmak istiyor. İşte tam dikkatimi dağıtmak için küresel ısınmadan feminizm, neoliberalizmden ırkçılığa, değinmediği-ve çözmediği- toplumsal mesele kalmayan beyaz tenli, renkli gözlü, tatlı dilli bir Amerikan dizisi gibi 'ortaya karışık' bir hikaye anlatacağım, anım kolumu dürtüyor, "Beni hatırlamıyor musun? Beni anlatsana, beni, beni, beni, bendeni" diyor... Oysa benim, kendisinden ödümlü kopuyor... O da tüm anılarım gibi yeni tanıştığım bir ihtiyacı ve şimdi hafızama demir atıp kendini çeşitli biçimlerde tekrar ettirecek bana!

İnsanın en seksi organı, hafızası bence. Hafızamız, anılarımızı, geçmişimiz denen pek şahsi takımıyla göre düzenleyip hizalamasa, kimseyi arzulamamız mümkün olmazdı, hiçbir yemek ağzımızı sulandırmaz, hiçbir koku başımızı döndürmez. Ama döndürüyor işte, esintisinde portakal çekirtileriyle deniz tuzunun sarmaşdolaş olduğu bir rüzgar, artık sizin için bir kimlik, bir aidiyet meselesi, yirmi yıl bile geçse, onun kokusunu duyduğunuz yerde, tüm varlığınıza ona teslim oluyorsunuz. İşte o yüzden taze anılar çok tehlikeli, yıllar öncesinden bir an olsa, geçmiş olsun, hâlâ hatırladığınıza göre onu sonuza kadar yanınızda taşımakta bir beis görmemişsiniz. Oysa yeni oluşan anılar öyle mi? Henüz karar sizde, önemsiz olduğunu düşünüp unutulabilir, hafızanızın verasizliğinden istifade edip çarpıtabilir, dönüştürebilir, hatta bambaşka bir bağlama yerleştirilebilir. Yerleştirilebilirim, yol yakinken...

İnsan böyle kontrol edebilir mi ki neyi hatırlayacağını? Gerçekliğin keskin yitirilmesine sahip travmatik anılardan bahsetmiyorum burada, onların zaten ruhunuzda size sormadan gelip çöklenmiş izleri oluyor ve belki tam da şu an bahsettiğim türden bu hafif, uçuşu, muğlak, yorumla açık yeni anılarınızı -anılarınızı- yorumlamanızın arka planını -maalesef- oluşturuyorlar. Yetişkinlik burası da neyi ne

İnsanın en seksi organı, hafızası bence. Hafızamız, anılarımızı, geçmişimiz denen pek şahsi takımıyla göre düzenleyip hizalamasa, kimseyi arzulamamız mümkün olmazdı, hiçbir yemek ağzımızı sulandırmaz, hiçbir koku başımızı döndürmezdi.

olarak hatırlayacağımızı belirleyen otoritenin adı, bir tür yargıç, olsa gerek. Ahh şu haliyle yetişkinlerin hayatı pek sıkıcı, küçükkün ebeveynlerimizi bizi "salmıyor"du, şimdi de kendi içimizdeki çocuğu ebeveyni biz olduk, hiçbir yere salmıyoruz: Aman üşüüp hasta olmasın, kalbi kırılmasın ya da hafazanallah alev almasın, evlerden irak! Bu yüzden yer yüzünün en olağanüstü şeyleri bile bir kırkıma bile düşünmeden, ölü doğuyor. Acıklı gerçekten...

Anımdan korkmuyorum aslında, onu hatırlayıp hayatıma alırsam onunla yapacaklarımdan korkuyorum: Üçüncü gözümün olduğu yerde sürekli tekrar eden bir film sahnesi gibi onu göreceğim, üstelik olay benim başımdan geçtiği için üç boyutlu olacak. Tüm duyularım o ana dair kendi kaydettikleri detayı filme ekleyecek, bire bin katacaklar, anım birden orijinalinden daha sahici, daha tam, daha renkli ve daha cazip olacak. Ve olaysız hayatımın bu ani komposuna kurban gidip, kısa süre önce yaşadığım bu belki de anlamsız hadiseyi, kaybedilmeyecek kadar kıymetli anımdan bir sanacağım, onu hafızama kaydedip ona bağlanacağım. Aslında oyu hafızama değil,

geleceğime kaydetmiş olacağım. O saniyeden itibaren tüm çabam onu unutmamak üzere olacak ve bu yok saymaktan var etmeye doğru yüz seksen derece dönüşün ben bile farkında olmayacağım. Anımın bir müridi olarak, bu hevesimden devşirdiğim iskambil kağıdından evi, rüzgarın ve yağmurun ve yılların etkisinden korumak için sürekli ilk günü haliyle muhafaza etmeye çalışacağım. Böyle düşününce aslında belki de insan, yaşamının güzel anlarını hasbelkader hatırlamıyor, bilakis olduktan kısa bir süre sonra ezberliyor, yaşamını hıfz eden bir hafız gibi... Tutunacak bir dala, yaşıdığımızı hissetmek için anılardan bir sonsuzluk çıkarmaya ihtiyacımız var.

Evet sanırım ezberlemek istemediğim anımla arama mesafe koymak için hakkında bu kadar konuşmak yeterli olacak, şimdi gönül rahatlığıyla-boşluğuyla-yetişkin hayatıma "bir anımın anıya dönüşmesini engellemek için onu anlamsızlaştırmış anısı"yla devam edebilir, o güzel gün ışığına gözüm kamaşmadan bakabilirim. Gözümü kamaşmadan, kalbim çarpmadan... Güneşi balçıkla sivadım, burası benim zihnim; varsın dış dünyada kavursun güneş, ben bu seferlik evhamımın gölgesinde bekleyeceğim...

Böyle balayı olmaz olsun!

ARZU ERKAN YÜCE

Şiddet, toplumumuzda çok yaygın. İstatistiklere pek azı yansayan verilere baktığımızda bu satırları okuyan on kadından en az üçü fiziksel şiddete ve ısrarlı takibe, ikisi yaşamı boyunca en az bir kez cinsel şiddete, daha fazlası ise psikolojik-ekonomik şiddete maruz kalmış olmalı. Salt kadınlar değil, çocuklar, LGBTİ+’lar, dezavantajlı durumdakiler, nadiren erkekler de. Şiddet gören on kadından ve çocuktan dokuzu bunu gizlemeye mecbur hissediyor, çevreleriyle/yardıma alacağı mercilerle paylaşmıyor. Şiddet kültürünün içinde büyüdüğümüz için şiddeti kanksamış durumdayız. Çocukluğunda şiddet gören/şiddete tanıklık edenler, erişkin yaşamda şiddet görecikleri ilişkilerin içinde sıkışabiliyorlar. İçinde büyüdüğümüz ailede şiddet varsa/bize uygulanmışsa, diğer ilişkilerimizde bundan biraz daha hafif bir tabloyu şiddet olarak yorumlamama eğilimimiz olabilir. Ataeril kültürlerde erkeğin ofekli olması olağan kabul edildiğinden eril şiddet davranışlarına göz yumulur. “Zaten yapmayan var mı ki”, “erkekler sert olur” gibi bir toplumsal cinsiyet kurusuyla büyüz. Şiddet **eril** olana yakıştırılır ve şiddeti çoğunlukla erkekler uygular. Buna karşın **eril şiddet faili** olmak için erkek olmak gerekmez, her varoluştan insan şiddet faili olabilir.

Şiddet çoğu zaman görmezden gelinir. Örneğin tecavüz, darp varsa dikkate alınırken psikolojik, ekonomik, cinsel şiddet görünmez olabilir. Herhangi bir yakın ilişki/romantik ilişki/cinsel ilişki paylaştığınız kişinin size/ sizin ona ya da ikinizin birbirinize fiziksel,

ruhsal, cinsel, sanal herhangi bir alanda şiddet uygulamanız “flört şiddeti/yakın ilişki şiddeti/ev içi şiddet” olarak tanımlanır. Eğer sahip olduğunuz cinsel kimlik/yöneliminizin den dolayı bir ayrımcılığı uğruyorsanız buna **cinsiyetçi şiddet** adı verilir.

Şiddetin sınırı çizen, rıza ve onayınız olup olmamasıdır. Örneğin partnerinizin sizi gün içinde sık sık telefonla araması hoşunuza gidiyorsa sorun yokken, partneriniz bunu sizi kontrol etmek/denetlemek için uyarmanıza rağmen yapıyorsa bu psikolojik şiddettir; sevgi/sahiplenme göstergesi değildir. Kişilik haklarınıza bir saldırı varsa; özgürlük alanınızı kısıtlıyor, eşitsiz hissettiriyor, baskı ve egemenlik kuruyorsa şiddet vardır. **Basit görünen şiddet davranışları önemsenmelidir, ciddiye gitlgide artar.**

Şiddeti tam anlamıyla idrak etmek zordur. Size doğrudan şiddet uygulaması bile partnerinizin şiddet eğilimi olduğunu gözlemek mümkün. Örneğin küfürülü konuşuyor/eşyaları tekliyor/insanlara zarar vermekte ilgli söylemlerde bulunuyor/kendisine zarar veriyorsa, öfke kontrol sorunu ve şiddet eğilimi vardır.

Fiziksel/doğrudan bir saldırı yaşamamanız şiddet görmediğiniz anlamına gelmez. Kişiler bazen **şiddet döngüsünün** içinde yer aldığını, ilişki bitip aradan yıllar geçtikten sonra bir başkasının benzer bir deneyimi üzerinden fark edebilir.

“Bir ilişkide şiddet varsa **maruz bırakılan** ilişkiyiñiye sürdürür?”, merak konusudur. Bu soru sıklıkla anlamak için değil ne yazık ki **mağdursuçlayıcılık** için sorulur. Çoğu psikolojik/sözel şiddet olgusunda; “bu ilişki bittese başka ilişkimde yine olacak, erkekler böyledir” diye düşünüldüğünü, öğrenmiş çaresizlik olduğunugörürüz. Bir başka neden de şiddet”sinav dönemi”gergin ondan, ekonomik güçlüklerivar ondan”vb. gerekçelerle anlayış gösterme eğilimidir. Kişiler kendilerine iyi gelmeyen bu ilişkilerden güvenli bir şekilde gitmeyi bilemezler, **şiddet döngüsü** dediğimiz döngüye hapsolmuşlardır.

Öyle ki bu döngü kitaplara geçmiştir. Şiddet uygulayan, ilişkide durdukyere bir gerilim yaratmaya başlar, bunu şiddet davranışı izler, şiddet için de maruz bırakılanısuçlar,sonra pişman olur, özür diler, bunu telafetme/değişim için uğraşma aşaması izler; her şeyin çok güzel olduğu bir **balayı dönemi**!

Bunlar için olumsuz tarafları. Diğer tarafta ise şikayette bulunarak/ifuşa ederek, pek çok kadınla ve şiddet karşını bireyle dayanışma; güçlenmek, faili uzaklaştırmak, birbirimizin çaresi olmak var.

Yani, kişi ilişkide sürekli şiddet görmez, iyi zamanlar da geçirir ve partnerine değişim için fırsat vermez. Maruz bırakılan, yaşadığı travmanın da etkisiyle, karar verme mekanizmaları bozulur, hele de toplumsal cinsel roller gereği şiddet gören **kadının (toplumsal cinsiyet açısından dezavantajlı olanın) affedilmesi** ve ilişkide kalması gerektiği yönünde bir kurguvarken... Bu aşamada ilişkiyi bitirmek için yeterince gerekçe yok gibi gelebilir. Bu balayevresini bir süresonagerilimveartan şiddet davranış izler. Sonrası pişmanlık, özür, balayı dönemi... Maruz bırakılan, etkin bir karşı duruş gerçekleştirmediği ve döngü sürer. Evlilik, çocuk, ekonomik güçlükler, sosyaldestekyetersizliği,vetoplumsal baskılar ve tehlikelervarsa busüreç bazen yıllarca sürer, pek çok ruhsal ve bedensel hasarlar hatta cinayetsesonuçlanabilir. Partner bu konuda profesyonel destek almazsa nadiren değişir, genelde işler kötüye gider ve şiddetin dozu gitgide artar. Neyse ki döngüyü kırmak mümkündür. **Bu konuda kadın/insan/cocuk/LGBTI+ hakları ve şiddetle mücadele konusunda çalışan sivil toplum örgütlerinin herkese açık bilgilendirme materyallerini okuyarak fikir sahibi olabilir, güvendiğiniz kişilerle durumunuz hakkında görüş alışverişinde bulunabilirsiniz. Şiddet işaretleri gözlemliyorsanız dahi ilişkinizde bir şeylerin yolunda gitmediğini seziyor ve ypranıyorsanız bu konuda deneyimli bir ruh sağlığı uzmanına/hukukçuya danışarak içinde bulunduğunuz durumun değerlendirmesini yapabilirsiniz. Sivil toplum kuruluşları, belediyelerin psikolojik danışma merkezleri, baroların ücretsiz danışmanlık hizmetlerinden yararlanabilirsiniz.**

Sanılanın aksine şiddet davranış failin yalnızca bir yönüdür. Sevgi dolu, merhametli, kültürlü, eğitilmiş, sizinle yakından ilgileniyor

olabilir. **İnsanların zihnindeki "tacizci, istismarçı, sapık" kategorisi geçersiz bir mitter, failler içimizden insan, çoğu zaman en yakınlarımızdır.** Ayrıca manipülasyon yetenekleri çok güçlüdür; eğitimlerini/işlerini/makamlarını/ünlerini/zenginliklerini şiddet davranışlarına perde ederler. Bu da kendini yeterincesavunamayan maruz bırakılana değil, faille inanılmasına neden olabilir. Tüm bu nedenlerleşiddet beyanında bulunmak, kişiler için o kadar da kolaydeğil.* Ciddi bir inandırma sorunu yararken birde ikincil saldırıların hedef olunuyor, güvenliğini sağlamak/hukuki haklarını aramakta zorlanılıyor. Çoğu zaman bazı şiddet davranışlarının delili olmuyor. **Kadının (maruz bırakılanın) beyanı esastır** ilkesine göre kovuşturma başlatılması gerekirken, bence sorgulanarak kadın caydırılıyor, yalnızlaştırılıyor. İnanmayanlar, kadın şiddet nedeniyle ölmüş olsa da inanmıyor, "Orada ne işi varmış", "o giysiye giymeseymiş" demeyi sürdürüyor. Şiddeti meşrulaştıran, kadını **kurban rolüne** sıkıştıran güçlü bir sistemvar. Pek çok maruz kalan kendi yakınlarından/avukatlarından bile yeterli desteği alamıyor. Bir kişi sizin can dostunuzken başkasına tacizde bulunabilir. O nedenle maruz bırakılanın beyanına saygı duymak, alan açmak ve destek vermek hepimizin sorumluluğu. Sivil toplum kuruluşları ve başka kadınlarla, maruz kalanlarla dayanışmanın önemi burada bir kez daha ortaya çıkıyor.

Şiddetgörenkişilerinilişikiden gidemiyor olmasının ayrıca şöyle bir **can alıcı** boyutu var; fail maruz kalanı bırakmıyor, tehdit ediyor, şantaj uyguluyor. Kadın cinayetlerinin büyük çoğunluğunun partnerden ayrılma/boşanma aşamasında olduğu düşünülduğünde kadınların ayrılmaktan korkmasına,

bu konularda deneyimi olmayan birine dışarıdan tuhaf görünse de, **görece daha güvenli olan ilişkide kalmasına şaşmamalı.**

Dahası, ülkemizde adli süreçlerde ciddi sıkıntılar var. Oysa ülkemizin ilk imzacılarından olduğu ve son günlerde feshedilmesi riski ile karşı karşıya olduğumuz **İstanbul Sözleşmesi özetle; şiddetin durdurulması, şiddetin önlenmesi, şiddet görenlerin barınması/geçimi/rehabilitasyonu, faille etkin yaptırımların uygulanması ve rehabilitasyonu, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin giderilmesi, şiddeti önlemeye dönük devlet politikalarının oluşturulması için tasarlanmış hayati bir sözleşmedir. Ne yazık ki sözleşme ve onunla bağlantılı 6284 sayılı yasa gereğince uygulanmıyor.**

Bunlar için olumsuz tarafları. Diğer tarafta ise şikayette bulunarak/ifsas ederek, pek çok kadınla ve şiddet karşıtı bireyle dayanışıp; güçlenmek, faili uzaklaştırmak, **birbirimizin çaresi** olmak var. Şiddeti ortaya çıkardığınızda yani bu konuda konuşmaya başladığımızda asıl değişim, dönüşüm orada başlıyor. Yaşadıklarımızı paylaştığımızda "aynısını ben de yaşadım" diyecek; şiddet yaşıntısından **hayatta kalmış**, yarasını iyileştirmiş; şimdiki başkalarına şifa olmaya çalışan pek çok insan var. **Travmanın kurbanı** olmamak, **hayatta kalmak** için uygun yöntemleri öğrenebileceğimiz kaynaklara** başvurarak destek aramak, sözünü ettiğimiz tüm risklerigöze alıp, şiddet deneyimlerini ve faili aktif edilebilir için adim atmaktayeterli, unutmayın; **dayanışma yaratır!**

Son söz olarak, şiddet; salt bireyselçabalarla, küçük topluluklarla mücadele edilemeyecek kadar sistematik ve ciddi bir sorundur, çok yönlü mücadeleyle gerekir. Bunu mümkün kılacak olan İstanbul Sözleşmesi'nin gereklerinin, en ölümcül ve yaygın suçlardan olan şiddeti önleyecek şekilde ülke politikası olarak benimsenmesi ve uygulanması için var gücümüzle çalışmalıyız. **İstanbul Sözleşmesi hepimizdendir!**

*Şiddetin kökenleri ve saklı kalmasının nedenleri bu bağlantıdan [**Şiddet görüyorsanız/şiddet gören birine yardımcı olabilmek için neler yapabileceğini öğrenmek istiyorsanız <https://www.youtube.com/watch?v=7ayN0pznj2s> adresindeki webinarı izleyebilir, <http://arzuarkan.com/podcast/> adresindeki podcast'leri dinleyebilirsiniz.](https://bianet.org/bianet/toplumsal-cinsiyet/238052-cinsel-siddet-dair-susunklugun-sosyal-kulter-psikolojik-boyutlari-ve-daha-kapsamli-birderleme-olarak-Psikeart-Dergisi-Taciz-sayisindaki-yazimdan-okunabilir.</p>
</div>
<div data-bbox=)

Fotoğraf: EMRE ORMAN / csgorselarsiv.org

Resim: Güler Yücel

Bir kütâ Can söyledi, bir kütâ Edip

“Biz Anadolu Hisarı’nda körfezde oturuyoruz o yıllar. Edip’in (Cansever) evi Bebek’te... Kafayı çekmiş Can, vapurlar kaçmış. Edip’in evinde kalıyor. Edip erken uyurdu. Bizimkisi oturuyor tabii. Edip’in Yercekimli Karanfil’i duruyor masanın üzerinde. Can eline alıyor kalemi ‘Bu fazla... Bu fazla... Bu fazla...’ diye kelimelerin, mısraların üzerini çiziyor. Hep eksiltmek isterdi Can. Her şeyi... Tabii sabah Edip kalkıp bunu görünce ‘Çık git benim evimden,’ diyor, Can’ı kovuyor. Can da gidiyor ama... Edip bizim evin oğlanıydı, gelmiyor ondan sonra. Seneler geçti. Bir gün Beyoğlu’nda Papirüs’te oturuyoruz Can’la. Edip çıkageldi. ‘Edip,’ diyorum ‘Gel otur, canımın içi, gözümün bebeği.’ Yok. ‘Ben bu herifin evine de gelmem, yanına da oturmam,’ diyor. ‘Edip gel,’ yok. Sen Can’ı seversin, ‘Yok sevmiyorum.’ O sırada bizi izleyen Can lafa girdi: ‘Ulan beni nasıl sevmersin, senin soyadın Cansever.’ Bu lafın üzerine Edip gelip masamıza oturdu. O gün orada birlikte bir şiir yazdılar, bir kütâ Can söyledi, bir kütâ Edip söyledi. O şiir de şimdi Halil Ergün’de.”

Güler Yücel

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

*Devamı için Bavul Dergi
20.sayı 27. sayfaya bakınız.

Serbest çeviri niçin çeviriye dahildir ve biz onu istisnaen kabulleniriz?

Bir çevirmen olarak çevrimi başka bir yayınevinin editörüne gönderirken, ya da bir editör olarak bir çevirmenden gelen çeviriyi yayınlanabilirliği açısından değerlendirirken akla gelen ilk kıstas 'doğruluk'tur.

Oyle ya, çeviri 'doğru' değilse; bir kere, 'tam' değildir ve eksik yerlerinin yanında muhtemelen 'yanlış' yerleri vardır. Bu durum "çevirinin sadık olma/olmaması" tekerlemesinden bildiğimiz üzere, 'sadık' olup olmamak ikileminde de tarifi edilir. Pekî, özellikle Batı dillerinde cümle yapısı Türkçe'yle taban tabana zıtken, bu doğruluğu/yanlışlığı neye göre ölçüyoruz? Bence, 'anlamanın tınısı'nı yakalayabilmiş olmak/olmamakla.

Bu durumda, aklımızda Can Yücel varsa, soru şu şekilde gelir önümüze: 'Anlamanın tınısı'nı yakalamanın kaç yolu vardır? Birincisi, olağan yolu, doğru çeviriye; ikincisi, olağan olmayan yolu, serbest çeviriye. Doğru çeviriye itibar ederiz; bunu yazmaya bile gerek yok. Ama serbest çeviriye nasıl itibar edeceğiz? Serbest, yani kurallara uymayan, yani muhtemelen doğru olmadığı için yanlış ya da eksik/fazla olan çeviri bir deneme çevirisi olarak önümüze geldiğinde vereceğimiz ilk tepki "hayır, bu olmamış"tır. Belki de o çevirmen, ABD'de 40 ayrı yayınevi tarafından reddedilen Margaret Mitchell'in *Rüzgâr Gibi Geçti* romanı ya da başka dünyaca bilinen örneklerde olduğu gibi, ileride çok büyük bir çevirmen-yazar olacaktır, fakat yayın düzeninin şu işleyişinde neredeyse hiçbir şansı yoktur. Oysa aynı doğru-olmayan, eksik/fazla çeviri Can Yücel'den okuduğumuzda şeyi yerindeyse 'akan sular durur'.

Kanımcı, burada söz konusu olan sadece Can Yücel'e yapılan bir imtiyaz değildir. Benim de aklımdan hiç çıkmayan (ve beğendiğim) başka örnekler vardır. Mesela:

Çok yıllar önce Jean Genet'in *Hizmetçiler* oyununun Salâh Bîrsel çevirisini okuyordum. Şimdi karakter isimleri hatırlamıyorum, ama sanırım evin sahibesi evdeki hizmetçiyi sesleniyordu, "Solange'im," diye. Hizmetli de cevap vermişti, "Sultanım mı dediniz?" şeklinde. Bu minvalde bir diyalogdu ve öyle hoşuma gismişti ki, o zamandan beri hep düştüğümüştür, acaba Salâh Bîrsel kitaplarını büyük bir keyifle okumasaydım da aynı şekilde bir 'Doğu' hitabı olan 'Sultanım'ın hiç kullanılmadığı bir 'Batı' ülkesine taşınan bu 'çeviri-yorum'a hayran olur, takdir eder miydim, yoksa yadırgar mıydım?

Ya da tüm dünyada ve bizim ülkemizde milyonlarca kopyası satılan *Almanya*

Ne kadar çok sayıda insan Shakespeare okumak istemiştir, çevirmen adını seçerek ya da seçmeyererek Shakespeare'i "Türkçe söyleyen" Can Yücel'den okumuştur ve okuduğu metni beğenmiştir. Demek ki ötesi, bir 'zümre'nin derdidir, kuram tartışmasıdır!

Saint-Exupéry'nin *Küçük Prensi*'ne bakalım. Başka bir yazımda üzerinde durduğum gibi, *Küçük Prensi*'nin en yaygın olarak bilinen okunan Cemal Süreya-Tomris Uyar çevirisinin metnin pek çok yerine sadık kalmamıştır; neredeyse kitapla özdeşleşmiş olan "Gerçeğin mayası gözle görülmez" mottosu yazarca 'öyle' yazılmamıştır; nitekim Tomris Uyar, Cemal Süreya'nın "dil'in büyüüne kapılıp özgün metne göre çok daha sevimli, alımlı hale getirme eğilimini denetlemeye çalıştığı"nı ikrar etmiştir; ama 'edip' çevirmenlerin 'uydurdukları' bu cümlelerin de yer aldığı çeviri-kitabı pek sevmişizdir, sevmeye devam edeceğiz; nitekim satılan tonla *Küçük Prensi* çevirisinden en fazla satanı hâlâ bu çeviri-versiyondur. Kitabı Cemal Süreya-Tomris Uyar *dolayısıyla* okuyan binlerce kişinin de o kitabı

Üstüne tezler yazılan ve aleyhine 'garabet' ithamlarında bulunulmuş Can Yücel'in William Shakespeare çevirileri işte bu minvalde yansır bizim dimağımıza. Başkasının ağzında hakaretimiz duran 'göt'ün birinin diline yakışmasını, bir tek bunu söyleyen kişinin Can Yücel olmasıyla mazur (ve övülesi) gördüğümüz gibi. Tüm dünya Shakespeare'in ünlü "To be or not to be! That's the question!" sözünü düz karşılığıyla ("Olmak ya da olmamak! İşte mesele bu!") diye bilirken, onun çeviri-söyleyişinde "Bir ihtimal daha var, o da ölmek mi dersin"e döndüğünde 'anlama düzlemi'nin kaydıgı kesindir; ne de olsa burada Alfred Hitchcock'un her filminde bir karede görünmesi gibi, çevirmenin izini bıraktığı bir-iki cümlelik oynamalar değildir söz konusu olan; ama bizim meselemiz de budur: Bu çeviri-yorum kabul edilebilir midir, edilemez midir?

Çevirinin serbest olup olmamasını umursamayıp, hele bir de Can Yücel'e bayılıyorsak, 'elle gelen düğün bayram misali' bahırımıza basacağımıza şüphe yoktur bu yorumu.

Ama serbest çeviriye karşı olup, sadık olmayan çeviriyi yanlış bulan ama Can Yücel hayranı olan/olmayan ya da onu pek seven/sevmeyen birleşse onun çevirilerine hangi gözle bakacağız?

Okur açısından fazla bir sorun olmasa gerektir: Kuramsal olarak çeviriye yakından uzaktan alakası bulunmayan, satın aldığı kitapta ki çeviriyi beğenen ve zevkle okuyan bir okur nezdinde yukarıda ettiğim lafların hemen hiçbir önemi yoktur. Ne kadar çok sayıda insan Shakespeare okumak istemiştir, çevirmen adını seçerek ya da seçmeyererek Shakespeare'i "Türkçe söyleyen" Can Yücel'den okumuştur ve okuduğu metni beğenmiştir.

Demek ki ötesi, bir 'zümre'nin derdidir, kuram tartışmasıdır!

Şahsi kanaatim, serbest çevirinin 'çeviri değil' olmadığdır. Madem ki edebiyat esas itibarıyla bir 'üslup' olaydır, 'yordam'la yol alır, bir çevirmen öncelikle 'yazar olma özgüveni'ne sahip olsa gerektir, göylesse 'serbest' yorumun da edebiyatın içinde yer aldığıdır. Dolayısıyla, evet, istisnadır belki, sık rastlanan bir durum değildir, ama 'çeviri çemberi'ne dahildir.

Ama ben, bir editör olarak "çevirini zihnimde canlandırmadan" önüne biraz kalem oynatılan değil de, fazla serbest bir çeviri geldiğinde onu hâlâ kabul eder miyim? Muhtemelen hayır!

Ve bu kararım da tabii ki tartışmaya açık

Can Yücel şiirinin genel çizgileri

ARİFE KALENDER

**"Ben bir aşk değirmeniyim
Şiirler öğütürüm Ayça Parkında
Çocukları havada fır döndürürüm
kollarımla
Paydosta sonra da Donkişot'u
görürüm rüyalarımda"**

Diyen Can Yücel şiirimizin
özgün, özgür ve bilge
şairlerindendir.

Özgündür çünkü önce
yazılan şiirleri özümsemiş,
öğrenmiş ama bire bir
etkisinde kalmadan kendi
biçimini yaratmıştır.
Can Yücel şiirinde
Dedem Korkut'tan,
Karacaoğlu'ndan,
Yunus'tan, Nâzım'dan,
Baki'den, Fuzulî'den izler
görsek de hiçbirisi o şiirlerin
aynısı değildir. Burada şairin
bilinçli olarak bu alıntı ve
esinlenmeyi yarattığını, kendisini
besleyen şiirleribilere kaçık
ettiğini söyleyebiliriz.

"Şudeniz-aşırđavulesleri/
Yine kimbilir neyi kutluyorlar / Batmış
olmalı ki, bu bahtsız şehri / Her sabah
yeniden kurtarıyorlar" dediği 'dörtlük'te ya da
"Sürgünlerde bir sürgün görünce önünde
eğil / Bahara durmuş badem ağaçlarıdır acılar
/ Ağaran o dağlar ki yarın yeşilden de yeşil /
Sevinçten oynatacak tahtası eksik tahtacılar"
dizelerinde klasik şiire (ölçülü, uyaklı)
yastanırken; 'Aydın Bir Karınca İle Tilki' de
"La fonten'den bu yana devran hayli değişti /
İlme verdi kendini şanlı karga milleti / Atomlar
atom değil patlamıyorlar onsuz / Keymbiriç'ten
Harvard'a öncümüz Doktor Korvus..." dizelerinde
anlamdeğiştirerek fabl dilini kullanır.

Kimi şiirleri "Dirlik düzenlik kurulus
/ Müdür koltağa kurulus / Çiçek demire
vurulur / İkinciye saatebte" halk şiiri
söylemindeyken, bazıları da "Tanpınar ne
içinde ne de dışındaymış zamanın / Kapısında
beklerken şimdi bu guguklu DAM'ın / Üstâdı
andırır gibi olsa da hâl-i perişanımız / Biz
trecritteyken bile civcivdeydik yaşamın"
dizeleriyle divan şiirini çağırıştır. Konuşma
dilinden oldukça fazla yararlanan şair "Ben
bi kadın, kaçarsam, sen ne yapan / Zarf bulun
başka kadın / Benden güzel yar bulaman /
Çorbanı pişirecek / Sökükler'ni dikecek /
Bulamayın beni, n'apam" dizelerindeki
gibi şiveli konuşma dilinden de yararlanır.
Kimi şiirlerinde anılar "Hayatta ben en
çok babamı sevdim / Kara çalları gibi
yardan-bitme bir çocuk / Çarpi bacaklarıyla
ha düştü, ha düşecek / Nasıl koşma

**Sömürüye ve
sömürgenlere
karşı acımasız bir
dil kullanan Can
Yücel... Hayatı ve
doğayı iyi tanıır,
aşksız, şiirsiz
yaşayamaz.**

ardından bir devin / O çapkın babamı ben
öyle sevdim" verilirken, kimilerinde de "Hiç
dinmiyor motorların gürültüsü / Köpekler
havlıyor uzaktan / Demin bir çocuk ağladı
/ Fatmanım cumbadan çarşaf silkiyor yine
/ Hiç demin anasını sınıyor saatlerdir /

Denizi tokmaktır balıkçılar" öykülemeye,
betimlemeye yer verir.

"Bilmem hangi Keloğlan'ın fesiylim / Bir
püskülsüz sümbülteber tohumu / fesleğenler
yaprak dökmüş şerrinden / Bir naraydım
kimse bilmez nereden / Ya yakından
ya uçmaktan gelirdim / belkim ince
belkim kalın bir sestim / belkilerin kol
gezdigi saatte / belkim belki bile
değildim" dizelerinde görüldüğü
gibi tekerleme, masal ve
manî söylemlerini kullanılır.
"Dün gece senin küçük eline
yalnız yattık / Yalnız, senin
küçük eline yalnızlık
/ Kandilli ilkokulu
kadarkalabalık / Zilleri çaldığında
düşlerin / Sınıfların
kapıları ardına kadar
açık / Gökyüzünün,
denizin / topağın ve
hayalle emeğin / haklı
sınıfları" dizelerindeki
gibi Can Yücel şiiri
birçok açıdan Nâzım'a
yakın durur. Özellikle
biçimde alt alta kırık
dizelerle, konuşma ve
sesleniş özelliğiyle...

Can Yücel tekrarlardan çok
fazlayarlar ve bazen kısa
şiirlerin çoğu bir sözcüğün tekrarıyla
sürer "Barutakoşan bir fitil / ifil / ifil /
Öyle güzel ki / esen yel / Esen yel / Öyle güzel ki /
Esmese de / Esmese de /
Güzel..."

Şair biçim denemekte özgürdür ve daha
önceki yazılmış, söylenmiş şiir biçimlerini
dener, eskiyi anlattığı yerde eski şiirin,
yeniyi söylediği yerde yeni yazımların biçim
ve söyleyiş özelliğini kullanır. Ama yenilik
onun biçimlerinden çok içerisindedir. Temayı
işlerken hiçbir baskının etkisi görülmez.
Bir insan olarak ağır dolusu söver ya da
sistemini uygulamasıyla dalga geçer. Tüm
şiirleri okunduğunda şiiri çok da ciddiye
almadığı sanılır, oysa onun özgünlüğü de şiiri
güncele, ayrıntılara, çelişiklere indirmesinde,
yaşamdaki somutlamasında yatar.

"En uzun koşuşa elbet Türkiye'de devrim
/ O, onun en güzel yüz metresini koştı / En
sekmek lüverin namlusundan fırlayarak /
En hızlıydı hepimizin / En önce göğüsledi
ipli / Acıyorsam sana, anam avradım olsun /
Ama aşk olsun sana çocuk, Aşk olsun"

Deniz Güzemlişeri yazdığı Mare Nostrum
(Bizim Deniz) şiirinde de bildiğimiz gibi
Can Yücel şiiri denilince: Toplumsal temalar,
ironi, konuşma dili ve argo aklımıza gelen
ilk özelliklerdir. Argo başkalarında iğreti ve
göz batır durumdayken C. Yücel'de sintmaz.

Mehmet Ali & Akşamsetasi

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://raney.org>

Çünkü yerinde kullanılır ve zorlama olmaz. Şiire renk katsın, değişik söylemler olsun diye değildir, bu içtenlik sezilendir. "İçimde bir bokluk var/yıkıyorum, yıkıyorum, yıkılmıyor / suratınızda" der, "Beni bir defa daha dünya gözüyle / kaluna, ben bu delulu / Üçmaklara bir defam daha n'olur / uçurman mı bre deyyus" der, "Ne arıyorsun ulan ibne sabahdan gece yarılana / bu götiçi kadar yerde," diye seslenir, "Çatal yüreğimle türkülü yollara / Düşüm ki o kadar olur / seke seke ben geldim / sike sike gidiyorum" der. Can Yücel bu toplulumu eğerkidir ve onun öfkeli ve küfürü dilini dizelerinde doğal haliyle kullanır.

Can Yücel'in dili incelemeğe değer. Konuşma dilini, sohbeti, diyalogu, şiveyi, argoyu, deyim ve atasözlerini, masal vemanı dilini, betimlemeye görebiliriz. En çok da bir kalıp sözün değiştirilmesine, aksi söylemine tank oluruz. X şiirinde "Dışardan gelen haberler berbat / Bi yandan pahalıların hayat/ Fiyatlar FIAT, ücretler PERMEŞAT / Bi yandan da ucuzluyor FIAT, / Bi imzaya bakiyormuşkontur-gerillaya üç aylık kontrol" dizelerinde ironiyi haberler verilirken, "Mesel" de "Düşüme girince, dedim ki: "Yoksa / Meydan mı okuy'cak yine doğaya" / Sahiden de gözüp uçkurusa / Sarkıttırmek mi kamışa suya / bekleye bekleye hal o kadar tabii / E, değeri ama böyle olaya / Çıka çıka sudan ne çıksa iyi / Soğuktan morarmış birkuru bamyda" dizelerinde günlük konuşma dilini kullanırken 'bi, tabii, E, ne çıksa iyi, okuy'cak, bi defam, belkim' gibi sözcükleri yutar, ironi yapar, okuyucuyla karşılıklı sohbet eder.

Can Yücel gerek yabancı gerekse yerli sözcükleri söylediği gibi yazar: Keymirci, yesir, Caponca, çocukmuşuk ... Şair kısa ve ikilik şiirlerinde aksi deyim ve dizelerden bir sözcük değiştirerek yeni anlamlar yaratır, zıt sözcükleri kullanır. "Halk içinde müteber bir nesne yok sıhat gibi / Olmaya cihanda devlet devlet gibi", "Akşam yine akşam yine akşam / Gollerde bu dem kulkamış olsam", "Ne zormuş yonca yolması / Bizim memleketle adam olmas", "(1936 İspanyası'nda mesela) / Dönülmez faşizmin ufkundaydız / Vakit çok geç", "Dikeş bir deniz bu mavi ispirto şesi / Ulan Baki dibinde yatar", "Cahit zaten azalarak yaşıyanlardan değil / Çoğalarak ölenlerdendi", "Ast olan yerde üst / Üst olan yerde üş / Üs olan yerde de as olunur", "Aslında çirkin değilsin sen / Çirkin görünmek istiyorsun / Güzellüğü tarif için"

Şair bazen de dize ya da sözcük tekrarı yerine aynı harfle başlayan sözcükleri bir araya getirir. Zazelere Zakarak şiirinde 'Z' harfını kullanır. "Zener ji ve Zabil Kelzaynaklar / Büyük Başbakan / Cova'da zermik zantıral zurmakla / Zalabalıkların zıplayacağını..." dizelerini yazarken 'Şeyist' şiirinde "Biz tabekeyen şeydik / İly arkadaştık şeylen / Bilirysunuz şeylen şey olunuz, Ben şeyi bitirince babam / Şey dedi Şey Partisine girdim" tek sözcükle şiir kurar.

Şairin şiir başlıkları da ilginçtir. Bazen yabancı dilde yazar, altına açıklamasını yapar,

Bazen bir yazar ya da şair adıyla başlar, bazen de 'Şeyist' dediği gibi kendisi türetilir. "Alea lacta Est yani ok yaydan çıktı, As Gratia Artis, Mare Nostrum, Shakespeare üze, Dyltan Thomas'tan, W. Butler Yeats'tan, İn Men-o-pause, kalaycının değil, kalaycının kontra-anti hümanizmi" gibi çok uzun, yabancı başlıkları yeğler. Şir başlıklarından başlayarak, kurgulaması ve sonuca varması özgündür. Alışılmışın ya yazılışları denerken özenmeye değil, derin şiir bilgisine dayanır. Gerekirse eski dille eski şiir biçiminde söyler, gerektiğinde en güzel haberleri en son kullanan Türkçeyle anlatır. Geniş bir dil yelpazesinde bilgece şiiri dolaştırır, yaşamın içine iner. Can Yücelin az öz yazması, ironisi ve günlük dili kullanması bugün sosyal medyada yalan yanlış paylaşımına da getirmiştir. Sövgüleri, zıttıklardan yararlanarak yazdığı ikilikler kolay ve yanlış tüketimi hızlandırmıştır.

Can Yücel düşündüğü gibi yazar, yazdığı gibi yaşıyan özgür bir şairdir. Hasan Ali Yücel'den devraldığı büyük kültür mirasına İngiltere'de yaşadığı dönemlerden ve yaptığı çevirilerden çok şey ekledi. Ülkesinin sorunlarını, şiirini, aklı, yaşamı kuşbakışı görecektir kadar bilgisi ve donanımlıdır. Onun kompleksiz, gelişmiş bireysel yapısı şiirlerine de sinmiştir. Sosyalist ve her duruma sınıfsal açıdan, ekonomik sistemlerin gidişi açısından baktı. Şiiri, doğayı, aşkı ve dostlarını çok seven Can Yücel "Benim acım acaların beydir / kalker bi tek çocuk ağlasa / İşte bak bu anasız yasa / Kanun'ın değil bizidim" der. Yer adlarını, şair-yazar dostlarını, şir ve aşk anlayışını söyler, toplumsal eleştirirler yapar. Şir onun söyleyeceklerine bir kavgı aracıdır, iletici önde tatar. En çok seslendiği kişilerden birisi eşi Güler'dir. "Yaşamak düşünse, sen ora gelindin / Seni soydum, Güler, dünyayı giyindim" der. "Akdeniz yapıyor sana kadını" dediği ve geçenlerde yitirdiğimiz Güler Hanım onun yoldaşdır. "Güler toplamış kırdan / Bir tabağın içine koymuş / Suyunu da unutmamış // Bir saat sonraydı / Can bak, dedi / Papatyalar ayaklanmış // Nasıl beyaz, nasıl sarı / nasıl yeşil / Dur hele dedim Güler'e / Bu 142'ye yemirsin sakın"

"Ben düşünsedanırımıyıkıntım / Örenim alkolic aşarım / Mutun doruğundaymışım meğer / Senle çıkınca anladım" diyen şair alkoldü dizelerinde kullanır. "Kapiya aç / Ben yedatyıyorum sarhoş / İlin bacaklarım sarıl / Belime sarıl / Daha, daha yukarı çık memelerimi okşayarak / Boynuma sarıl" derken başka şiirde "Kumkapi meyhanelerinde dadandık / Önumüzde alıntınbaş, altın zincir, fasulye plakısı / Ardımızda görevliler, ekpler, Hızır Paşalar" der. İn Vino'da "Yağmur kadehini kaldırımlara çarptı / Şimdi cam kırıkları kırık meş / Sarhoş fareler koşuyor" dizelerini yazar. "Kendi eyleyle kazdığın kuyuya / Aşk ufacık bir taş atma" diyen şair erotizmi de sık kullanır. "Heyt bu kadına can veren tanırım / Sori bir yatış var bütün çarşılardan ayrı"

derken başka bir şiirde "Hayatta yattık dün gece / Üstümüzde meltem / Kekik kuyuyu ellerim hâlâ / Senle yatmadım sanki / Dağları doladım" der. "Eleni Kapitandis'in Evi" şiirinde "Asırdı bir kalyon sanki bu ev / Rüzgâr vurdu'ca gacı' gacı' ediyor / Renzeleri, pencereleri / Ve dalgaları edince nefes alıyor adeta / Bir açılıp bir kapanıyor tahtaları, herzenleri / Güler'le bir durup durup seviştik" dizelerini yazar. "Bir masoda korşu karsıya / Seyrederken aduklarını senin / Dile gelmiş ilk Türkçebak..." der.

"Bu Ada'sı'nda yattım dün gece / Dalaman Bükünün açığında / Öyle bir deliksiz uyudum / Babamın kollarında yatmışcasına" diyen şair, Datça'yı, İstanbul semtlerini, İznik Gölü'nü, Hendek'i yanı oturduğu, kittiği yerleri şiirlerinde söyler. Tıpkı dostları, arkadaşları gibi. Piri Reis'ten, Halikarnas Balıkcısı'na, Denizcilerden komşulara, mapushane arkadaşlarından şiirlerle, geceden gündüze, şeysi günlerden Marks'a Lenin'e değin her şey ve herkes şiirlerinde yerini alır. "Atilla Tuna'yı geçti / Hanibal Alperi / Sezar da Rubikon nehrini geçti / Bense kendi kendimi geçtim / Ardımdaki bütün gülleri yakıp" der. "Türkiye'nin Manımarakası'nda bir şeyler kuyuyor / Kimine göre tuz, kimine göre et / Hamlet / Hamleeeeeet", Hasan Ali'ye yazdığı şiirde "Sen bezimlice geldiğin akşam / Neler neler olmas ki bize, birgüzelleroller olur" der. Başta Nâzım Hikmet olmak üzere Ö. Veli, M. Cevdet, Sabahattin Ali, Fazulî, A. Hamdi Tanpınar gibi şair ve yazarları sık sık anarken; güncel politika-sinema ve müzik dünyasından adlara da yer verir. Gönül Yazar, Ferdi Tayfur, Müstüm Gürses, İnönü, Demirel, CHP... "Şir bir çalar saatdır / Dakik / Tam zamanında çalan" diyen Can Yücel Nâzım için yazdığı ikilikte "Ölmeden az önce Ecce'de demiş ki Nâzım / İly ki baki, ahbab, ben öfkeme döneceğim" derken başka bir şiirde "Şeyh Galip / Câlîp güzel / Cüzel Garip" tekerlemesiyle Şeyh Galip'i anar.

Sömürüye ve sömürülenlere karşı acımasız bir dil kullanan Can Yücel bir yıldızsaatlerce bakacak kadar, denizin dalgalarını gözleriyle okşayacak kadar, çocukların geleceğini düşünürken uykusu kaçacak kadar, genelevde bir kadının gözlerindeki hüznü sücek kadar yaşama bağıdır, bu topraklarda yaşıyan insanlara yakındır. Hayatı ve doğayı iyi tanıır, aşkıya, şiiriz yaşıyamaz.

Can Yücel insanı ve doğayı bilerek sever. Diyalektik ve materyalist bakış açısıyla bakarak şiir yazar. Bir söyleşideverdiği yanıtta öyle der: "Ben şiiri ciddiye almıyorum ki zaten, yeter ki şiir beni ciddiye alsın! Davetsiz somu'fıdır, pat diye gelir o, ya bir Afrika Menekşesi'ni, ya ölen bir delikanlıyı bahane eder, oturur karşıma, kaldırılabilsen kaldır artık. Baudeleire öyle demiş ya "Esin dediğin gelmesine nasıl olsa gelir, güçlük onu sepetlemektir..." Bekleyen belasına da mevlâsını da bulur. Şir ki hem belâdır hem mevlâ, o halde beklemeyi bileceksiniz..."

Can Yücel'in anısına sevgiyle...

Uçretiş

Mehmet Ali & Akşamsard

PDF Kitap Arşivi - <https://irantey.org>

KENDİNİ YAZAMAYANLARIN YERİNE YAZAN:

Can Üücel

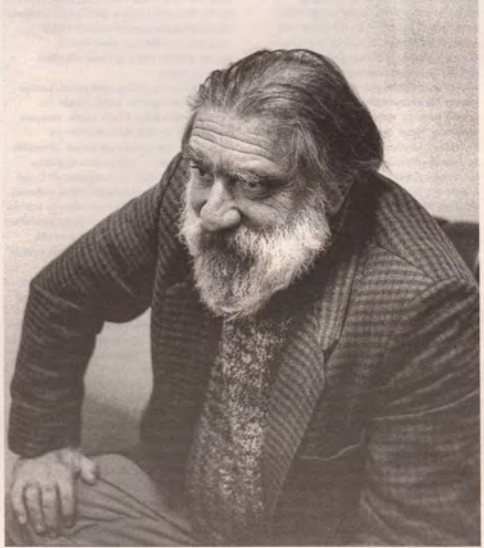
"Sevgi" ve "Duvar" sözcüklerini yan yana getirip bir kitabın altına isim olarak düşürmenin, dilsel yolculuğun özgünlüğe değen uçlarının hesabını tutanlar için maliyeti düşük bir girişim olmadığını aşikârdır...

ŞEREF BİLSEL

"Kırlanmek güzeldir" diyor, bir reklam spotu... Yeni inanış biçimleri altında daha çok tüketebilmek için dinlenen muhataplar, bahçede libaslarıyla gömülmüş kederli vakitlerin rüyasını görüyor. Biz de görüyoruz: *"Ne kadarkötü kokarsak o kadar iyi"* diyen Can Üücel, Sevgi Duvarı'nda (1973) ömrünü Doğu'dan Batı'ya doğru giren mert bir yayıncı, argodan, atasözlerine; deyimlerden menkibelere, Üsküdar'dan geçmeye utanan titrek kızların örtülü ağzlarından sızan deyişlere kadar nice folklorik unsuru beyaz bir şemsiye gibi üzerinde tuttuğu müstehcenlik tentesinin altına davet ediyor. Ve böylece Can Üücel'de folklor şiire dost oluyor, diyebileceğimiz onlarca göstergeyle tanışıyoruz. *"Sevgi"* ve *"Duvar"* sözcüklerini yan yana getirip bir kitabın altına isim olarak düşürmenin, dilsel yolculuğun özgünlüğe değen uçlarının hesabını tutanlar için maliyeti düşük bir girişim olmadığı aşikârdır... Can Üücel şiirinin başat özelliklerini altında taşıyan soyut atmosfer *yalnızlık ve umutsuzluk*'tur... Şiirlerinin bir kısmı ve bazı söyleşilerinde ifade ettikleri bu durumu açıklar niteliktedir. Duvar: Halkın ezberiyle serinleyen ve boy atan alışkanlıkların katılmışı biçimiyse; sevgi; insandan, yeşilden, umuttan uzak düşmeme isteğinin açık ağzıdır... Duvar demişken, *"Fitili"* adlı şiirden iki dize okuyalım: *"İçerim de bir bokluk var / Yıkıyorum, yıkıyorum, yıkılmıyor..."* Buraya varmışken bir önceki örnekle şiirin, gok cisimlerini, göğe dayalı cisimleri sürekli aklında tutuşunu, bize bir haiku dünyasını açtığını, ilişkilendirebilecek başka bir örneğe bakalım:

"Şu gökte ay var ya
Şu baktan şu yarım ay"

Yüzükoyun yatmış birinin ağzını her açışında gökyüzünden, yıldızlardan, ay'dan, bahsetmesi, uyankı biryle karşı karşıya getiriyor bizi... Can Üücel'de "Bir" sözcüğü sıkı sıkıya kendine yer bulurken, konuşma dilindeki özgünlüğünden

kopmayan "bi" sözcüğü de şiirlerde kendine yer açmakta gecikmez. Sıradan bir belgisizlik sıfatıyla halkın ağzındaki dille kurduğu ilişkinin samimiyetini ortaya koyuyor. Karadeniz Bölgesi'nde fiilin başına ("Bi baksana") alınan; İç Ege'deylemin sonuna ("Bak bi") kondurulan "bi" de, yarım bırakılmış bir şeylerin hüznü var; yetememenin, açıklamamamanın, çocukluğun bahçesinde tahta atla düşüp kalkmanın geri çekilmiş sesi...

"Başucumda bi sen varsın bi de evren" (Sevgi Duvarı)

"O" sıfatı da şiirlerinde sıkça karşılar bizi; bazen şiirin iplerini elinde tutan sesi korumak için; bazen de yeni bir söyleyişin kapısını çalmak için...

"O kimsesiz güzele türkü yakmağa", "O gün, o çayırda, o an"

Akis (Inversion) adı verilen bir söz sanatımız var; "yansıtmaya" adıyla da anılan... Bir dizeyi yahut ifadeyi tamamlayan cümlelerden birini söyledikten sonra, ikinci seferde, söyleneni devrik bir şekilde ifade etmedeyanır.

Mehmet Ali & Akşimserası

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Bire bir aynı sözcüklerden yararlanarak aksettirmiyorsa (eklenen ya da çıkarılan sözcükler varsa) buna aks-i nâkis adı verilir. Can Yücel'de bu söz sanatına örnek teşkil edecek birçok örnek var. Şairin "Akis" adını taşıyan bir de şiiri olduğunu söylemeliyim.

"Ayakların seni yürür
Sen ayaklarını yürürsün" (Negocu)

"Parmaklarından gördüm gören parmaklarını"
(Oscar Wilde'e)

Can Yücel'in şiirlerinin önemli bir bölümünde ses oyunlarının hareket ettirdiği, ses oyunları ile varılan yeni anlamlar, buluşlar ortaya çıkar... Şair, eline, ağzına geçirdiği sözcüğün her tarafını yoklar; ondan yeni bir başkaldırı için hız alır... Bu ses'e dayalı hareketlilikler, söyleyeni, söylediki üzerine düşünmeye doğrudur. Bu durum Can Yücel'in şiirlerinin ana hatlarını görmemize yardımcı olan "bütünlük"le de tanışmamıza vesile olur.

"Anarşist bir Uraturlu ur musallat ettin
boynuma" (Requiem)

"Cepegeç bir insan
Müziclerden bir NİSAN"
(Bahariye II)

"Sokakta zence filler oynuyor
En bücüür Bican
Kucağında bir zenci fil" (Baharat Yolu)

"Sanma ki safbir oğlardan safran"
(Baharat Yolu)

"Havalar önceleri hep havai maviydi"
(Oscar Wilde'e)

Can Yücel'in cinselliğe (özellikle maddi göstergelerle etrafında şekillenen) göndermeleri şiirinin diri bir damarını işaret ediyor bizlere. Bu tavır, onun şiir odasına girme isteyenleri, öncelikle bir fırından çıkmaya davet ediyor. İştihâ, terli ve şeytani özelliklerle donanmış bir yaşam grizgâhi...

"Donumda bir şeytan aldatmacası
memelerin gökyüzü kadar mor
iki yıldız konmuş tepelerine" (Bahariye II)

Herkes meydana çekildikten sonra söylenen şiirlerle buluştuğumuz Can Yücel; gidilenlere yetişmek için hızla hareket eden, bu hareket sırasında mekânların kendini ele veren tiplerini sembolleştirirken, bir yandan da kısa sürmüş bir dalgınlığın fotoğrafını genişleten tasvirlerle götürüyor bizi. Sayıp dökmeci bu hâl, hayatın birçok köşesinden şingirtalar taşıyor. Dış dünyanın, her şeye onünden gelip geçtiği misya ve hareketlerin donmuş biçimlere çıkıyor

karşımıza. "Akdeniz Yarasıyor Sana" şiiri, bir "hız" şiiri... Aynı zamanda sözcüklerden yükselen seslerin (tokmak, dum dum, ağladı, cumba...) biçimlerine dâşan görüntülerin "uğultulu yeşil" şiiri de.

"Köklerle havlıyor uzaktan
Demin bir çocuk ağladı
Fatmanın cumbadan çarşaף silkiyor yine
Ali dum dum anasına sövüyor saatlerdir
Denizitokmaklıyorbalkışlar"

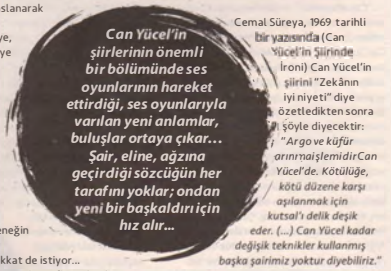
Modern şiirimizde konu bütünlüğünün ortadan kalktığı söyleyenleri haklı çıkartacak örneklerle kuşatılmış şiir ortamımız... Neden bahsettiğimizi elinde tutan dize anlayışı yerine, birkaç imgeyle nefeslenen ve satır aralı dolgu malzemelerine ayrılan şiirlerin ağırlığı edebiyat başkılında kendini hissettiriyor. Uzun şiirlerin çoğu bağlacarla (özellikle "ve" bağlacına) yaslanarak ayakta durmaya çalışıyor. Bir öyküye, anlatıya, menkıbeye dayanarak; söylenmek istenenden feragat etmeden söyleneni şiir kılan ürünlerin sayısı oldukça az. Öyküyü hissettirerek şiirleşti; şiiri öykü uğruna harcamamak yeteneğinin yanında birikimle kalaylanmış bir dikkat de istiyor...

İşte Can Yücel'in en özel taraflarından biri bu: Ne anlatıcağına başıra bagira duyuruyor; fakat şiir bitince hem anlattıkları hem de anlatma biçimi birbirini tehdit etmeden -şiir adına- ayaklanabiliyor. Bu tür şiirlerinin çoğu, şiire başlamadan, tasarlanmış izlenimi veriyor; böylelikle "anlatmak istediklerine göbek bağlaya yapışmış bir şairin" nasıl anlatıldığı ikinci planda kalıyor. Can Yücel'de dinlenen bir öykünün şiir aşamasına sıçrayışı genelde şiirin öden vererek vücut buluyor. Yaprak yaprak oğulların düştüğü bir ses ağacının altında bekletilmiş bir şair. Göğü biçip gelen eksik zaman; bol makası gümlerden kılma. Aseton, rakı, ernet kokusu içinde dönüp duran bir dünya. Dün ya da dün... Ayağımız sıkışıp kalmasını diye kelimeler arasında, gül çigneyp kırmızı taşlar tüküren pervasız şairler var; gözleri okuldan kaçmış, kalbi günebakanlara komuşu:

"düdük kalkan hırsızlanmış polisler
ben kordukun üstlerime iserdim
üç yıldızlı bir balbaydı gökyüzü
karşısında önüm açık gezerdim"

Gece yarısı uzak bir oda da yanıp kan

ter içinde, bir serum iğnesini çıkırır gibi damardan çekip almak öfkeden taşlarını bir ırmığın akından... Çekip almak, oğulları kapıda, kızları balkonda bekleyen ağırlı babalar koşuşundan. Bir yandan Kazak Abdal'a, Kaygusuz Abdal'a; diğer yandan Dertli'ye, Seyrani'ye, Şair Eşref'e, Neyzen'e... Ve Nâzım'ı komuşu... Ya Brecht, Eluard... Onlar da bu hesaba dahil. Kimi şiirler bir boşluğu doldurur gidişliyle; Can Yücel'in âsi, başkaldırın sesinin bugün aramızda olmayışının bıraktığı boşluk, şiimlerde daha iyi hissediliyor. Can Yücel şiirinde, başka metinlere öykünme var mı? Evet yer yer var. Arthur Laurens'ten çevirdiği "Bati Yakası'nın Hikayesi"nin birinci sahnesinin giriş şö cümleyle tasvir edilir: "İkindiysin, saat beş, sokak." Can Yücel çevirilerinin "özgünlüğü"nü bilenen bu durumun bir öykünme olmadığına da -haklı olarak- varabilirler.

Son dönem şiirleri dışarıdakilerin beklentilerinden kaynaklanan bir "uyanıklık" içinde -daha çok- akla dâhil edilmiştir. Şiirleriyle yüçürlümüş bir adamın poetik sıkıntılarını da taşıy bu metinler. Dolaylama isteginin yer açmadığı; geniş zamanlara varmadan, başlarken nasıl biteceğini ima eden şiirler. Can Yücel, şiirlerinde okurun zekasını ihmal etmedi. Çoğunlukla okurla birlikteydi yazarken. Siyasaya, gündelik hayata doğrudan müdahale eden gelişmeler ve olaylara yer açt yazdıklarında. Can Yücel şiiri bir "hız şiiri"dir. Renklerin ve hareketlerin bindallı çalımlıya, küfürün, ağzından bir gül gibi kendini koy vermesiyle ve nihayetinde zamanın kendisinde bıraktığı tortuyu sağlı solu saldırmasıyla bir "ring şiiri"dir de... Belki Cemal Süreya gibi "üstü kalsın" dememiştir; ama bugünün içinden yazdıklarına bakınca sanki bize "altı kalsın" demiş gibidir. Onun şiiri bir pazaryerine benzeyen; her şeyin (çadır, çamur, kâzık, küfür, renk, müstehcenlik, doğallık, çıplak eller, tenekede yanan ateş, "güzeller bedavalı" diyen ses...) bütün çıplaklığıyla doğrudan dile geldiği bir pazaryeri renkliliği ve sahiliçliği taşıy.

CANKOLOJİK kazı üzerine sayıklamalar

Can "Vasiyet" şiirinde, "Beni kuzum Datça'ya gömün" diye başlar ve ona özgü bir humor ile "Dedğim gibi beni Datça'ya gömün/Şu deniz gören mezarlığın orda, / Gömü sanıp deşerlerle kaçışmam ona!" diyor. "Tarihin tüyünü tersine tarayanlardan" Can'ın şiiri geri dönişümlü bir şiir olarak, gömü olarak deşilmeyi bekliyor...

"ESTETİK: Aslında çirkin değilsin sen / Çirkin görünmek istiyorsun / Güzelligi tari için" (Can Yücel)

Can Yücel'i yanlışı sevmeye veya severken cezalandırmaya itiraz ederek başlamak isterim. Romalılar "öldü" demezler, "yaşadı" anlamına gelen "vixit" sözcüğünü kullanırlarmış. Ölen ve öldürülenimizi "tabu ve tapu" haline getirecek "severek cezalandırmaya!" itirazdır bu.

"Can efsaneleri" ve kişilerle dolu 22 yıl boyunca ezberlenmiş yeri dilden dile taklit edilen cümleler Can Mahalli'ne egemen oldu. Can Suyu'ndan yoksun olduğumuz bu süreçte, överken yereğünzlemelerin, şiirinin kıymetini azaltmakla kalmayıp, politik duruşunu ve entelektüel kıymetini de aşağıya çektiğine tanık olduk. Hal böyle olunca, ölümden sonra yazdığım "Bize CANKOLOJİK bir kazı gerek" cümlesi hâlâ boşlukta sallanıyor. Tazeliğini koruyan "CANKOLOJİK kazı"dan ne murat ettiğimin anlaşılmasını bir cümleyle özetlemek mümkün: "Can Yücel şiirinin içi açılmamıştır! Hal böyle olunca, bu yazının odağında fikirlerden biri, itinayla izini sürmekti. Çünkü tarihtebazi insanlar toz bazi insanlar iz bırakır, asılan toz değil iz bırakmaktır. Muradım, "düz okur"ların yapısı! "düz okumaları" rağmen her biri "okur yaşar" olan "düz okur"ları cankolojik bir kazıya davet edip itina ile iz sürmek.

Derdimi kavramsallaştırıp her çeşmeye oturtmak isterim. Latince'de "humanitas" (insan) kelimesi "humando" (gömmek) kökünden gelmiş ve insan ölüsünü gömbilen varlık olarak tanımlanmıştır. "İnsanın" yaşama ve ölüme yüklediği anlamlar, onların etrafında kümelenen sembol ve ritüeller, "ölüsünü gömüp" izini sürmek insanın zamansal ve mekansal devamlılığını sağlayan bir pratiktir. Zamana, mekana ve belleğe iz düşen, vasiyetini tarihe vetoprağa kaydeden bir kişiden mezarın söz ediyoruz. Antropolog Eva Domasko tarih ile mezar arasındaki ilişkiyi, "Ölüm olmasaydı tarih de olmazdı. Tarih ölümden beslenir. Tarih mezarla başlar" diye tarif eder. Judith Butler, ise "Yası tutulmama hayat, hayat değildir" diyor. Bu sayıklamaları Can'ın "Vasiyet" şiirine getirip iz sürmek için serpiştirmem, onun yaşarken ölen değil, ölüncede yaşayan şiirler denolusunu hatırlatmak. Can "Vasiyet" şiirinde, "Beni kuzum Datça'ya gömün" diye başlar ve ona özgü bir humor ile "Dedğim gibi beni Datça'ya gömün/Şu deniz gören mezarlığın orda, / Gömü sanıp deşerlerle kaçışmam ona!" diyor. "Tarihin tüyünü tersine tarayanlardan" Can'ın

şiiri geri dönişümlü bir şiir olarak, gömü olarak deşilmeyi bekliyor...

DÜZOKUR ve DÜŞOKUR

"ÜMMLİK: Cümlemiz cümle değildir, / Çoğumuz bir kelime bile etmez, / Ümmü'dirler kendileri, / Bakmayın aydından saydıklarına!" (Can Yücel)

Şiirinin değerini azaltmakla kalmayıp şiirindeki detaylardaki derinliklerin görünmesini engelleyen zihniyet dünyası "düz okur"lardan oluşuyor. "Düz okur"un poetikvepolitik algısı, onun şiir külliyyatının kıvrımlardan, katmanlardan yoksun "düz" bir şiir olduğu varsayımına dayanıyor. "Düz okur", bu külliyyatı "ajitasyon!" olarak okumakla kalmıyor, günlük hevesine ve heyecanlarına denk düştüğü oranda tüketiyor. Bu vahim duruma, uydurma "Can Yücel efsanelerini" de eklediğimizde, kendi deyişimle "uygunsuz", "başı bozuk meymenetsiz bir ozan" olan Can'daki, "humor" ve "ironi", gırgır ve şamataya dönüşüyor. Prof. Dr. Semih Çeten'in yayınladığı "Sahte Can Yücel şiirlerinin tam listesi" nergağmen sosyal medyalandıran edebiyat sayfalarında ve şiirler tarafından "özensizce" taklit edilmesi, şiir ve şiir kirliliği olarak ufağlaflıklar silsilesinin doruğunu oluşturuyor. Çarpıcı bir anekdot nakletmek isterim: Can Yücel konulu bir panel... Kendini cevapnahtarı olarak gören "ünlü" bir şiir konuşmasını, "Can Yücel'in çok sevdiğim bir şiiriyle bitirmek isterim" diyerek noktalar. Ne var ki okuduğu şiir, sanal alemdeki sahte Can Yücel şiiridir. Panelde Güler (Yücel) olmadıgından terliklesuturulmaktan kurtulan şiire akşam duran anlatılır. Yanıt mı? "Siz benden iyi mi bileceksiniz?"

"Ağız bozuk meymenetsiz bir ozan"

"Argo, küfür birarınma işlemidir Can Yücel'de. Kötülüğe karşı, düzene karşı aşlanmak için kutsalı delik deşer. Tabi eski kutsal! Ve yeni kutsal adına" (Cemal Süreya) Can Yücel'in yazısında da şiirde de "işneli" ve "küfür"ü

konuştuğu malum. Bu konumlanış, CANKHRAŞ ve CAZHRAŞ bir doğaçlama bağlamında Anglosakson Edebiyatı'nın (e. e. cummings, Dylan Thomas, "beat generation") yanı sıra Şair Esref ve Nezyen Tefvik ile ilişkilendirilebilir. Dahası onun dil ile ilişkisi, şiirin, devletlerin esir aldığı dilleri ve anlamları deliğinden çıkarıp delirlerce özgürleştirme hevesi olması olarak da okunabilir. İş/düş bu kadarla bitse iyi "İtiraza da itirazı" olan Can, bizim mahallenin çocuklarını tüzük ve programkafiyeye olan "iç diline" de itiraz eder. "Ölümün neye gam yerim ki en çok / Bidaha küfredemeyeceğime" den Can Yücel'in poetik ve politik derdi, dilin yerleşik düzene ve anlam dünyasına esaslı ve usulden itirazdır.

Bunca okumamaya ve anlamamaya nasil vakit bulabiliriz, çağında olsak da, onun dil ve küfür ile ilgili mecrası ve macerasını Necmiye Alpay'ın yazısına misafir olup sakince mek edelim: "Bir yanda taze, Türkçeyi Amadeusvari bir bereket içinde kullanarak tabu kuran bir dilden devrimci, diğer yanda saldırgan ve 'baba adam' da içinde olmak üzere erkeklik hiyerarsisini ve ideolojisini

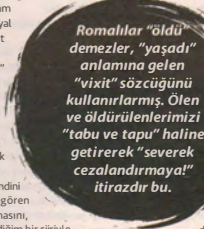
yeniden üreten söylem

öğeleri. Can Yücel'in bu buyuttaki devrimciliği, cinsiyetçiliğin üstesinden gelebilmiş değil. Birkaççılık var bu ayrıncılığa, ama söylemede değil, sözde:Bkz. 'Seke Seke' adlı kitabındaki 'Kadın Olayım' şiiri. Sokak çevresindeki baba dil, argo, bu açıdan bakınca, her zaman Hulki Aktunc'un deyişiyse 'dilin yeraltı' değil; yerleşik

yerüstü ideolojisi yerin altında temeller gibi desteleyen bir yönü de var bu dilin."

Başka bir bakış açısına geçmeden önce, soluklanmak için "dil" ile ilgili birkaç dizesi yolunuz kessin: "Dibi bilmek gerek dili bilmek gerek!", "Sade yazı yazarken değil, konuşurken de / Hep çift dikiş vuracaksın anlamat! / Dikişin biri bugün için, ama / Asıl önemlisi, öbür dikiş kalacak yarına!", "Devrim de değil, Devrim / Yâni Dava, Akısdava ve Dövalasma, / Eytışim budur işte eylem / Bitirin demek bu işi / Yâni Diyalektik / Yâni Aleyhistan'da yeni bir lehçe."

Şimdi de bir başka bakış açısına misafir olup CANKOLOJİK kazıya devam edelim: "Can, Breton'un dediği gibi 'sözcüğü köpürtmekle',

şii sözcükten fıskırtmak, en uzak ve karışık imgeleri çarpıstırmakla ya da yan yana getirmekle kalmıyor. Çağrışımsal olanaklarını en sonuna kadar kullandığı ve kimi zaman 'kelime oynanır', bir başka yaşamı kavuşturduğu sözcüğü, fiziksel olarak değişime uğrattıyor; hece ve harf düzenini alt üst ediyor; bildiklerimize benzenen ama bir bakıma yepyeni ve etkileyici sözcükler yaratıyor. Dilin ve sözcüğün bu biçimde kullanılması, kurulu düzenin taşıyıcısı ve koruyucusu olan belli bir söylemin yıkıma uğratılmasıdır ve şiirin devrimci olabilmesi için, dilde ve deyişte kendi şiir devrimini gerçekleştirme zorunluluğunu hem ortayakoyar hem de bu zorunluluğu nasıl aşıldığını gösterir. Öte yandan erkeksiz kadın, kadınsız erkek dünyalarında, futbol maçlarında, hatta birini övmek için ters biçimde kullanılan, ama töresel/resmi dilde es çelen küfürler ve kaba sözler, Can'ın sözcük dağıncısını sevecenlikle ve ataklıkla genişletmesiyle, şiirde de var olma hakkına kavuşurlar ve şiir de temel boyutlarından birini böylece edinmiş olur. Tabii 'komünist'.

ve 'müştahçenlik' suçlamalarıyla resmi makamların gazabına uğramak ve sulu gözlü 'nezi' şiire alışmış okurların şaşırmasına ve bunun kıvrımına yol açmak, bunun ceremesi..." (Selahattin Hilav)

"Sosyalist olmuşum, ne iyi ama ne belalı tesadüf"

"Azizim, güzel atlar güzel şiirler gibidirler / Öldükten sonra da tersine yarışlar, vessalam!" (Ece Ayhan)

Can'ın ilk dizek "İnsanım ben... Ve tanışım / Kendim olan o tansığa..." dizesinden ibaret "Tansık Gerçekçiliği" şiiri beni merak burcuna sokmuştur. Bir başkasirinde "Buiştebiriş vardı, Bir Tansık Gerçekçiliği... / Babam ki Yalan, gerçekten daha gerçekçüğü gerçekdir / derdi." dizelerinde aynı kavramlaştırmaya/ımgıye rastlasam da iz süreci ipucu bulamadım. Can Yücel'in, "Tansık Gerçekçiliği" üzerine poetik bir açılım yapmaması, bu kavrama edebiyat eleştirmenlerinin ilgisizliği ilginçtir. "Toplumsal Gerçekçiliğin" kapsam alanının yaygın olduğu

bir dönemdeki bu "kavramlaştırma" izaha muhtaçtır. Madem ki Cankolajik bir kazıya heves ettik, dilinden ve toprağından sürgün Cemal Süreya'nın "Günler" kitabındaki "394. Gün: Can Yücel mülemma yazıyor" cümlesine misafir olup, "mülemma" sözcüğünün izini sürüp, Can'ın Cemal için yazdığı "Mülemma" şiirine göz ve söz atmak okura kalsın.

"Belkim Bir Kertenkeleydim" şiirindeki "Bin dereden bir kendimi getirdim" dizesi, yirmi dört ayar siyaset ve tarih teorisi birer için. Çünkü bizim mahallenin yapsal sorunlarının birisi, biz/orman olurken ağacı/ben'i, ben/ağaç olurken ormanı ihmal etme mecrası ve macerasıdır. B.ü. dize bize, siyasi yapılar içinde (orman) özgür ve eşit bireyler olmanın, nihilizme düşmeden "bin dereden bir kendimizi getirmek"le ilgili olduğuna uyarıdır. Eski kendimizin yeni kendimize taşınmamıza davet olan bu dizinin kılavuz ipine tutunmak kıymetli.

"Ağaç kuşa kuşa ağaca kayıtlı" dizesi eşliğinde 1965'te TIP'e kayıdolan, "Sosyalist olmuşum, ne iyi ama ne belalı tesadüf" dizesini bize emanet eden Can'ın 1996 yılında Emek Partisi'nin kurucuları arasındayken aldığı, 1999 seçimlerinde iyesi olduğu Özgürlük ve Dayanışma Partisi'nin İzmir milletvekili adayı olduğunu biliyoruz. Bu gün hangi partiye kayıtlı olursak olalım, "Bana bir ekme baidim" dizesi gereğince, Can Yücel'in poetik ve politik mirasını ekme baidim ta faydavar...

Şiirine yenilmeyen, şiirlerini üstüne başına ve hayata yakıştıran şairlerden Can Yücel'in, "İkeban" şiiri de yolunuzu kesip bize sorular sorsun. "Biradam n'apabiliriz / Ya ölür papatya ya karşıya da siyaset / İkişi de ölüm olduğuna göre / Güllere karışması daha doğru değil mi // Hem o da rengini iyi seçersen / Bir bakıma bir siyasettir hoş." Akıntıya karşı yürek çeken, rengini ve kokusunu savunan güller kavminden muhalifleri anlattığı bu şiirde Can, güllere karışmanın da bir siyaset olduğuna söylüyorsa bana bu yazıyı bir hatıra nakli ile bitirmek zür:

Eski Dağca... Can Yücel'in ölüm törenindeyiz. Sekiz yaşlarındaki torunu Alibey, olup biteni anlayıp anlamlandırmada derdiyle, ninesi Güler Abla'nın ettiğini keşif ederek, sorular sorarak derinde ama ne mümkün. Alibey'in her dil ve el hamlesi ertelendikçe çocuğun merakı katlanıyor. Alibey'in dedesini "Vasiyet" şiirine uygun olarak "deniz gören mezarlığın orada" toprağa verip dönüyoruz. Ciden gidiyor, bit kalan sol'tarla, kahvede muhabbet ederken, Alibey'in, dil ve el yordamıyla ninesinin taciz etmeye devam ettiğini görürce, Güler Abla'ya torununa söz/soru hakkı vermesini söylüyoruz: Alibey'in o gün sorduğu soru, bu yazının özeti olduğu gibi, aradan geçen yirmi iki yılın da özettir: "Dedemi nereye ektiniz?"

Bu cümle imgeve hakikatolarak algızi yüzleşmeye davet eder. İç içe iki kaşık gibi uyuyan iki soruyla bitirmek isterim; "Can Yücel'i ve evvel giden yoldaşlarımızı nereye ektik?", "Toprağa ektiklerimizin izlerini sürmek için Cankolajik bir kazıya var mıyız?"

ERDAL GÜNEY

Gümüş sikke

- Var ya o paraylakasabayı bilesatın alırsz, durup dinlenir bir daha alırsız!
- Kayanın içine gömülü yani, öyle mi? Emin misin?
- Yahü ben sana ne diyorum, bu harita dedemin büyük büyük dedesinden kalmal
- Kazsak, sessiz sedasız?
- Kaya kazılır mı Hikmet! Dinamitle patlatacağız, başka yolu yok!
- Yayla ahalisi ne olacak peki? Duyulmaz mı gürültüsü?
- Bir iki çoban dışında şimdilerde kimse olmaz oralarda Dombili. Daha bir ay var yaylaya...

Mekâncı Recep, ocakçıya "Üç okkalı orta kahve!" diye seslendikten sonra masanın üstüne serdiği eski püskü beze işlenmiş haritada işaretleyeri gösterirken gümüşsikkelerintaa Lidyalılardan kaldığını ekledi. Dombili Ferhat, "Benimki kant olsun," diye düzelttikten sonra, ciddiyle Mekâncı Recep'i dinleyen Hikmet'le göz göze geldi. Hikmet sağ eliyle kafasını iki tur kaşıdıktan sonra, "Tamam o zaman, iki güne hazırlığı yapar, patlatırız kayayı!" dedi.

Hikmet'le Dombili vakit kaybetmeden baltıkı barınağındaki Muzaffer'in, namı diğer Çolak'ın

teknesinde aldıları soluğu. Herkestarafından biliniyordu Çolak'ın ara sıra ıssız koylarda dinamitle balık avladığı. Yırtılmış ağları onarmakta olan Çolak, elindeki kalın ip ve ağ iğnesini kenara bırakıp yanındaki fiçidan sıkıca bir yudum aldı. Hikmet, selam faslı ve kısa bir hoşbeşten sonra dinamit lokumu ve füyüney ihtiyacı olduğunu söyleyerek ağzındaki baltayı çıkarttı. Çolak çekinirdi Hikmet'ten. Sorgu sual etmedi. "Olur, hallederiz deli oğlan," diyerek fiçiyi Hikmet'e uzattı. Fiçidan bir yudum alan Hikmet, "İslak, barutu eksik, dandik malzeme vermişsen yakarım çıranı Çolak, bilesin!" diye sesini bir perde yükseltti. "Parasını da ikigün sonaveririz," diye ekledikten sonra Dombili ile teknedan ayrıldı.

Çolak'tan aldığı dinamit lokumlarını, fitil ve füyüneyleri evlerinin altındakihıra gizleyen Hikmet, kayada dinamit lokumlarını yerleştirecekleri delikleri açmak için gereken balıoz ve çivileri almak üzere Dombili'yi Hırdavatçı Ethem'e gönderdi. Dombili, kasaba çarşısının havuzlu avlusuna geldiğinde dükkânının önünde Gazeteci Nadir'le kahvesini içiyordu Ethem. Nadir'in yarınki baskıya hazırladığı, hazine arazisinin tarım alanına çevirmek için ormanlık alanda kaçak ağaç kesenlere ilgili bir haber üzerine konuşuyorlardı. Dombili sohbeti bölmeden

kenarda usulca bekledi. Kahveler bitip sohbet sona landığında Ethem'le dükkâna girdi. Yalvar yalar, yemin bilâh parasını iki güne getireceğini söyledikten sonra, yanında getirdiği çuvala balıoz ve çivileri koyup sağ solu dikkatlice süzerek avludan ayrıldı.

Hikmet ile Dombili sabahın ilk ışıklarıyla kasabasındaki taşlıkta buluşup fitilin ne kadar sürede dinamitle ulaşıcağını hesaplarını yaptılar. Planagöre kayayı patlatırken fitili aynı anda ateşleyecek ve hemen ardından ters yönlere doğru ellileradım koşup yere yatacakları. Ertesi gün öğleden sonra motora atlayıp yaylanırlarını tuttular. Yayladaki evler birbirine paralel iki dağın arasında, çanağa benzer bir şekilde konuşlanmıştı. Patlatılacakları kaya dağın doğu yamacına sıralanmış, çinko damlı, birbirine mesafeli üç beş evin arındıydı. Yaylaclarıngelmesine daha vardı, çobanlarda olmasa in cin top oynayacaktı. Hikmet çevrede biraz inceleme vakeşiftebulunduktansona Dombili'ye döndü. "Haydi tamam; başlıyoruz!"

Dönüşümü olarak bir kalın, uzun çiviuy tutuyor, diğeri de balıozu vuruyordu. Güneş, batıdaki yamacıaşarken delme işini bitirirdi. Kayanın kuzeyyegüneyyönünde açtıkları deliklerin içine dinamit lokumlarını ve füyüneyleri yerleştirip fitili çektiler. Ne yapacaklarını son bir kezdaha gözden geçirdikten sonra yerlerini aldılar. Hikmet, "Üçç, ikili, biiri, sıfır!" diye saydıktan sonra, "Yak Dombili!" diye bağırdı. Fitilin cıslamasıyla her ikisi de pergelleri açtılar. Hikmet biryandan hızla koşmayaalışıyor, biryandan da kafasını çevirip Dombili'ye bakıyordu. Dombili ise gözünü hedeflediği varış noktasına dikmiş ağzından soluyarak koşuyordu. Patlamadan şiddetliyle kapaklanmaları vuestlerine irili ufaklı taşların yağması bir oldu. Tozu dumana katan patlamanın sesi iki dağın arasında yankılandıkça yankılandı. Kapaklandığı yerden kalkıp kayaya doğru yürürken, "Dombili iyi misin?" diye bağırdı Hikmet. Dombili iyiydi ama hâlâ kalkamamıştı kapaklandığı yerden. Kayanın biryarısı patlamış, diğer yarısı ise olduğu gibi duruyordu. "Ülan Çolak! Nemi lokumları kakalamış bize!" diye tıslayıp ardından okkalı bir küfürsavurdu Hikmet. Kayanın etrafını dolaşıp didik didik aradılar, ama kaya parçaları dışında hiçbir şey yoktu. Vaiden, "Heyy! Neoluyor orada, kimsiniz işiiz?" bağırtısını duyunca balıozu, çivilerini patlamayan dinamit lokumunu da alıp hızla sıvıştılar yayladan.

Ertesi günün sabahı Hikmet ve Dombili, Mekâncı Recep'in kahvesine gittiler. Hikmet, "Gümüş sikke mikke yok Recep Ağa, olan ahan da bunlar," deyip avucundaki kaya parçalarını masaya bırakıverdi. Mekâncı Recep, "Bize üç çay," diye ocakçıya se senirken, "Benimki kant," diye ekledi Dombili. Mekâncı Recep şaşırmış gibi

Çizim: Fahrettin Engin Erdoğan

görünerek, "Allah Allah! Nasıl olmaz ya! Haritada tam işaretli yer işte yahu!" diye gevelerken, "Valla bizden bu kadar, kasabayı satın alacak ganimet aha masanın üstünde! Sen bizim masrafları öde, yeter!" diye kestirip attı Hikmet. Recep, "Ya şimdi taşla gelmişsiniz, emniyet göz açtırmıyor, horoz dövuşü de yasak biliyorsunuz, çay parasına çorba kaynatmaya çalışıyorduz; ama halledeceğim ben, merak etmeyiniz," diyerek Hikmet ve Dombili'yi bağından savdı.

Hikmet, Çolak Muzaffer'in barınağına gittiğinde kızgınlığı hâlâ geçmemişti. O kızgınlıkla Çolak'a da çıkıştı. Elinde dinamiti uzatırken, "Ülan patlamayan lokumu kakalamışsın bize! Al! Sana para mara yok! Zaten Recepde bağından savdı bizi!" deyip tüm olan biteni döküldüverdi. "O dümbük para mara vermez, saf mısınız olur siz! Yaşayın başında ne arasin gömü? Vardır onun bir hesabı!" deyip göz kırparak Hikmet'i uyandırmaya çalıştı Çolak.

Hikmet ile Dombili balyoz ve çivilerin olduğu çuvala Hırdavatçı Ethem'in dükkânına gitmek için çarşı avlusuna girdiklerinde, Gazeteci Nadir'in etrafında toplanan kalabalığı gördüler. Dükkana girince, "Ne olmuş Ethem abi?" diye sordu Dombili. Ethem, "Yaylada kayapatlatmışlar, evlerin çatılarını çökertmiş düşen taşlar, Kim olduğu görün yok ama Mekânçı'nın işidir diyor ev sahipleri," diye özetledi. Şaşkın bir ifadeyle, "Neden yapısın ki Recep Ağa?" diye sordu Hikmet. "Hazine den kapatmaya çalışıyormuş kayanın olduğu yeri diyorlar, geçen sene de oradaki ağaçları kesmiş," yanıtını alan Hikmet'te Dombili birbirlerine bakakaldı. Dombili'nin balyozla çivileri uzatıp, "Ethem abi, aldığımız gibi geri veriyoruz, yıpranma payı ne ise öderiz, yeminden!" demesiyle, Ethem'in laf etmesinde fırsat vermeden alalecele dükkandan sıvıştılar.

Hikmet, sarraf dayısı Mithat'a, "Dümbüğe bak sen! Gülmüş sikke hal! Adam hazine arazisine konmaya çalışıyormuş da bizi yemlemiş," diye yavınlarken, Mithat çekmecesinden çıkardığı yuvarkal, paraya benzer üç metali gülerek masaya bırakıp, "Çocuklar Lidyaların gümüş sikkeleri ihtar olmasın?" dedi. Dombili, "Eee varmış ya işte gümüş sikke!" diye şaşırdu tüm şaşılgıyla. Mithat, "Yok be oğlum, ne arar, bunlar sahte, zamanında biz de yemlenmiştik," diye yanıtladı. İkisine şöyle bir bakıp, muzipçe gülümseyerek ekledi: "Belki de yemlenmesiraisi Mekânçı Recep'e gelmişştir ha, ne dersiniz çocuklar?".

Dombili ocakçıya, "İki orta, bir kant," diye seslendikten sonra, Hikmet'le, köşede tek başına oturan Recep'in masasına yerleştiler. Hikmet cebinden çıkardığı üç gümüş sikkelyi sağa sola bakındktan sonra masanın üstüne koydu. Recep'in gözleri yerinden çıkacakmış gibi, "Bunlar neel!" diye sordu. Hikmet, "Biz tekrar gittik oraya, daha önce çobanlar bağırınca kaçmıştıık ya, şimdi bunları bulduk. Çolak'ın verdiği dinamitin biri patlamayınca kayanın yanısı böylece kalmıştı malum. Gerçi adamın parasını da veremedik daha!" diye anlatmaya başlayınca, Recep cebinden bir tomar para çıkarıp Hikmet'in avucuna sıkıştırdı. Ardından, "Eel Anlat, anlat!" dedi heyecanlı. Hikmet devam etti: "İşte patlamayan yere balyozla bir iki vurunca kayaya yapışmış halde bunlar döküldüverdi; gerçi balyozla çivilerin de parasını veremedik daha." Recep bir tomar para daha çıkarıp Hikmet'in avucuna sıkıştırdı. "Alolun veririsinizize parasını. Başkakiimseye söylemediniz değil mi? Aman ha! Alimallah atarlar içeritarih e serden, yakarlar başımızı, ben horozucuyum olum! Alın bunları gömün bir yere!" diye lafları sıralayıp, kahvesini bile içmeden telaşa çıktı mekândan.

Çolak balıktan döndüğünde, barınağın kapısında oturan Mekânçı Recep'le karşılaşmıştı. "Ne o Recep Ağa, hayırdır! Balık mı almaya geldin?" diye sordu. "He yahu, ne var sepette?" Çolak, "Mezgit, barbun, mercan, biraz da tokumvar," diye sayarken, Recep'afını kesip, "Sen şimdi bana diğer lokumdan vereceksin, ama patlayayından; Hikmet'e verdiğinden değil" dedi. "Yok ya, bende ne arasın o?" diye çıkıştı Çolak. Recep cebinden çıkardığı yüklüce parayı Çolak'ın cebine sokuştururken işaret parmağını kaldırdı: "Hikmet'e verdiğinden değil, patlayayından olacak!"

Dombili, Hırdavatçı Ethem'in dükkânından çıkıp, avlunun sokak girişindeki, Halit'in çay ocağında oturan Hikmet'in yanına geldi. Keyifle, "Ethem diye bir borç kaleminiz kalmamıştır!" deyip ocağa seslendi: "Halit abi bir orta, bir kant çek!" Çolak, avlu girişinde belirince, "Ortalar iki oldu," diye seslendi. Hikmet, "Al parayı Çolak," deyip parayı uzatırken, "Yarısı. Patlamayana ödeme yok!" diyeekledi. Gelen kahveler ve kant içilirken Dombili, "Mekânçı dümbüğü değil mi o?" diye işaret etti, kafası kotosargılı, kol ayağalı, koltuk değneğiyle avlunun girişindeki sokakta yürüyen adamı. Hikmet şaşkınlıkla, "Valla o! Ne olmuş böyle?" diye sordu. Çolak sırtarak yanıtladı: "Dinamit parasının diğer yarısı geçiyor beyler! Bir de kalaylıyordun patlamıyor senin lokumları diye. Bak nasıl patlıyormuş."

Atasözlerimizde iklim, mevsimler ve hava olayları oldukça sık işleniyor. İklimin etkisi düşüldüğünde, tarım doğrudan mevsime, havaya, toprağa, suya bağlı bir ekonomik faaliyet. Bu nedenle, ekim, dikim, sulama, hasat zamanlarının yeraldığı o kadar çok atasözümüz var ki, işte bu da baharın atalarımıza söylediklerinden biris:

"NİSAN YAĞAR SAP OLUR, MAYIS YAĞAR ÇEÇ OLUR."

Atasözünde geçen "sap" bitkilerin ince dalı, "çeç" ise tahıl yığını, hububat demektir. Nisan yağmurları ekinlerin saplarını, Mayıs yağmurları ise baklagan dolgunlaştırır. Herşeyin bir zamanı vardır ve olan herşeyin de mutlaka bir faydası vardır. Yeter ki bir bahar gelsin ve yağmurlar yağsın ...

GUL_BATMANOGLU_CETIN

33 | BAVUL

ALMULA TÜREDİ

Yan yana

Gecesi boyunca kar yağmış bir sabahın erken saatleriydi. Güneş ıddiasız bir şekilde kendini göstermeye çalışıyor, ağaçların üstünde yer edebilmiş beyazlığı kristal gibi parlatıyordu. Uykusu sıkça bölünen Selma, gece boyunca kalkıp ne kadar kar yağdığını kontrol ediyordu tekrar tekrar. Daha yağarsa buluşma iptal olur, diye içten içe seviniyordu. Bu havada kim dışarı çıkmak ister ki? Sabah kalkıp da tüm geceyağan karın ancak ağaçlarda ve arabaların üstünde biraz biriktiğini görünce hayal kırıklığına uğradı. Kendine kocaman bir kupa kahve hazırlayıp camın önüne yerleşti. Nereden çıkmıştı bu buluşma işi? Keyifsizce telefonunu eline aldı. Haberlere, dedikodulara, bilmem kimlerin kaç sene önce çekilen ve şimdilerde sosyal medyaya konulan fotoğraflarına baktı. Herkes mi eskiye özlem duyuyordu? Şimdiden kaçmak, yaşlanmanın getirdiği izleri görmezden gelmek için 20 sene önceki fotoğraflara mı sığınıyordu herkes? Bir iki fotoğrafı "beğendi", daha sonra buluşma için hazırlanmaya içi geçti.

Nereden çıkmıştı bu buluşma? Söylenip duruyordu. Onca yıl konuşmadan geçip gittikten sonra mahalleden ve okuldan bir zamanlar canı çigeri arkadaşları Nursel ile tesadüf karşılaşverişmişlerdi. Kalakalmıştı ikisi de. Aynı şehirde olduklarını bile bilmiyorlardı, öyle bir uzaklık. Nursel'in sosyal medyada bir varlığı yoktu. Aynı şehirde, hatta aynı semtlerde oturduklarını duyunca hemen buluşmaya karar vermişlerdi. Birbirlerine söyleyecek ve söyleyemeyecek ne çok şeyleri vardı. O kadar eski arkadaş olmalarına rağmen, birden aşırı samimi kelimeler tuhaf kaçacakları. O kadar eski arkadaş oldukları için mesafeli süzüşler, beylik cümleler garip olacaktı. Bakakaldılar. Önce hangisi gülmüştü, sonra hangisinin gözü ışıldadı. Sarılmalı mıydı? Öylece durmalı mıydı? Konuşmayı nasıl sonlandıracaklarını bilemediklerinden "muhakkak görüşelim" diye plan yaparak ayrıldılar.

Buluşma günü, bugündü. Selma iptal etmeye istemekte birlikte, bu teklifi Nursel'den gelmesini istiyordu. Yıllar önce hemen her gün konuşurlar, okul çıkışı mahalleye beraber yürürler, o da yetmez akşam ev telefonunda dakikalarca güleşirlerdi. Bunlar her gün okulda görmüyorlar mı birbirlerini, diye Selma'nın babası annesince göz göz işaretleri yapar, annesi sadece omuz silkerdi. Ergenlere buluşmaz.

Nursel'in evi ise huzurlu değildi. Selma

Nursel'in babasının sürekli sinirli olduğunu hatırlıyordu. Hatta zaman zaman annesini hırpaladığını...

Başlarda belli etmemeye çalışsa da, bir gün okula morarmış bir gözle gelmişti Nursel. Annesini korumaya çalışırken kendisi de babasının hışmına uğramıştı. Birbirlerine sarılıp ağlamışlardı.

Arkadaşının üstünüsünden çok etkilenen Selma, Nursel'in babası için nahoş sözler sarf edince duraksamıştı hemen. Aslında yanlışlıkla çarptı, deyivermişti mırıl mırıl. Arkadaşı Selma'yı çok sevse de, babasını çekıştirmenin ahlaki ikilemi bulut gibi geçmişti gözlerinden. O kadar da kötü değil aslında benim damım. Şekeri varmış, o yüzden hep sinirli. Nursel'i daha fazla üzmemek istemedi o da. Konuyu uzatmadı. Ama bazı günler, okula canı sıkkin gelen ve ırlıleyen saatlerde de konuşmak istemeyen arkadaşının derdini az çok tahmin edebiliyordu Selma. Okul-ev yolunda suskunca yan yana yürüyorlardı. Dışarıdan gören küs zannederdi. Küsen ama yan yana yürüme alışkanlığında kurtulamayan iki yakın arkadaş gibi. Küstüklerde de oluyordu. Küstüklerinde yan yana yürümezlerdi. Kim daha kızgınsa adını bizzatlandırır, diğerini geride bırakır.

Ne de olsa hayat ve koşullar insanları bazen, şairin dediği gibi "Yan yana gidip de bir süre, ayrı yönlerde uzaklaşan iki tren gibi" yapardı.

Akşam olunca, kim küsüp yürüyüp gittiye muhakkak gönül almak için arardı. Uzatmadan barıştırdı.

Kaç yıl yan yana yürüdükten sonra, Selma'nın babasının tayini çıkmış, başka bir şehre taşınmışlardı. Yolları gerçekten de ayrılmıştı. Bugün ise şans eseri öğreniyorlardı ki ikisi de aynı şehirde yaşıyorlardı.

Seslice içini çekti Selma. Giyindi. Hazırlandı. Buzlanmış yerlerde kaymamaya dikkat ederek yola çıktı. Bir iki şey içeriz en fazla, dedi kendi kendine tekrar. Aslında görüşmedikleri onca yıl, kabahat gibi akıllarındaydı ikisinin de. Bir insan arkadaşın, bir iki gün, bir hafta ihmal edilebilir. Onca yıl için ne denirdi? Özur dilerin miydi? Hangi bahane örtelirdi bu ayıbı? O aramadı, sen de aramadın. Sen aramadın, o da aramadı. Ve böylece sonsuzluğa uzandılar...

Nursel, kararlaştırdıkları kafeye çoktan gelmiş yerleşmiş, elinde telefonla oturuyordu. Selma içeri girince ayağa kalktı, öpüştüler. "Ne çok kar yağmış, değil mi? Ya sorma, bizim orada arabalara kaymaya gidiyor. Biz biraz daha aşağıda oturuyoruz, ondan herhalde çok tutmadı. Ya da..." Selma, atkısını paltosunun koluna tikiştirip arkadaşının karsısına geçti. Ne çok süstenmiş,

Mehmet Ali & Akşam

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranteoy.org>

diye geçirdi içinden. Keşke ben de biraz daha özenseydim. Ee, dedi.

Eee...

Akıllarında ve aralarında kabahat gibi duran görüşmedikleri onca yılın sancısı gibi bir "Eee.." Yakın geçmişinden başladı Nursel. Bu şehirde iş bulan kocasından, kendisinin işi bırakmasından, çocuk sahibi olmamalarından, iki kedilerinin yeterince yer kapladığından... Selma dikkatle arkadaşını dinliyor, bir yandan da kahvesini yudumluyordu. Şimdiden çok içmişti, akşama muhtemelen çarpıntısı olacaktı. Annen, baban nasıl, diye sordu yumuşak bir sesle.

Nursel, omuzlarını dikleştirdi, yalancı bir mutluluk koydu dudaklarına. İyiler, iyiler... Babam iyice yaşlandı, duygusal bir adam oldu. Artık o annemden korkuyor, dedi ve suni bir kahkaha attı sonunda. Hızlakahvesine döndü sonra. Selma, arkadaşının hareketlerini dikkatlice izliyor, bir yandan da onu ürkütmek, tederigin hissettirmemek için hızla başını sallıyordu. Selma, Nursel'in geçmişte yaşadıklarını dün gibi hatırlıyordu. Şu anda kendisine yarı yabancı olan arkadaşının bugün utanç duyduğu sırrı, kekremsi bir tat bırakmıştı ağzında. Atlatamamış, diye geçirdi içinden. Hatırladığını biliyor ve utanıyor.

Selmasessiz kalırsa, Nursel aralarındaki boşluğu doldurmak için konuşukça konuşacaktı. Arkadaşına acıdı. Kendi annesi babasından söz açtı hızla. Duyma yetisini iyice kaybeden babasını, annesinin babasının bu "sağır" hallerinden yakınınsı ve hazır o da sağırken ağzına geleni söylemesini, onu güldürecek detaylarla birlikte anlattı da anlattı.

Yaşlanınca kadınlar güçleniyor galiba, dedi Nursel gözleri elindeki kahve fincanına dalmışken. Doğru diye gülmüsedti Selma. Gençken yaşadıkları eziyetleri, ezilmeleri telafi etmeye çalışıyorlar. Erkeklerin erken çökmesi bu yüzden. Tanrı, kadınlar bari yaşlanınca rahat etsin istemisi. Bir zamanlar eziyetettiği kadının eline düşmek, karma değil de ne?

Evren, tanrı, karma, bilemiyorum, bunlar ben çocukken neredeydi değil mi Selmacığım, dedi Nursel acılı ve çatalanmış bir sesle. İkisi de kahvelerini içmeye devam ettiler. Dışarıda yeniden kar atıştırmaya başlamıştı. Camın önünde oturmaşlar, bir kar küresinin içinde gibiydiler.

İkisi de birbirlerini neden aramadıklarını sordular. O öğleden sonra, birlikte sıcak kahvelerini yudumlarken "iyi ki bulmuşuz" diye düşünüyordu sadece ikisi de. Bunca yıl neden aramadım, diye bir soru gelince akıllarına savuşturuyorlardı hemen. O an birliktelerdi. Bu da yetirdi şimdilik. Ne de olsa hayat ve koşullar insanları bazen, şairin dediği gibi "Yan yana gidip de bir süre, ayrı yollarde uzaklaşan iki tren gibi" yapardı.

ALİ DENİZ USLU

GEYİK ALAYLARI

Geyik alayları sürüyor izimi
Sabit bakışlı arsızlarla dolu şehir
Ve etin peşinde gece,
Esnemeyen bedenim,
Pıhtılaşmayan kanım,
Kurumsal kadavraların,
Yaşamın israfı
Tenin zaiyatı...

Mühürlenmiş dillerini sokacak yer arıyor kimileri
Kemiklerini gömleklerine düğümleyenler var aramızda
Ama ateşle tecrübe eder zaman,
İlistiremezsin kendini hayata,
Yeni bir deliliktir bu,
Sınırında olduğumuz...

Geyik alayları sürüyor izimi
Kar örtüyor benden kalanları
Saat yanlışla ilerliyor
Tasarımı hatalı biçilen kaderin
Varoluş artık kendi çıkmazında
Ustura gibiyken birkaç sözçük

EMRE KONGAR

Aşırı ve acımasız faşist liderlerin psikolojik hastalıkları

Sanıyorum yaptırđı köprüden geçenden de, geçemeyenden de, üstelik geçmeyenden, geçenden aldığından daha fazla parayı döve döve alan Deli Dumrul efsanesini bilmeyen yoktur, zaten ben de burada yaşam döngüsünün acımasızlığı konusunda yazdığım bir yazıda bunu aktarmıştım.

Sevgili okurlarım, faşist politikacıların, özellikle de liderliğı yükselmiş olanların evrensel özelliklerini, hastalıklarını, sendromlarını iyi bilmek gerek.

Aslında bu özelliklere sahip politikacıların liderliğı yükselten birinci nitelik "aşırılıktır":

Bulundukları ortamda herkesi korkaklıkla, yeterince saldırgan olmamakla suçlarlar ve bütün rakiplerini tasfiye ederek liderliğe kadar yükselirler.

Bu özelliklere, komplekslere, hastalıklara sahip olan politikacıların ikinci niteliğı de "acımasızlıktır":

Başkalarının hayatları; yani canları, kişilikleri, haysiyetleri, şerefleri, aileleri, sorunları onları için

hemen hemen hiçbir önem ve değer taşımaz.

Sadece kendileri için işlevsel anlamı olanlara, yani kullanabilecekleri işlerine yarayacak olanlara, kullanabilecekleri sürece dikkat ederler.

"Aşırılık" ve "Acımasızlık" niteliklerinin aşğıdaki her sendromu, hastalığı, özelliğı desteklediğini, daha belirgin ve sürekli hale getiridiğini vurgulamak isterim.

Aslında "Faşizmin Kitle Ruhı" üzerinde veya "Faşist Liderlik" üzerinde, "Diktatörlük" adı altında yapılmış çok araştırma, yazılmış çok kitap vardır.

Emnim ki bu satırların okurları evrensel çözümlemeleri ve yorumları zaten biliyorlardı.

Bu nedenle ben işi biraz, son zamanlarda iktidar tarafından çok sık kullanılan ve içi boşaltılan "Yerli ve Milli Kültürümüz (!)" açısından irdelemek ve isimlendirmek istiyorum...

Elbette evrensel sendromlara da gönderme yapacağım.

Gerçek faşist liderliğin altında yatan hastalığa "Yerli ve Milli" bir isim: Deli Dumrul Sendromu.

Sevgili okurlarım, biliyorsunuz, Batı biliminde, toplumsal ve insani kompleksler, hastalıklar, Yunan Mitolojisi kahramanları ve öyküleri ile adlandırılır.

Ben de bu "Tek Kişi Yönetimi"ni bekleyen tehlikeyi Türk Mitolojisi'nden, Dede Korkut öykülerinden bir kahr amanınadıyla isimlendirdim.

Orta Çağ'da krallık, imparatorluk,

şahlık, padişahlık yönetimlerinde, Yakın Çağ'da Avrupa'da İkinci Dünya Savaşı öncesinde ve savaşta, savaş sonrasında da, daha çok Güney Amerika'da ve Ortadoğu'da görülen "Tek Kişi Yönetimi"ne dayalı rejimlerin yöneticilerini bekleyen çok önemli hastalığın adı Deli Dumrul Sendromu:

Sanıyorum yaptırđı köprüden geçenden de, geçemeyenden de, üstelik geçmeyenden, geçenden aldığından daha fazla parayı döve döve alan Deli Dumrul efsanesini bilmeyen yoktur, zaten ben de burada yaşam döngüsünün acımasızlığı konusunda yazdığım bir yazıda bunu aktarmıştım.

Üzerinde akademik çalışmalar yapılmış, zalim ve kibirli olmanın kötülüğü, insanın ölümlüğünü, yaşam döngüsünün acımasızlığını ve benim "Tek Kişi Yönetimi"ne ilişkin olarak adını verdiğim bu sendromu vurgulayan çok önemli bir mesajla sahiptir:

"Deli Dumrul, bir kuru derenin üstüne bir köprü yaptırmış. Geçenden 33 akçe, geçmeyenden döve döve 40 akçe almış.

Bunu "Benden güçlü bir er var mıdır ki çıksın benimle savaşsın." diye yapmış.

Böyle başlayan öykü, Deli Dumrul'un sahip olduğu gücü kibirle Azrail'e meydan okumasıyla, Azrail onu öldürecekken, Allah'ın büyüklüğünü kabul etmesiyle ve anne babasının kendi canlarını onun yerine vermeyi reddetmeleri ama sadece karısının onu kurtarmak için canını vermeyi kabul etmesiyle devam eder.

Bu öykü, sahip olduğu gücün verdiğini kibirle, mantıksızlık, haksızlık, zulüm yapmanın kendi gücünü herkesten üstün gören bir kişi üzerine kuruludur.

İşte sevgili okurlarım, "Tek Kişi Yönetimi"ni bekleyen en büyük tehlike, bu Deli Dumrul Sendromu'dur!

Biliyorsunuz Batılı düşünürlerin "mutlak iktidarlara" karşı söyledikleri bir özdeyiş vardır:

Gerçek faşist liderliğin altında yatan hastalığa "Yerli ve Milli" bir isim: Deli Dumrul Sendromu.

Metin Ali & Akif Arslan - Sıfırsız PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

"Bütün iktidarlar yozlaşır ve yozlaşır; mutlak iktidar mutlakla yozlaşır ve yozlaşır!" derler.

Şimdi artık Deli Dumrul Sendromu'nu tanımlayabiliriz:

DELI DUMRUL SENDROMU, mutlak iktidara sahip olan tek kişinin, sınırsız kibire, gücünü rakipsiz sanması, mantıksızlık, haksızlık, hukuksuzluk ve zulüm yapmasıdır!

Hemen akla gelenler arasında Roma İmparatorları, **Caligula, Neron**, "Devlet benim" dediği rivayet edilen Fransa Kralı **14. Louis**, Osmanlı Padişah'ı **Delî İbrahim, Mussolini, Hitler, Franco, Salazar, Batista, Noriega, Marcos** gibi, "Tek Kişi Yönetimi" liderleri vardır.

Deli Dumrul Sendromuna sahip olan Faşist liderlerin duçar oldukları pek çok hastalık ve "alt sendrom" vardır.

Bu hastalıklarının başında Dunning-Kruger Sendromu gelir.

"Dunning-Kruger Sendromu", **Justin Kruger** ve **David Dunning** adlı iki psikolog tarafından tanımlanan bir algılama sapmasıdır:

Türkiye'de en iyi "Cahil cesur olur" deyiminiyle ifade edilir:

Çünkü bu sendromun esas "cehaletin ve aklısızlığın bir yekinekinden olan güveni artırma" bulgusu üzerine kurulur.

Türkiye'de benim de çok kullandığım "Kıyafetsiz muhteris" sıfatı bu sendroma sahip kişileri tanımlamaktadır.

Bu sendroma sahip olan niteliksiz, cahil ve kıyafetsiz insanların özelliği şöyledir:

1. Ne ölçüden niteliksiz olduklarını fark edemezler. Yani "neyi bilmediklerini de bilmezler." İlgilendikleri ya da sorumlu oldukları konuların ne genel ilkelerini ve bilgilerini, ne de sınırlarını bilirler.

2. Kendi niteliklerini abartma eğilimindedirler. Her şeyi bildiklerini, her şeyi yapabileceklerini, her sorunu çözebileceklerini sanırlar.

3. Nitelikli insanların niteliklerini de göremez ve anlayamazlar. Zaten niteliklilerin sanıları etraflarında barındırmazlar.

4. Ancak ilgilendikleri ve yabancılık konusunda ciddi ve resmi bir eğitim görürlerse, niteliksizliklerinin, bilgisizliklerinin ve yetersizliklerinin farkına varmaya başlayabilirler.

Bu kişilerin genel davranış biçimleri şöyledir:

1. Her şeyi en iyi kendilerinin bildiğini iddia ederler. Karşı fikirlere önem vermez, ısrar edenleri azarlar, kavgaya karışır.

2. Bilgiyi, eğitimi aşığılama eğilimindedirler. Tahsilli, terbiyeli, diplomalı kişileri, resmi eğitimi aşığılar.

3. Çok bağırır, çok övünür, çok karşıır, çok iş yapıyor havası estirirler. Çevrelerinde ancak dalkavukları barındırırlar.

4. Her şeyi kendileri halletmek isterler.

Başkalarının yaptıkları işleri, başarılarını görmezden gelir veya kendileri üstlenirler.

5. Her ihtimali hesaplamış ve her şeyi hazırlıkla yapmış gibi davranırlar. Ama aslında hiçbir konuda hazırlıklı değillerdir.

6. Üstlerinesaygılı, hattadalkavuk; astlarına basıcı, hatta zalimdirler. Hayatları baskı ve kaba kuvvet üzerine kuruludur.

7. Bir gün ak dediğine ertesi gün kara der, ama demediğini iddia eder, karşı çıkarları suçlarlar. Cüvenilmezdirler.

8. Başarısız olması halinde, ya farkla yorumlar başarıları öyküleri anlatır ya da başarısızlığı başkasının üzerine atarak, hiç yaşamamış halgetirmeye çalışırlar. Genellikle başarısızlıklarını ve yaptıkları kötülükleri tam tersine çevirir, başarıyı ve iyiliği başına sunarlar.

9. Dogmatiktirler. Tek ve biricik doğruyu kendilerinin bildiğine inanırlar. Dogmatizmlerin diğeri, mezhep gibi, ırk gibi, milliyet gibi mukaddes kimselere dayarlar. Kendilerinden farklı düşünenleri hain ilan ederler.

10. Herkesi gördüğü, tanıdık olduğu bir olayı inkar edebilir, sizi buna inandırmaya çalışır; karışık konuları yalancılıkla, gerçeği saptırmakla, ihanetle suçlarlar.

Bu kişiler, kendilerini ve yaptıklarını her zaman över...

Kendileri gibi düşünmeyen herkesi azarlar...

Her makamı kendilerine hak olarak görürler.

Dunning-Kruger Sendromuna ek olarak, Deli Dumrul Sendromu'nun işaret ettiği faşist lider hastalığının alt sendromları şöyle sıralanabilir:

Cehalet Sendromu:

Cahil olmak, ne bildiğini bilmemek; eğitimi, bilgiyi reddetmek, cehaleti ve cahilleri yüceltmek, bilgileri ve okumuşları küçümsemek durumu.

Popülizm Sendromu:

Enlerin, ezilen halkın çıkarlarını, duygu ve düşünce yönünden temsil ettiğini iddia ederek toplumu yönlendirmek ve temel hak ve özgürlükleri sınırlamak ve kısıtlamak durumu.

Demagoji Sendromu:

İrkçılık, milliyetçilik, dincilik, mezhepçilik gibi ideolojiler aracılığıyla, geniş kitlelerin duygularını okşayarak onları aldatmak durumu.

Kakokrasi Sendromu:

Anayasal denetimi, Hukuk Devleti'nin reddeden kötü iktidar durumu.

Öğrenilmiş Çaresizlik Sendromu:

Çözüm üreten belli davranışların ve girişimlerin

süreklileştirilerek engellenmesi ve bu engellenmenin gelenek halinde kuşaktan kuşağa aktarılması durumu.

Hubris (Kibir) Sendromu:

Kişinin kendini beğenmesi, herkesten üstün olduğunu düşünmesi ve başkalarını aşağılayıcı davranışlarda bulunması durumu. Bir adı da "tanrısız ego" hastalığıdır.

Megalomani Sendromu:

Kendini herkesten büyük görme durumu.

Hubris Sendromu'na benzer.

Obskürantizm (Bilmesinlercilik,

Karartmacılık) Sendromu:

Belli konuların temel bilgilerinin ya yasaklanarak ya da yozlaştırılıp bulandırılarak o konuların bilinmesinin engellenmesi durumu.

Mitomani Sendromu:

Süreklileştirilen söyleme ve öyleydiği anlatarak kendisinin de inanması durumu.

Narsisizm Sendromu:

Kendisine aşık olmak, kendisini herkesten güzel, iyi ve üstün görmek durumu.

Paranoya Sendromu:

Herkesin kendisine düşman olduğunu düşünmek, kendisini sürekli tehdit altında hissetmek durumu.

Nepotizm Sendromu:

İhalelerde ve atamalarda liyakat yerine, akrabalığı, eş dost kayırmacılığının egemen olması durumu.

Kleptokrasi Sendromu:

Siyasal rejimin yolsuzluk ve hırsızlık üzerine kurulu olması durumu.

Klientelizm Sendromu:

Seçmene müşteri muamelesi yapılması ve verilen her hizmet için siyasal destek talep edilmesi durumu. Bir adı da "Sadaka Devleti" rejimidir.

Sevgili okurlarım, gördüğünüz gibi Deli Dumrul Sendromu çerçevesinde özetlediğim bu sendromların bir kısmı birbirine çok yakın hastalıkların belirtileridir.

Çünkü aslında bunlar birbirinden destekleyen, birbirini güçlendiren hastalıklardır.

Dolayısıyla çoğu veya hepsi birden aynı anda aynı insanda görülebilir.

Burada unutulmaması gereken husus, **Faşist liderlerde, bütün bu hastalıkların "Aşırılık" ve "Merhametsizlik" nitelikleri ile giddetlendirdirilmiş özellikler olarak görüldüğüdür.**

Dilerim böyle insanlar, politikacılar, hiç bir toplumda hiç bir zaman iktidara gelemeyen ya da gelebilmişlerse de iktidarda kalamazlar.

HALİL İBRAHİM SAĞLAM

PSİKİYATR DİZİLERİNE BİR BAKIŞ: İyi değiliz, hiçbirimiz...

Bu tip psikolojik temalı ya da gerçek hikâyelere dayanan dizilerin gördüğü yoğun ilgiye pandemiyle beraber ekonomik buhranın dolaylı ve tetikleyici etkisi görülüyor. Bunun yanı sıra Kırmızı Oda, Bir Başkadır, Masumlar Apartmanı gibi dizilerin kişide yarattığı empati duygusu da önemli bir etken.

Bir yıldan uzun süredir devam eden ve tam olarak ne zaman sona ereceği kestirilemeyen pandeminin fiziksel, ekonomik ve psikolojik açıdan üzerimizde yarattığı tahribat malum. Hayatlarımızdaki bu çıkışsızlık hissi ve süreklilikle bir virüsten kaçma hali yorucu olduğu kadar çoğumuzdu olumsuz etkiledi. Eskiden 'kaçış sineması' dediğimiz aksiyon ya da komedi filmleri bu gibi durumlar da işlevini yerine getiriyordu. Lakin böylesine küresel çapta bir salgın artık eski yaşantımıza dönmeye izin vermedikçe ruhsal açıdan bir çıkmaza girdiğimiz söylenebilir. Böyle bir dönemde insanların gerçek yaşam hikâyelerine, ekranda pek göremediği ama çevresindeki kişilerden her daim bildiği gerçek sorunlara daha çok ilgi gösterdiği aşkır. Özellikle 2020'nin son çeyreğinde yayınlanan üç dizi bize bunu fazlasıyla gösterdi.

4 Eylül'de yayını hayatına başlayan *Kırmızı Oda* ve 15 Eylül'de ilk bölümüyle gösterilen *Masumlar Apartmanı* dizileri o kadar çok

ilgi gördü ki, her ikisi de halen Türkiye'de en çok reyting alan yapımlar. İki dizinin ortak noktası ise ünlü psikiyatr yazar Gülseren Budayıcıoğlu. İki yıl öncesine kadar TV ekranlarında yayınlanan *İstanbul Gelin* ve hala yayınlanmaya devam eden *Doğduğun Ev Kaderindir* dizileri de Budayıcıoğlu'nun kitaplarından uyarlanmıştı. Kendisinin psikiyatri kliniğine gelip tedavi görmüş olan insanların gerçek hayat hikâyelerine dayanan bu diziler *Kırmızı Oda* ve *Masumlar Apartmanı*'yle tavan yapınca hasta mahremiyetinin güvenilirliğini sorgular hale getirdi. Gerçek hikâyelere dayalı senaryonun hasta etiği ihlali sayıldığını ve suç teşkil ettiğini öne süren bir kesim olunca Budayıcıoğlu sık sık bu tartışmalarla gündeme gelmeye başladı. Özellikle *Kırmızı Oda* dizisi terapiseanslarını ve terapede kullanılan teknikleri mesleki gerçeklerle bağdaştıramayan psikiyatristler tarafından sık sık eleştirildi. Bu denli reyting alan bir dizinin hasta-doktor ilişkisini doğru yansıtmadığı, bu sebeple psikiyatr randevusu alan hastaların yanlış

beklentilerle yönlendirildiği hususunda açıklama yapan isimler oldu. Binnur Kaya tarafından canlandırılan psikiyatristin hastaların anlattıklarına karşı duygusal tepkiler vermesi ve bunu karşı tarafa belli etmesi sosyal medyada tartışma ve dalga konusu olacak yorumları beraberinde getirmişti. Mısıl bu konuda Prof. Dr. Arif Verimli sosyal medya hesabından "Psikiyatrik görüşmenin sınırları çizilmiştir. Etik kuralları nettir. Görüşme teknikleri bellidir. Bana göre, sana göre değildir. Kıpırmızı bir çizgidir." demişti. Buna rağmen Budayıcıoğlu kendisiyle alakası olmayan ama Türkiye gündeminde yine oldukça meşgul eden diğer psikiyatri dizisi *Bir Başkadır*'daki karakterleri "Bizde psikiyatrist her toplumdan uzak, izole... Bir Başkadır dizisinde duvar gibi oturan psikiyatristler var. Böyle bir şey var mı ya?" diye eleştirdi. Lakin Budayıcıoğlu'nun *Hayata Dön* ve *Madalyonun İç* kitaplarında uyarlanan diziler, dizi piyasasını domine etmeye devam etti. Bu dizilerin birbirleriyle olan fiziksel bağlantıları ise izleyicinin ilgisini diri

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

tuttu. İstanbullu Gelindisinde Aslı Enver'in canlandırdığı Süreyya karakterinin Kırmızı Oda'daki Alya'nın (Melisa Sözen) annesi olması, Kırmızı Oda'da Budayıcıoğlu'nun kendisini canlandıran Binnur Kaya'nın Doğduğun Ev Kaderindir dizisine konuk olması, yakın zamanda da Masumlar Apartmanı ve Kırmızı Oda arasında böyle bir misafirlik olacağı söylenmesi gibi hamleler TV ekranlarında adeta bir Budayıcıoğlu evreni yarattı. Yakın zamanda ünlü psikiyatristin son kitabı *Camdaki Kız*'in da aynı adı uyarlamasının ekranlara geleceği düşünüldüğünde psikoloji içerikli dizilerin sayısının daha da artacağını söyleyebiliriz.

Televizyon dizilerinin yanı sıra dijital platformlarda da bu furya devam ediyor. Farklı sosyal hayatlara ve ekonomik koşullara sahip bir grup insanın yaşantılarına odaklanan Bir Başkadır dizisi yayımlandığı 12 Kasım tarihinden itibaren adeta Türkiye'nin gündemine oturarak diziyi izleyen ya da izlemeyen herkesin bir şekilde tartıştığı toplumsal bir olaya dönüşmüştü. Belki başta sekiz bölümlük bir mini diziler ağırlıklı olarak Bir Başkadır şimdilerde ikinci sezonunun geleceği ihtimaliyle konuşulmakta. Ayrıca Netflix'in sayılı yerli yapımlarına da tek tek baktığımızda 9 Kere Leyla'da Elçin Sangu, Azizler'de Okan Yalabık ve 50 Metrekare'de Gaye Gürsel tarafından canlandırılan psikiyatrist, psikolog, evlilik terapisti gibi karakterlere denk gelmek mümkün. Bu yıl içinde ayrıca Burcu Biricik'in başrolünde yer aldığı psikolojik dram dizisi Fatma Netflix'in yeni projeleri arasında. Netflix haricinde en yeni dijital platformlardan -şimdilik sadece mobil uygulama üzerinden izlenebilen- Gain'in de Zeynep Dadak yönetmenliğindeki Terapist dizisiyle bu konuda bir atılımı oldu. Bölüm başı on, on beş dakika arasında toplamda yedi bölümden oluşan ve muadillerinden farklı olarak bir grup terapisi ekseninde ilerleyen dizi ilk bölümünden sonra "katil kim?" sorusunun peşinden giden bir psikolojik gerilime dönüşüyor.

Bu tip psikolojik temalı ya da gerçek hikâyelere dayanan dizilerin gördüğü yoğun ilgiye pandemiyle beraber ekonomik buhranın dolaylı ve tetikleyici etkisi görülmüyor. Bunun yanı sıra Kırmızı Oda, Bir Başkadır, Masumlar Apartmanı gibi dizilerin kişiye yarattığı empati duygusu da önemli bir etken. Artık televizyon matematiğini ezberlemiş olan izleyicinin her hafta vurulma, kaçırılma, entrika ve felaketlere olan alışkanlığı sebebiyle ilgisini daha hayatın içinden öykülere çevirmiş olması mümkün. Neticede bu tip diziler izleyiciye hem kendisinin hem de yakından tanıdığı ailesinin, arkadaşlarının yaşadıklarını görmesi, hissetmesi olanağı tanıyor. Büyük, abartılı, inandırıcı olmayan olaylar silsilesi yerine karakterlerin psikolojik katmanlarına odaklanan, sansasyonel hamlelerine hayatın içinden acılarına yansıtan bu yapımların izleyicide yarattığı 'yalnız değişim' hissiyatı önem taşıyor.

AYDILGE

Mevlana hâlâ bekliyor mu?

"Canavarlarla savaşıyor kendisinin de bir canavara dönüşmemesine dikkat etmelidir. Uzun süre uçuruma bakarsan, uçurum da sana bakar" der Nietzsche.

Clubhouse'a inatla girmeyen kaç kişiye? Neden acaba reddediyorsun bunu? Yenilik korkusu mu yoksa zamani boşa harcıyıp takılıp kalma endişesi mi? Sahte bağlardan yorgunluk mu? İlgili delisi insanlardan bikkınlık mı? Eski kafalılık mı, aklılık mı?

Gecekondular bir gecede kurur, en ufak sarsıntıda üstünüze devrilir. Kişiliklerimiz de artık öyle... Anlık trendlere göre şekilleniyoruz ve bu yüzden de sık sık kendi enkazımızın altında kalıyoruz. Hepimiz depremzedeyiz çünkü ruhumuzun depremi hiç bitmiyor. Bitse bile artçı şoklar devam ediyor. Sürekli olarak belirli bir yükün uygulanması sonucu metal yorgunluğuna uğrayan malzemeler gibi kalbimizin dayanma gücü tükeniyor. Evet malzemeler gibi... Çünkü hepimiz sosyal medyanın malzemesi, birbirimizin tuvaleteyiz. İçimizdeki tüm yetersizlik, öfke ve acıyı karşımızdakinin içine sıçratıyoruz.

Ancak başkasını kötüleyerek kendisini var edebilen insanlara dönüşüyoruz. İçimiz çoraklaştıkça tek tutunacağımız şey dikenlerimiz oluyor. Ve o dikenler sadece başkasına değil, biz tuttuğumuz için bize de batıyor. Kendini geliştirmek için uğraşmayan, içindeki boşluğu nasıl telafi edeceğini bilemeyen binlerce insan, ancak ben de başkasını incitirsem, iyileşirim yanlışması için saldırganlaşıyor. Yani başkasının yarası üzerinden kendimizi iyi hissetmeye çalışıyoruz. İncinen de kendi yarasını uyuşturmak için başkasını incitiriyor. Zincirleme kaza tamlaması... Ama bu zincir, içimizdeki boşluğu tamlamıyor, sadece tartaklıyor.

Çok doğal olarak hepimiz, görmek, duyulmak, sevilmek, beğenilmek istiyoruz. Bunu kendi içimizdeki özelliklerin gücüyle yapıyorsak, yani içimize emek vermemişsek, içimiz çoraksa, işte o zaman bu sevilme, kabul görme ihtiyacımızı tatmin

ederek bir başkasını arıyoruz. Bulduğumuz o kişinin eksikliği ve hatası üzerinden tatmin olmaya çalışıyoruz. O yüzden zorbalık gitgide artıyor. Kendi fikrimize aykırı bir şey olunca, hemen onu karalama telaşımız, bu kadar nefret kusmamız, alay etme derdimiz de ondan. O kötü, ben iyiyim şeklinde bir illüzyona kapılıyoruz. Bir de tabi yandaşlarımız oluyor. Biz iyiyiz onlar kötü şeklinde kendimizi kandırıyoruz.

İlgili delilerinin fotoğraf kulübüne dönüşmüş dünyamızda hayatı hep bir poz verme şeklinde yaşayan insanlara dönüşüyoruz. Çünkü çektiğimiz resmin ne kadar çok beğenildiği, bizim o anı ne kadar hissederek yaşadığımızdan daha önemli artık. Dolayısıyla olduğumuz yer ya da orada hissettiklerimiz değil, orada olduğumuzu gösterme derdimiz ön plana çıkıyor. Gelen like'ların miktarına göre kendimizi var, yok, değerli, değersiz hissediyoruz. Kaç paralık insanın tabiri kullanıldır eskiden. Şimdi kaç takipçilik, kaç like'lık insanın diye bakılıyor. Aslında ikisi de aynı yere çıkıyor. İnsanın kendini değerli hissedebilmesinin koşulu, satın alınabilir olmasına bağlıyor. Pazarda like'lanana da dislike'lanan bir metaya, esyaya dönüşmüş durumdayız.

Biz biz diyerek anlatıyorum ama belki de biz kelimesinin arkasına saklanıyoruz ben de. Oysa sabahın beri kendi sıkıntılarından bahsediyordum size. Çok üzgünüm, çok yorgunum ben. Müzik yaparken, söz ve bestelerimi yazarken, insanlara kalbimi açıyorum ve bunun bir bedelini. Kalbimi her açtımda içeri çamurlu ayaklarıyla girenler olacağını zaman zaman unuttuyorum ve gücülü durmakta zorlanıyorum. En, en, en iyi, en çok dinlenen, en çok izlenen, en sevilen, en kötü, en berbat şeklindeki tanınmlarla beslenen bir endüstri içinde bu kadar hakaret edilebilir olmak, hiç beni tanımayan insanlar tarafından sözlüktü,

orda burda nefretle dövmek bazen dayanılmaz oluyor. Sevmemek normal ama bu kadar iğrenmeye varan yoğun duygular uyandırmak, kalbime oturuyor. Hazmedemiyorum. Üstelik çok görünüyor, orda burda keskin laflar eden, insanların dünya görüşlerine çomak sokan rijit bir yapıda ya yok diyorum... Sonra durup düşünüyorum. Belki de bu yüzden. Saldırılabilir, incitebilir, naif görünümdendir bu garip nefret... Belki daha sert olmam, anladıkları dilden konuşmam, haşın durmam lazımdır. Orada, burada, her yerde boy gösterip, çatır çatır laflarımı, ince düşünmeden savurmam lazımdır. Trend bu. Nefret et, şikayet et, nefretini sosyal medyada, bulduğun her ortamda dile getir, bu harbilik de, öfkenin dilinden konuş. Peki benim dilim ne olacak? Ben ne olacağım? Eleştirildiğin şeyin kendisine dönüştüğünde ben kendi yüzüme nasıl bakacağım? "Canavarlarla savaşıyor kendisinin de bir canavara dönüşmemesine dikkat etmelidir. Uzun süre uçuruma bakarsan, uçurum da sana bakar" der Nietzsche.

Uçurumdan düşmemek için uçurumun kendisi olmak, canavara yem olmamak için canavar olmak çözüm mü? Yoksa asıl o zaman mı kaybeder insan, yani kendisi de canavara dönüşerek, canavarların sayısını bir tane daha artırmış olduğunda? Peki ya canavar yoksa? Aslında canavar olarak görünen herkes, daha önce canı yanmış, o yarayla nasıl baş edeceğini bilemeyecek can havyile başkasına saldırın yemlerse? Yem ya da canavar aynı şeyse? Yok ben canavar değilim ki, diye kendimi rahatlatmak istiyorum. Ama yem olmaya devam ettikçe de, canavarları beslediğim, canavarların kendini sürdürmesine hizmet ettiğimi kabul etmem zorundayım. Ne yem, ne canavar olduğum bir dünya mümkün mü? "Doğru ve yanlış ötesinde bir bahçe var, seninle orada buluşacağız" diyor Mevlana. Hala bekliyor mu?

ÖNDER ABAY

İletişimsizlik

İnsanların temel özgürlükleri ve ihtiyaçları için her gün ayrı bir savaş verdiği ülkemizin gündeminde göz ardı edilen konulardan biri iletişimsizlik.

İletişim araçlarına erişimin en kolay olduğu çağda, sosyal medyada etkileşimler ve içerikler artarken birbirimizi dinleme, anlama, anlaşmazlıklara çözüm üretme konusundaki başarısızlığımızı ülke gündemiyle ilişkilendirebiliriz. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün iletişim ve mutluluk ilişkisi üzerine yapılan bir çalışmaya göre iletişim becerilerindeki başarıyla mutluluk arasında pozitif ve çift taraflı bir ilişki olduğu tespit edildi. İletişim becerilerimizdeki artış mutluluğumuzda da artışa sebep oluyor ama yapılan incelemeye göre mutluluğun iletişim becerilerine katkısı daha yüksek. İnsanların şiddet, yoksulluk, düşünceleri yüzünden hapse atılma ihtimalleri ve sağlık kaynaklı endişeler azalsaydı; öfkeli, yorgun, verimsiz hissetmek yerine iletişim kuracak enerjileri bulmaları daha kolay olurdu. Ülkemizde mutlu olmanın önünde engelleri değerlendirdiğimizde iletişim becerilerimizi geliştirmek için iyi hissetmeyi beklemek yerine, mutluluğu arttırmak için anlamaya ve

anlaşılmaya verdiğimiz emeği arttırmak daha hızlı sonuç verecektir.

İnsan iletişiminin temellerini araştıran nörobilimci Uri Hasson'ın yaptığı deneyler sonucu iletişim sırasında iletişiyi gönderen kişinin beyninde oluşan hareketlerin alıcıda da aynı beyin hareketlerine yol açtığı keşfedildi. Farklı dillerde bile olsa beyinlerimiz aynı fikri duyduğunda aynı tepkileri veriyor. Yıllardır fikirlerini dinlediğimiz insanları ve gündemimizde olan haberlerin beynimizde oluşturduğu etkiyi düşünürsek iletişim konusunu göz ardı etmekte neden zorlanmadığımızı anlayabiliriz. Televizyonda, sosyal medyada, basılı yayınlarda fikirlerine maruz kaldığımız, haberlerine en çok yer verilen insanların söylediklerinin etkisinin farkında olmaliyiz.

*Hepimizin
bir tavrı var ama
anlaşılmak ve
anlamak için
verecek emeği
yok.*

İktidarın içinde olduğu haklı çıkma ve ikna etmesavaşı bizi de dinlemekten çok konuşmayı öne çıkaran insanlara çevirdi. Sürekli ötekileştiren, rekabetçi, anlayışsız söylemlere alıştık; ya bu dilin kurbanını oynayarak iletişimden kaçıyoruz ya da karşı çıkayım derken aynı duygulara maruz kalıyoruz. Milyonlarım yaşadığı bir şehirde hayatları etkileyecek bir projeyi inadına yaptıracağını söyleyen bir siyasetçinin neden ve sonuç açıklaması yapmadan tavrı gösterisiyle iletişimden kaçması gibi. Hepimizin bir tavrı var ama anlaşılmak ve anlamak için verecek emeği yok.

Sadece kazanmak için seçilen kelimeler, ülke yönetmeyi oy toplamak zanneden siyasetçilerin konuşmalarından sosyal medya tartışmalarındaki dilde etkisini gösteriyor. Dinleme, eleştirme ve özleştiriverme reflekslerimizin yerini alan kutuplaştırıcı tavra alışan yetişkinler güçlü hissetmek uğruna kuşaklarla empati kurma şansını kaybediyor. Empatik tutum sergileyemediğimizde çözüm üretme şansımız da kalmıyor. Kendini savunmaya sorun çözümünden daha çok önem veren iktidar gibi konuşuyoruz, konuşuyoruz ama hiçbir şey söylemiyoruz.

Sosyal medyada, ilişkilerimizde, ülke yönetiminde aradığımız anlayışı bireysel olarak temin edemediğimizde el üstündüklerimizde ne farkımız ka tmadığını idrak etme zamanımız geldi ve geçiyor. Aliya İzzetbegović'in dediği gibi 'Savaş öncüne değil, düşmana benzeyince kaybedilir.' Asıl savaşın maruz kaldığımız maruz bırakmamak olduğunu kabul ettiğimizde emek vermekten kaçtığımız mutluluğun küçük değişimlerle gelebileceğini görebiliriz belki.

Ölü bir balık

Aşkın; yüksek bir ağaçtan düşmekten daha korkutucu, kanayan dizlerinden daha yakıcı olduğunu kavramış ve göğsündeki kafesin içinde saklanan kalbinin ağırlığını, onun varlığını yeni farketmişti.

SEMIHA DURAK

Rüzgar böyle giderse yarın hava açık olacak" dedi ihtiyar adam. Arkasında uçsuz bucaksızmış gibi uzanan denize doğru dönüp uzaklara, gözlerini iyice kısarsa belki göreceğini sandığı karşı kıyılara doğru baktı. Buraların rüzgarını da, denizini de çok iyi tanıyordu. Yine de kendinden iyice emin olana kadar, sanki panoramik bir fotoğraf çekiyormuş gibi karşıdaki manzarayı gözleriyle taradı. Sonra yeniden, limana onu görmeye gelen ve neredeyse yarım saatir lafladığı arkadaşına döndü, gülümseyerek göz kırptı. Arkadaşının yanında sesini çıkarmadan duran oğlana doğru eğildi. "Yarın balığa çıkmaya var mısın evlat? Ne zamandır gelmedin bizimle."

Tom başını öne eğip ayakkaşısının burnuyla limanın beton zeminine bir şeyler çiziyormuş gibi yaptı. Duymadığını sanmalarını istiyordu. Aslında içi gidiyordu, nasıl da istiyordu. Denizde olmayı da, ihtiyar adamla balığa çıkmayı da çok seviyordu. Manş Denizi üzerinde salınan en güzel, en havalı گیرir teknesi ihtiyar adaminkiydi Tom'a göre.

Balığa ilk kez, yedinci yaş gününde, ihtiyar adamın teknesiyle çıkmıştı. Tom için unutulmayacak bir hediye olmuştu o gün. Teknenin içinde sanki birkaç saat değil de,

birkaç yıl geçmiş, denizin ortasında birkaç yaş birden büyümüşü. Ağları çeken makaralar, çırpınan balıklar, gökyüzünde süzülürken birden dalışa geçen martılar ve denizin kokusu... Dünya bir başka görünmüştü gözüne. Ya da belki ilk kez görünmüştü. Gün sonunda, öğrendiği bütün o yeni şeylerden ve onların getirdiği yeni düşüncelerden başı busbütün ağırlaşmış, artık taşıyamayacağını sanmıştı. "Rüzgar çarptı" diyordu babası ama Tom öyle olmadığını biliyordu. Omuzlarının üzerinde taşıdığı başının ağırlığını, onun varlığını ilk kez farkediyordu.

Sınıfın en güzel kızı Sophie'nin, doğduğu ülkenin hemen karşı kıyıda olduğunu o gün öğrenmişti. "Bunlar bizden değil, Fransız tekneleri. Bak karşıdan geliyorlar" diyerek parmağıyla karşı kıyıyı işaret etmişti babası. "Lanet olası Fransızlar" diye söze girmişti hemen ihtiyar adam. Kaşlarını çatmış o da Tom'un ve babasının baktığı yöne, uzakta minicik görünen teknelere doğru çevirmişti başını. "Şu Manş'a duvar örmenin bir yolu olsa" diye eklemişti sonra. Sanki Sophie de yanındaymış ve ihtiyar adamı duymuş gibi utanmıştı Tom. Kulakları kızarmış, karnı sıkışmış. Sonra daha da kötüleşmiş, bu sefer de babası "Lanet olası Fransızlar"

demisti. "Az kaldı, çıkıyoruz şu lanet Avrupa'dan."

Ağlan topladıklarında teknenin içinde çırpınan mezzitlerden en büyüğünü seçip Tom'a vermişti ihtiyar. "Al bakalım bu da doğum günü hediye." En güzel ve en büyük balığın onun olmasına pek sevinmişti bizimki. Büyümüş ve özel hissetmişti kendisini. Ama gün sonunda, geri dönmeye başlamadan hemen önce, ağlara takılan balıklardan yüzlercesini denize geri atmışlardı. Üstelik ölüydü balıklar. Tom'un soran gözlerle ona baktığını farkederek ihtiyar, "Avrupa Birliği kuralları" demisti. Bir an tereddüt edip acaba alıyor mu diye Tom'a şöyle bir bakmış, sonra devam etmişti. "Kotadan fazlasını eve götürmemiz yasak, ölü bile olsalar işte böyle denize geri atıyoruz evlat."

Ne kotadan, ne kurallardan, ne de Avrupa'dan çıkmaktan bir şey anlamıştı Tom. Kocaman bir ada olduğunu daha yeni öğrendiği ülkesinin bulunduğu yerden başka bir yere taşınabileceğini aklı almamıştı. Öylece bakakalmıştı ölü balıkların ardında.

O gece yatmadan önce, başucundaki duvarda asılı duran dünya haritasına uzun uzun baktı. Harita üzerine çizili minik kara parçalarının ilere bağlanıp başka denizlere

Mehmet Ali & Akşanses

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

çekilip götürülebileceğine biraz inanır gibi olmuştu. Kağıt üzerindeyken herşey ne kadar da kolay görünüyordu. Ama tekneden gördüğü dünşayı gözünün önüne getirdiçe bunun imkansız olduğunu düşünüyordu. Sahiden, nasıl olacaktı bu iş? Nasıl taşınacaktı? Her yerde bu konuşuluyordu artık. Televizyonda "başarıyla Avrupa'dan çıkacaklarını ve denizin hakimiyetini yine ele geçireceklerini" söyleyen adamlardan hiçbirisi süper kahramanlara benzemiyordu. Görüntülerini de, konuşmalarını da çok komik buluyordu Tom. Karamanlardan çok, sirkte görüldüğü palyaçolara benziyorlardı.

Aylarca, yıllarca konuşulur ama değişen bir şey yoktu. Hala aynı yerde, aynı denizin üzerinde durmaya devam ediyorlardı. Bir yere gittikleri yoktu.

On yaşına geldiğinde, adaların ipleri bağlanıp başka denizlere, başka kıtalara taşınmayacağına, herşeyin kağıt üzerinde planlanan ama bir oyun olduğunu öğrenmişti Tom. Ama tıpkı İhtiyar adam ve babası gibi o da çıksınlar istiyordu Avrupa'dan. "Lanet olası Avrupa" diyorodu denizin dibini boylayan ölü balıklardan arkasından. Ölü balıkları denize geri atmak zorunda kalmayacaklarını söylemişti çünkü İhtiyar adam. Bunun için seviniyor, çıkacakları günü sabırsızlıkla bekliyordu.

Fakat o yaz, okul tatilinde birkaç gün önce Sophie'ye gelip Eylül'de Fransa'dan geri dönmeyeceğini, çünkü artık oraya taşınacaklarını söylediğinde ne yapacağını, neye inanacağını şaşırdı. "Neden olacak şipsal, siz Avrupa'dan çıkmak istediğiniz için" diye söylemişti Sophie. Mavi gözleriyle Tom'a içli bir bakış atmış, sonra da arkasından dönmüş girmişti. Bütün Avrupa başına yıkıldı sanmıştı Tom. O gece rüyasında televizyondaki adamları gördü. Sophie'yi, Tom'u, babasını ve İhtiyar adamı ellerine almışlar, rengarenk topar gibi çevirip duruyorlardı.

Hiç de oyuna benzemiyordu artık. Sağmaydı ama kesinlikle oyun değildi. Sophie'yi sonsuza kadar göremeyecekti. Hayatta bundan daha kötü ne olabilir? Karşı kıyılara bakmak istemiyordu artık. Balığa çıkmayı bırakmıştı. Sophie'nin orada, o kadar yakında olduğunu bilip onu göremek kalbini acıttıyordu. Aşkın; yüksek bir ağaçtan düşmekten daha korkutucu, kanayan dizlerinden daha yıkıcı olduğunu kavramış ve göğsündeki kafesin içinde saklanan kalbini ağrıltığı, onun yarlığını yeni farketmişti. Sophie'nin gittiği gün defterini açıp şöyle yazdı; "ölü bir balığım ben artık."

Limanda babası ve İhtiyarın yanında Sophie'yi düşünürken ayağıyla yere hayali bir balık çizsen Tom birden durdu. Akına harika bir fikir gelmişti. Başını kaldırıp ondan yanıt beklerken İhtiyara baktı. "Tamam" dedi. "Yarın gelim." Babası ve İhtiyar, Fransız kızın arkasından haftalarlı hayalete dönen oğlanın aşk acısını atlatmaya başladığını düşünüp rahatladılar.

Ertesi sabah tekneye bindiğinde Tom'un muhteşem planı hazırda. Denize açıldktan bir süre sonra, önceki gece şeffaf dosya içine koyduğu fotoğrafı sırt çantasından çıkardı. Okul fotoğrafçısının her yıl çektiği toplu sınıf fotoğraflarından en sonuncusuydu bu. Sophie ile aynı karede çekildikleri son fotoğraf olduğundan ayrı bir öneme sahipti. Rüzgar da elinden kaçırılmayacağına dikkat ederek tıpkı okulda yaptığı gibi fotoğrafta gülümseyen Sophie'ye kaçımacı bir bakış attı. Sonra da karşı kıyılara doğru baktı. Fotoğrafi dosyası ile birlikte özenle katlayarak şortunun içindeki küçük cebe yerleştirdi. Fransız tekneleri görüldüğü anda denize atlayıp teknelerden birine yüzücek ve onlarla Frans'a gidip Sophie'yi bulacaktı. Plan buydu. Orada kalamayacağına, ya da Sophie'yi getiremeyeceğine biliyordu. Gözünde defalarca canlandırdığı sahnede olduğu gibi Sophie'nin karşısına sırsıklam dikilip duracak; "yıllar da geçse beklerim" diyecekti. "Ölü bir balığım sensiz."

"Denize biri var" diye bağırdı İhtiyarın miçosu. Birden bir telaştı koptu. Teknenin burnuna koşuşturdu herkes. İhtiyar teknenin motorunu durdurdu. "Bir adam! Bir adam bul!" diye bağırdıyordu miço. Tom merakla koşu o tarafa gidecek oldu ama babası bir anda yanında belirdi. Elinde tutup kıl tarafafta bulunan kamaraya götürdü. "Görmesen daha iyi" dedi yanından ayrılrken. Bütün meraklanmıştı babası böyle söyleyince. Kulagi hep güvteden gelen seslerdiye. Beş dakikadan fazla kalamadı kamarada, çıktı.

Güvertenin ortasına bir adamı yüstü yatırmışlardı. Adamın başını birinde mavi bir palet vardı, diğer ayağı çıplaktı. Miço, elinde telefon sahil güvlenike konuşuyor; Tom'un babası elindeki bıçakla adamın sırtına can yeleği gibi geçirilmiş ağırları kesip çıkıyordu. Ağların içinden döken boş plastik şişeler etrafa saçıldı. Miço telefonu kapattıktan sonra, adamı çevirmek için Tom'un babasının yardımına koştu. Yere çöküp adamın gömleğini yırttı, çıkardı. Adam hiç hareket etmiyordu. Ağlardan ve plastik şişelerden yapıldığı can yeleği onu kurtaramamıştı.

Tom'un gözleri İhtiyar adamı aradı. İhtiyar kenarda durmuş olan biteni seyrediyor bir yandan da söyleniyordu; "Sanlı ölmeye geliyorsunuz şu lanet Avrupa'ya."

Adama biraz daha yaklaştı. Yerde dağılan ıslak giysilere, sonra da nefes almadan yatan esmer adama baktı. Yırtılıp kenara atılmış ıslak giysilerin arasında kattılmış şeffaf dosya gözüne çarptı. Şortunun içini yokladı, Sophie ile çekildikleri fotoğraf hala oradaydı. Yerdeki dosya adama ait olmalıydı. Eğildi, yerden sırsıklam olmuş şeffaf dosyayı aldı, kollarını dikkatlice açtı. Arka yüzünde bilmediği bir dille yazılar olan bir fotoğraf çıktı. İslanmıştı. Çevirip ön yüzüne baktı.

Londra'daki ünlü saat kulesi önünde, genç bir

SİNAN KABAN

XTÜRET

xtüre t hadi xtüre t hadi x
hayatın kaymış şehir bombalanmış
Sevgilin gitmiş annen delirmiş
Bir kadın ölmüş bir çocuk doğmuş
Meydanlar yasaklanmış gaze teler toplanmış
Şarier yarılmış şehri göçmenlere kalmış
Dolar artmış cepler boşalmış
İş desen yok aşk desen kesat
Yeter! Hadi xtüre t hadi x
Bundan sonra x türetenin

Xtüret hadi xtüre t hadi x
Yak bir sigara aç bir biraxıxtüre t
İnsanyalın dünya tek xtüre t
Baksın arkamdan kulelerde köleler xtüre t
Xtüret t hadi xtüre t hadi x

Xtüret hadi xtüre t hadi x
Çay yok tencere boş ve soğuk

Vinisi dövmüşüm ölüyü görmüşüm
Sevdim olma dı yazdım olma dı gömdüm olma dı
Kimsizin lan siz ben de varım burda
Çapulculu çıkmış adım kaşar senden beyaz
Bul gur getirin makarnaveribana
Tukemmiş sanki toprak denizler dolgu
Yeter! Hadi xtüre t hadi x
Bundan sonra x türetenin

Xtüret hadi xtüre t hadi x
Aç bir şarap yak bir sigara xtüre t
Bu nasilinden yazıyormuş gibisiz sesiz xtüre t
Sovsün arkamdan bütün akıllılar xtüre t
Xtüret hadi xtüre t hadi x

Xtüret hadi xtüre t hadi x
Her yer kablo her yer ağ
Robotlar içimi kaldırıcık macine
Bayağı dikenin midir toprak
Uzaya gidenin midir gezegen
Hiper uzaylar kablosuz ağırlar gökte uçak
Wifi şişene sokayım başıyca patron kesidin
Ayağım toprakta aklım çok uzakta
Yeter! Hadi xtüre t hadi x
Bundan sonra x türetenin

Xtüret hadi xtüre t hadi x
Aç bir rakı yak bir sigara xtüre t
Martılar omuzlamış götürüyör vapuru xtüre t
İtiraz etmeyen boş ver xtüre t
Xtüret hadi xtüre t hadi x

Xtüret hadi xtüre t hadi x
Her şey pa hallı marke tyanğın
Musluk akımyör camlar bardak
Leyleği gitti eski bir aktör
Unutmuş kendini ten hada
Garsonlar tavana atıp duruyor
Senin memelerin mi o Leyla
Beni birak beni teke tbeniden xtüre t
Yeter! Hadi xtüre t hadi x
Bundan sonra x türetenin

Xtüret hadi xtüre t hadi x
Sigara yok bira içme rakı pa hallı xtüre t
Ne diyorlarsa tersiniyap xtüre t
Yaşamak başkaşca çocuk xtüre t
Xtüret hadi xtüre t hadi x

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

DOĞUŞ ŞAHİN

Kavga bitmedi

Konuşacak çok şeyimiz vardı. Karanlık zamanlardan geçiyorduk. Yazdığımız öykülerle insanları güldürmenin devrimci bir eylem olduğunu düşünüyorduk.

"Şiddet hiçbir şeyin çözümü değil"

Bu sözü çok duymuştum, uzun süre ben de tekrar etmiştim. Liseye gidiyordum, kimseye vurmamıştım. Ulaşma her zaman benim tarzımdı. Bazen şiddetin çözüm olduğunu düşünenlerle denk geliyordum. O yüzden arada dayak yiyor, yine de karşı koymuyordum.

Çocukken köyden akrabalarımız İzmir'e göç etmişlerdi. Yiğit ve Mehmet'le öyle tanışmıştım. Bir süre bizimle kalmışlardı. Daha ilk günden sevdiğim her şeye saldırmışlardı. Yiğit'le aynı yaştaydık. Babamın bilardo

istekasını kuşumun kafesine sokup kuşumu dörmüştü. Annem yetişip kur tarıştı. Kuş gidince, Mehmet elini akvaryuma sokmuştu. Akvaryumu alıp tuvalete kaçınca, giydiğimde kenarlarında ılık yanan spor ayakkabılarının mekanizmasını bozmuşlardı. Onlar yüzünden oynamak alamıyordum.

Her şeyi kırıyorlardı. Dokunuyorlar diye sadece kitap alıp okuyordum. Edebiyatla ilişkim böyle başlamıştı. Okudukça başıma gelenleri anlatırdıyordum, sosyoloji ilgimi çekiyordu. Yiğit, köyde hiç muhabbet kuşu

görmediği için benim kuşuma saldırıyormuş. Böyle sosyoloji mi olur? Kuşun ne günahı var? Ben de hiç böyle çocuk görmemişim ama

elime sopa alıp onları dürtmemiştim.

Hiç yakamı bırakmadılar. Aynı liseye gidiyorduk. Ben edebiyat kulübüne katılmıştım. Dergi çıkarıyorduk. Çevrem genişleyince, okuldaki saha da otoparka dönünce ilgi alanı sadece futbol olan Yiğit buraya dahil olmuştu.

Haftada bir gün bizim evde kulüp buluşması gerçekleştiriyorduk. Konuşacak çok şeyimiz vardı. Karanlık zamanlardan geçiyorduk. Yazdığımız öykülerle insanları güldürmenin devrimci bir eylem olduğunu düşünüyorduk. Mizah doğası gereği muhalif tir ve sanat politiktir, aksi yöndekiğinde ise iktidarın saldırsı al tındırdı.

"Bu kimin?" edebiyat kulübündeki arkadaşlardan biri salonun duvarında asılı duran bilardo istekasını sordu.

"Babamı"

"Babamı?"

"Babamı?"

"Babamı?"

Çizim: Bulğra Onur Erdem

"Baban bilar docu muydu?"

"Hayır. Televizyonumuzun uzaktan kumandası yoktu. Kanalı bununla değiştiriyordu."

Evin salonunu dolduracak kadar kalabalıktık. Yiğit, kenarda oturmış ilgilile

"The Dreamers" filmindeki zincirli eylemi konuşan grubu dinliyordu. Kapı çalınca açmaya gitti. Kardeşini bekliyordu. Mehmet, liseye

yeni başlamıştı. Bizim lisenin ülkücüleri çok kalabalıktı. Mehmet önce onlarla arkadaşlık

etmiş, ortamdan sıkılınca biraz da ağabeyinin zoruyla bizim kulübe katılmıştı.

"Ne bu halin?" Salona giren Mehmet'in üstü başı yırtılmıştı.

"Ülkücüler dövdüler. Dergiye kantine zammı hakkında yazdıklarından rahatsız olmuşlar. Dergilerin de hepsini aldılar."

"Bunlar zengin mi? Zamdın etkilenmiyorlar mı?"

"Bizden beterler. Ama kantinci, reise para

yediyor. O da çıkan sesleri bastırıyor."

"Kantince silayla edelim y diya çesiri geldi"

Mehmet başını salladı "Okulun içindeki otoparkı reisin abisi işletiyor. Müdürlü de öyle bağlantıları var." Yiğit'e döndüm "Oligarşi ne demek diye soruyordun, işte bu demek."

Mehmet'in gözü evdeki arkadaşlarıydı

"Kanımı yerde mi bırakacağız?"

Mehmet'in yüzünü inceledim "Kan yok, temiz dövmüşler." Küçük bardağa çay doldurdum

Mehmet'e getirdim. Yiğit'in gözleri onun üzerindeydi. Mehmet'in ülkücülerle geçen

zamanlardan kalma alışkanlıkları vardı. Çay bardağını yüzük, orta ve başparmağıyla tutup

serçe ve işaret parmağını havaya kaldırıyordu. Yiğit, bozuktur işaretinin ortasındaki bardağı

kapıp yere fırlattı "Sen içme."

Orta yolu bulmak için mutfığa gidip

fincanda çay getirdim "Al bunu tut,"

Yiğit öfkeliydi "Bu yaptıklarını yanlarına

birakamayız."

Mehmet hemen ayağa kalktı "Ne

yapacağız?"

"Konuştuğunuz filmdeki gibi kendimizi

plutun dış kanısına zincirleyeceğiz. Şu perdedi

Mehmet Ali & Akşin'in PDF Kitap Arşivi - <https://rantery.org>

indirir, pankart lazım." Bu sefer de perdeme kafayı takmıştı "Ben gelmem."

"Geleceksin. Senin yüzünden başımiza musallat olmuşlar."

"Kaşarlı tosta zam yaptılar diye dergiye yazdım. Yemem olur biter."

Kulübün diğer üyeleri heyecanlanınca Yiğit'i ikna etme şansım kalmadı. Evimin perdesini indirip "Zamlar Ceri Çekilsin" yazdım. Yiğit üç kişi yeter deyince Mehmet gönüllü oldu, son bilet bana çıktı. Okulun önüne gidince elisi nalburlanal dıgımız yağılıncirle kendilerini kapıya bağladılar. Pankartı açıp bağırmaaya başladılar. Slogan değildi. Yiğit "Zamları geri çekeceksiniz!" diyetehdittlersavuruyordu. Ben de uzaktan videoya çekiyordum. İki dakika sonra polisler gelip döverek yaka paça bizimkileri gözaltına aldılar. Her anı kaydettim. Başımiza bunun gelmesini beklemiyordum. Avukat tanıdığım yoktu, hocalarıma gitsen alelere haber verildi. Ama iki arkadaşımı içeride tutmalarına izin veremezdim. Uzaşmayla hallederim diye düşünerek karakola gittim.

İçeri girdiğimde ikisi de elleri önlerinde bağlı duruyorlardı. Beni görünce şaşırıldılar.

"İyi akşamlar. Ben bu iki seraserinin akrabasıyım. Demek boylarına bakmadan eylem yapmışlar."

Polis ayağa kalktı "Evet, çok var bunlardan. Zamlar geri çekilecekmış. Size mi kaldı ulan? Bunları içeri atıyım da aklıları başlatnağelsin."

"Gelmek ki. Çocukluğumuz beraber geçti. İlfah olmaz bunlar."

"Ailelerime haber verelim, onlar ilgilensin." Polis telefonu eline aldı.

"Beni zaten babalar gönderdi. Getirise elinden kaza çıkarmış, o yüzden gelmedi."

Polisin inmadığını farkındaydım. Artık seviyeyi yukarı çıkarmalıydım. Yiğit'e döndüm, sırtıyordu. O anda kuşum gözümün önüne geldi. Şak! Hayatımın ilk tokadını attım. Hoşuma da gitti. Yiğit ellerini açtı, önce ellerine sonra elimin tersiyle diğer yanına vurdum. Yiğit, yüzünü tutarken Mehmet'e döndüm. Neyin geldiğini anladı ama bir şey yapamazdı. Tombul yanaklarına vurduka vuruyordum. Şimdiye kadar dayağı ben yiyorum diye şiddete karışmışım. Polis araya girdi "Tamam yeter. Al götür bunları, sahip ol bir daha karşıma gelmesinler."

"Yetmez. Yiğit'e bir tane daha vurdum "Bu küçükken ışıklı ayakkabımı da bozmuştu. Sermaye düşmanı, düzen bozucu bunlar."

İkisini de tekmeleyerek karakoldan çıkardım. Edebiyat kulübünün geri kalanı dışında bizi karıştırdı "Arkadaşlar çok güzel iş çıkardınız. Eylemimiz sosyal medyada olay oldu. Zamlardan canı yanan herkesbizi sahipleniyor. Okulun ismi internete düştü, müdür kantinciyle konuşmuş zammı geri çekmişler."

Kendimi daha iyi hissediyordum. Şiddet birbirlerini tekelindeyse aynı şekildedekarlık vermek gerekiyormuş. Sınıfsız bir dünya için bir sınıf sızıkca sarılmağibiymiş. Hala yanaklarını tutan iki kardeşebakarak konuşum "Şiddet bazı şeylerin çözümünüymüş."

Y. EMRE CEREN

Zeus ve Pleiad Elektra

Titan Atlas ile Su Nympe'si Pleione'nin yedi kızı olur. Bu kızlar annelerinin isminden türetilerek Pleiades olarak adlandırılır. Diledikleri şekle girebilen ve Samothrake Adası'nda yaşayan bu kız kardeşlerin adları Maia, Elektra, Taygete, Alkyone, Kelaino, Asterope ve Merope'ydı. Aralarından Elektra, Zeus kendisine tecavüz etmek isteyince, kutsal Palladion heykeline sığınır, Zeus ise bu heykeli kaldırıp fırlatır. Heykel göklerden Arkadia kentine düşer. Zeus'un elinden kaçamayan Elektra, Zeus'un oğlu Dardanos'u dünyaya getirir.

Rivayete göre Elektra, Zeus'un lasion ve Harmonia adında iki çocuğunu daha dünyaya getirir. Kendisi hem çocukları hem de kardeşleriyle birlikte Samothrake Adası'nda yaşamaya devam eder. Kız Harmonia'nın Kadmos'ta evlendiği düşünöde oğlu lasion, Zeus'un kız kardeşi Tanrıca Demeter'i görür ve ikisi de birbirine âşık olur. Demeter ona buğday tohumları armağan eder. lasion'un aşkı bazı zamanlar aşkına karşılık bulur, bazı zamanlarsa bulamaz. Bu karşışık ilişki esnasında bir gün lasion, Demeter'e tecavüz etmeye kalkınca Tanrıların ve İnsanların Babası Zeus sinirlenir ve adayı sel basar, lasion ise kendisine isabet eden yıldırımla ölü. Ancak Demeter'e yine de nadasa bırakılmış bir tarlada birlikte olurlar. Zenginlik simgeleyen ve gittiği her yere zenginlik götürme vazifesinde olan Ploutos adında bir çocukları dünyaya gelir.

Kardeşinin ölümü ve adanın su baskısıyla birlikte Dardanos bir sal üzerinde karşı

kıyıya geçer ve kendi adını taşıyan bir şehir kurar. Bu bölge o günden beri Dardanos'un adıyla anılır. Kurduğu şehir ise daha sonra gelişerek Truva krallığının soyu olur. Dardanos, Arkadia şehrine düşmüş Palladion heykelleri çalarak Truva kentine getirir. Kent tarafından heykel koruyucu olarak kabul edilip, muhafaza edilir ve Truva Savaşı'nda kent yıkılana kadar da heykel orada muhafaza edilmeye devam eder. Daha sonra heykel Dardanos'un soyuyla ilişkilendirilen Aeneias'ın yolculuğuyla Roma'ya getirilir.

Günlerden bir gün Pleiades anneleri Pleione'yle birlikte Boiotia'da gezerken, korkunç avcı Orion'la karşılaşır. Orion kız kardeşlere âşık olur ve onları 5 yıl boyunca kovalar. Bu kovalamadan tükenen kız kardeşler güvercine dönüşerek uçuşmaya başlarlar. Zeus ise kız kardeşlerinin bu haline üzölerlek onları göğe yükseltir ve onları Pleiades (Ülker) Takımıydır'na dönüştürür. Başka bir rivayete göre kız kardeşlerin hepsinin ayrı ayrı başından geçen; Sisypheus'un cezalandırılması, bu yedi kız kardeşe dahil olmayan öteki kız kardeşleri Hyas'ın yılan tarafından sokularak öldürölmesi, babaları Atlas'ın sonsuza denk göğü taşıyama mahkûm edilmesi gibi olaylar sebebiyle üzöntüye kapılarak kendilerini takımıydızına dönüştürür. Truva'nın düşmesi ve haliyle Elektra'nın soyunun öldürölmesiyle kederlenen Elektra, kardeşlerinden koparak kuyruklu yıldızda dönüştür. Her ne kadar bu anlatıda sadece Elektra'dan söz edilmişse de Zeus'un Maia ve Taygete ile olan birliklikleri bilinmektedir.

On Üç, On Beş Yaşında

İkizi Canan'la sürekli kavga ediyor. Bir piyano yüzünden... 19 Mayıs'ta denize giriyor. Top oynuyor. Büyüyünce futbolcu olacak. Babası bakan olunca küçük mutluluklar dönemi bitti... Ankara... Babaannesini bir pantol almış ona; uzun, mavi, upuzun; yürürken ayaklarına dolaşır. Ömrünce çıkarmayacak o pantolu...

Taş Mektep orda. Sekiz arkadaşı var. Kırkikindi yağmurları güneşin içinden yağıyor, senin içine yağıyor sanki... Babasıyla dolaşılıyor... Babası okula geliyor. Öne çıkmasını istiyor. Utanarak bir adım öne çıkıyor. "Saçlarınızı işte bunun gibi kestireceksiniz!" Ertesi gün, saçını başını, üstünü başını dağıtarak gidiyor okula... Örnek çocuk... Yalnız kendi örneğiyle var olmak istedi... Top oynarken bir arkadaşıyla kavga etse, müdür yardımcısı o arkadaşı suçlu buluyordu. Bu küçük Can'da bütün suçları üstlenme duygusu yarattı. Hatta suç arama. Babasıyla hep mücadele etti. Çok sevdiği... O söylev verirken Can kaçıp geneleve gidiyordu. İlk gidişinde belsoğukluğu kaptı.

Ölülere tutkun. Ertuğrul öldü, şiir yazdı. Azarde'yi seviyordu. Eli eline değmemiştir. Azarde öldü. Şiir yazdı. Ünlü hocaların ters öğrencisi... Her şeyini Ankara'ya borçlu İstanbullu çocuk... Uzun pantollu çocuk. Mavi çocuk. Kir bekleyen çocuk... Atmak için. Zekâsı toztoprak içinde dinlensin ister. Bir gün büyük bir şişe votka aldı. Aynanın karşısına geçti. Engin bir ayna... Meraktan ve giysilerinden kurtulmak istercesine yudumlamaya başladı. Bir yandan da kendini seyrediyordu...

CEMAL SÜREYA

Edebiyatımızdan On İnsan Bir Yaşam, Can Yücel
Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranney.org>

ÖMRÜMÜN BÜYÜCÜSÜ OLSAYDIM

YUDUMİS

Ömrümün Büyücüsü olsaydım,
Nasıl alınır a eski ve kırılan bir kâse nintozu
Öylesilerdim nasırlı dokunuşları.
Sır kalır, sis dağılır da
Öselenmiş ten küflenir.

-Herçocuk taşır üstündeki yükü.
Düşmez, çatlamaz, saçılmaz kim?

Ömrümün Büyücüsü olsaydım,
Gölgesini de unutan balık,
Çar naçar, hafız sürgün
Dönerdim elbet, şehre muhafız, ruha baht.

-Çocuk, düşgelir kınan oyuncağına.
Susmaz, bilmez, görmez kim?

Ömrümün Büyücüsü olsaydım,
Çiftesi kırsığın, hemhal çilesine denk
Terk, kilit, sağır ev demez
Överdim saçlarını kırk kanat.

-İnan çocuk, ejderhalar var.

Uçmaz, geçmez, sezmey kim?

Bak bu kalp!
Göğsüne ağır geldi de
Kırılmaz, yıkılmaz,
Kanamaz de din ya
Kan kırmızı düşlerin sesi,
Onarılmazın zamanı,
Merhem sızısı,
Merhamete kaldın.

-Çocuk duyar ilk, boşlu kta hançer sesini.

Divane kimşimdi?

Bir gün
gelecek,
insanlar özgür
olacaklar,
bütün
insanlar özgür
olacaklar,
kendi
özgürlük
kavramları
karşısında
da özgür
olacaklar.

**Ingeborg
Bachmann**

- İmtiyaz Sahibi: Birgün Yayıncılık ve İletişim Tic. A.Ş. adına İbrahim Aydın
- Yayın Kurulu: Önder Abay, Ümit Beltaş
- Edebiyat Danışmanı: Haydar Ergülen
- Editörler: Oğuz Altın, Mustafa Karmış
- Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Sefer Selçuk Özbek
- Reklam ve İletişim: bavulreklam@birgun.net, bavul@birgun.net
- Kapak İllustrasyonu: Ethem Onur Bilgiç
- Grafik Tasarım: Barış Can Sarıkas
- İletişim: 0546 2883326 - İletişim:bavuldergi.com - bavul@bavuldergi.com
- www.bavuldukkani.com
- Adres: Gülbahar Mahallesi, Avni Dilligil Sokak, Özden Apartmanı, No:14/3 Mecidiyeköy/Şişli İstanbul
- Başlık İleri Basım Mat. Amb. Reklam Tanıtım Yayın ve Teknik Hiz. Tic. A.Ş.
- Adres: Yenibosna Merkez Mh. 29 Ekim Cd. Al Apt. No:5/902
- Bahçelievler-İstanbul (Vizyonpark 2 Plaza B-1 Blok Kat:9 No:81-82)
- Tel: 0212 454 32 90 - 0212 454 34 83
- Genel Dağıtım: Turkuvaaz Dağıtım Pazarlama A.Ş.
- ISSN: 2149-8113 Aylık yaygın süreli yayındır.

Çizim: yudumis

BAVUL

Her insanın kendi aptallıkları,
durmadan gülebilmesi için
yeterli bir kaynaktır.

Sevgi Soysal

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>